

สรุปรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลก

2016

การศึกษาเพื่อมนุษย์ และโลกของเรา:

สร้างสรรค์อนาคตที่ยั่งยืนเพื่อปวงชน

สรุปรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลก

การศึกษาเพื่อมนุษย์ และโลกของเรา:

สร้างสรรค์อนาคตที่ยั่งยืนเพื่อปวงชน

รายงานฉบับนี้เป็นสิ่งพิมพ์ที่ดำเนินการอย่างเป็นทางการโดยองค์การยูเนสโกในนามของประชาคมระหว่างประเทศได้มอบหมายให้จัดทำขึ้น นับเป็นผลงานที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างทีมจัดทำรายงานกับผู้คนหลากหลายกลุ่ม หน่วยงาน สถาบัน องค์กร และรัฐบาลจำนวนมากมาย

การจัดทำและการนำเสนอข้อมูลในเอกสารฉบับนี้ได้เป็นการสะท้อนความคิดเห็นใดๆ ของยูเนสโกที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางกฎหมายของประเทศ ดินแดน เมืองหรืออาณานิคม หรือของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หรือเกี่ยวเนื่องกับการปักปันพรมแดนหรือขอบเขต

ทีมผู้จัดทำรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกรับผิดชอบในการคัดเลือกและนำเสนอข้อเท็จจริงที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับนี้ รวมถึงข้อคิดเห็นทั้งหมดภายในเล่ม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นความคิดเห็นของยูเนสโกและไม่เกี่ยวข้องกับองค์กร

ความรับผิดชอบโดยรวมต่อมุมมองและความคิดเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นของผู้อำนวยการโครงการ

ทีมผู้จัดทำรายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลก

ผู้อำนวยการโครงการ: แอรอน เบนาวอท

มานอส แอนโตนิส, มาเดอลีน แบร์รี, นิโคล เบลล่า, นิฮาน โคเซเลซี แบลนซี, มาร์กอส เดลปราโต, เกลีน เฮอร์เทเลนดี, แคเธอรีน เจียร์, พรียาดาร์ชานี โจชิ, คาทาร์ไชนา คูบัคกา, โกลลา ลูฟิส, คาสเซียนี ลินธ์แรงโกมิทิส, อะลาสแตร์ แมควิลเลียม, อนิสซา เมฆทาร์, แบรินเวน มิลลาร์, โคลดีน มุกิชา, ยูกิ มุราคามิ, เทย่า หลุยส์ โอเวนส์, จูดีธ แรนเคเรียนาโตอะวีนา, เคท เรดแมน, มาเรีย รอนจอฟ, แอนนา เอวา รุสซีกีวิช, วิลล์ สมิธ, เอมีลี ซับเดน, โรซา วิตาร์เต และแอสมา ซูไบรี

รายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลก (GEM) เป็นรายงานประจำปีซึ่งดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นอิสระ รายงาน GEM ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากกลุ่มรัฐบาล หน่วยงานพหุภาคี และมูลนิธิเอกชน ทั้งยังได้รับการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนจากองค์การยูเนสโก

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายงานฉบับนี้ กรุณาติดต่อ:

Global Education Monitoring Report team
c/o UNESCO, 7, place de Fontenoy
75352 Paris 07 SP, France
Email: gemreport@unesco.org
Tel.: +33 1 45 68 07 41
www.unesco.org/gemreport
https://gemreportunesco.wordpress.com

ความผิดพลาดหรือตัวอักษรตกหล่นจากการพิมพ์จะได้รับการแก้ไขในเวอร์ชันออนไลน์ที่ www.unesco.org/gemreport

© UNESCO, 2016
All rights reserved
First edition
Published in 2016 by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
7, Place de Fontenoy, 75352 Paris 07 SP, France

Typeset by UNESCO
Graphic design by FHI 360
Layout by FHI 360
Comic book illustrations by Toby Morris
Cover and back cover photos: Fadil Aziz/ALCIBBUM PHOTOGRAPHY

TH/DOC/IQE/16/051-500

รายงานการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกชุดใหม่

2016 การศึกษาเพื่อมนุษย์และโลกของเรา: สร้างสรรค์อนาคตให้ยั่งยืนเพื่อปวงชน

รายงานการติดตามผลทั่วโลกเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน (EFA) ชุดที่ผ่านมา

- 2015 การศึกษาเพื่อปวงชน 2000-2015: ผลสัมฤทธิ์กับปัญหาท้าทาย
- 2013/4 การเรียนการสอนกับการเรียนรู้: ผู้เป่าหมายคุณภาพการศึกษาเพื่อปวงชน
- 2012 เยาวชนกับทักษะที่จำเป็น: การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง
- 2011 วิกฤติซ่อนเร้น: ปัญหาความขัดแย้งที่ใช้กำลังอาวุธกับการศึกษา
- 2010 การเข้าถึงกลุ่มคนชายขอบของสังคม
- 2009 เอาชนะความไม่เท่าเทียม: ทำไมธรรมมาภิบาลจึงสำคัญยิ่ง
- 2008 การศึกษาเพื่อปวงชนภายในปี 2015 – พวกเขาจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่?
- 2007 รากฐานแข็งแกร่ง – การดูแลและการจัดการศึกษาเพื่อเด็กปฐมวัย
- 2006 การรู้หนังสือเพื่อชีวิต
- 2005 การศึกษาเพื่อปวงชน – คุณภาพภาคบังคับ
- 2003/4 เพศสภาพกับการศึกษาเพื่อปวงชน – ก้าวกระโดดสู่ความเท่าเทียมกัน
- 2002 การศึกษาเพื่อปวงชน – โลกยังก้าวเดินบนเส้นทางสู่จุดหมายอยู่หรือไม่?

ปกหน้าและหลังเป็นภาพเด็กนักเรียนจากเกาะปาเลาป่าปุ่นในหมู่เกาะไมโครนีเชียของ
ประเทศอินโดนีเซีย เด็กๆ จากชนเผ่าบาโจอาศัยอยู่ในบ้านยกเสาสูงในทะเล และต้องเดินทาง
ข้ามสะพานที่ทอดยาว 1.8 กิโลเมตรไปยังเมอลานจ์ เกาะข้างเคียง เพื่อไปโรงเรียนทุกวัน

คำนำ

ในเดือนพฤษภาคม 2015 เวทีการศึกษาโลกที่เมืองอินซอน (สาธารณรัฐเกาหลี) ได้นำผู้คน 1,600 คนจาก 160 ประเทศมาร่วมประชุมโดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ เราจะสร้างหลักประกันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม รวมทั้งเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคนภายในปี 2030 ได้อย่างไร?

ปฏิญญาการศึกษาอินซอน 2030 จึงได้กลายมาเป็นเครื่องมือในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษาเพื่อ “สร้างหลักประกันให้การศึกษามีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม รวมทั้งส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน”

ที่ประชุมได้มอบหมายให้ยูเนสโกเป็นผู้นำ ผู้ประสานงาน และผู้ติดตามแผนปฏิบัติการด้านการศึกษา 2030 นอกจากนี้ยังร้องขอให้รายงานการติดตามผลการศึกษาก้าวไกล (Global Education Monitoring Report: GEM Report) ทำหน้าที่ติดตามรายงานผลตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการศึกษา (ข้อที่ 4) และผลงานการศึกษาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านอื่นๆ ตลอดระยะเวลา 15 ปีข้างหน้าอย่างเป็นอิสระ

เป้าหมายสูงสุดของแผนปฏิบัติการนี้คือจะต้องไม่ละทิ้งผู้ใดไว้เบื้องหลัง ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้ต้องการข้อมูลที่เที่ยงตรงผนวกกับการติดตามผลที่ละเอียดถี่ถ้วน รายงาน GEM 2016 จึงนำเสนอข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับรัฐบาลและผู้กำหนดนโยบายเพื่อการติดตามผลและเร่งรัดการพัฒนาไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 4 โดยอาศัยตัวบ่งชี้และเป้าหมายย่อยต่างๆ ที่เรามี อีกทั้งใช้ความเสมอภาคและความเท่าเทียมเป็นเครื่องวัดความสำเร็จในภาพรวม

รายงานฉบับนี้ทำให้เห็นสาระสำคัญ 3 ประการอย่างเด่นชัด

ประการแรก มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีแนวทางดำเนินการใหม่ๆ เพราะแนวโน้มในปัจจุบันบ่งชี้ว่ามีเด็กในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำเพียง 70% เท่านั้นที่จะจบการศึกษาระดับประถมภายในปี 2030 ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ควรบรรลุผลไปแล้วเมื่อปี 2015 ที่ผ่านมา ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องมีเจตจำนงทางการเมือง นโยบาย นวัตกรรม และทรัพยากร มาหยุดยั้งแนวโน้มนี้

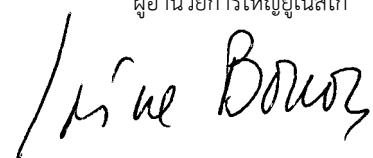
ประการที่สอง หากเรามีความตั้งใจจริงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 4 เราก็จำเป็นต้องดำเนินการด้วยความเร่งด่วนอย่างยิ่งยวดด้วยความมุ่งมั่นในระยะยาว หากไม่ทำเช่นนั้นไม่เพียงแต่จะส่งผลเสียต่อการศึกษา แต่ยังจะไปกีดขวางความก้าวหน้าของเป้าหมายการพัฒนาในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบรรเทาความยากจน การขจัดความหิวโหย การยกระดับงานสาธารณสุข ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง ควบคู่กับการส่งเสริมศักยภาพของสตรี การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน การทำให้เมืองใหญ่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดจนการสร้างสรรค์สังคมที่ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมมากขึ้น

ประการสุดท้าย เราต้องเปลี่ยนแปลงวิธีคิดเกี่ยวกับการศึกษาและบทบาทการศึกษาในเรื่องความผาสุกของมนุษย์และการพัฒนาของโลก ปัจจุบันการศึกษามีหน้าที่ที่สำคัญยิ่งกว่าแต่ก่อนในเรื่องการปลูกฝังทักษะ เจตคติ และพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม อันจะนำไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืนซึ่งครอบคลุมสมาชิกทุกคน

แผนปฏิบัติการการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030 เรียกร้องให้เราปฏิบัติพันธกิจแบบบูรณาการในลักษณะองค์รวมเพื่อรับมือกับปัญหาท้าทายทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่เราเผชิญอยู่ ซึ่งหมายถึงการทำงานโดยก้าวข้ามขอบเขตเดิมๆ เพื่อสรรค์สร้างภาคีหุ้นส่วนกับภาคส่วนอื่นๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

อนาคตที่ยั่งยืนสำหรับทุกคนเป็นเรื่องเกี่ยวกับศักดิ์ศรีของมนุษย์ การมีส่วนร่วมของคนทุกกลุ่มในสังคม และการปกป้องสิ่งแวดล้อม เป็นอนาคตที่การเติบโตทางเศรษฐกิจไม่ทำให้สภาวะความเหลื่อมล้ำเลวร้ายลง แต่จะช่วยสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับทุกคน ขณะที่ชุมชนเมืองและตลาดแรงงานก็ถูกออกแบบมาเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะให้กับทุกคนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทั้งในระดับชุมชนและองค์กร ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืนตั้งอยู่บนความเชื่อที่ว่าพัฒนามนุษย์ไม่อาจเกิดขึ้นได้หากโลกของเราอยู่ในสภาพย่ำแย่ การเริ่มดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใหม่นี้ต้องการให้เราทุกคนใคร่ครวญถึงจุดมุ่งหมายสูงสุดของการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะหากทำได้อย่างเหมาะสม การศึกษาก็จะมีพลังอำนาจที่ไม่เหมือนใครในการบ่มเพาะพลเมืองให้มีทักษะ มีส่วนร่วม มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ และมีวิจรรย์ญาณ ผู้สามารถวางแนวทางทำให้โลกของเราไม่ถูกทำลาย พลอดภัยและมีความเท่าเทียมมากขึ้นสำหรับทุกคน รายงานฉบับใหม่นี้ได้นำเสนอหลักฐานข้อมูลที่สนับสนุนประเด็นการอภิปรายดังกล่าว รวมทั้งได้สร้างสรรค์นโยบายที่จำเป็นเพื่อให้เป้าหมายข้างต้นเป็นความจริงสำหรับทุกคน

อิรีนา โบโกวา
ผู้อำนวยการใหญ่ยูเนสโก

คำนำ

รายงานการติดตามผลการศึกษาก้าวไกล (GEM Report) 2016 เป็นผลงานที่ทั้งเฉียบคมและก่อให้เกิดความวิตกกังวลในเวลาเดียวกัน นับเป็นรายงานชิ้นใหญ่ที่ครอบคลุมรอบด้าน กลุ่มลึก และหลักแหลม แต่ก็น่าตกใจด้วยเช่นกัน รายงานแสดงให้เห็นว่าการศึกษาคือหัวใจของการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นหัวใจของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้วย ขณะเดียวกันก็อธิบายได้อย่างชัดเจนว่าเรายังอยู่ห่างไกลแค่ไหนจากเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน รายงานฉบับนี้น่าจะเป็นการส่งสัญญาณเตือนไปทั่วโลก และทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนปฏิบัติการครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้อที่ 4

รายงาน GEM อรรถาธิบายอย่างหนักแน่นว่า การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติได้อย่างไร การศึกษาที่ดีขึ้นย่อมนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ยุกระดับการเกษตรและสาธารณสุข ทำให้ความรุนแรงลดลง มีความเสมอภาคระหว่างชายหญิงมากขึ้น ต้นทุนทางสังคมสูงขึ้น รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติก็ดีขึ้นด้วย การศึกษายังเป็นกุญแจที่ช่วยให้ผู้คนทั่วโลกเข้าใจว่า ทำไมการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นแนวคิดที่สำคัญสำหรับการสร้างอนาคตร่วมกันของมนุษย์ การศึกษาได้มอบเครื่องมือที่สำคัญแก่เราในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี หรือแม้แต่จริยธรรม รายงานตลอดทั้งฉบับนี้อัดแน่นด้วยข้อเท็จจริงโดยละเอียดและฉีกแนวต่างไปจากเดิม รวมทั้งนำเสนอคลังข้อมูลหรือการตัดทวงจากตาราง แผนภูมิ และเนื้อหา

อย่างไรก็ดี รายงานยังได้เน้นเรื่องช่องว่างที่กว้างใหญ่ระหว่างสถานะการศึกษาของโลกในปัจจุบันกับสถานการณ์ที่ตั้งความหวังว่าจะไปถึงถึงในปี 2030 ช่องว่างในเรื่องการเรียนจบการศึกษาระหว่างคนรวยกับคนจนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศนั้นน่าตกใจอย่างยิ่ง ในประเทศยากจนมากมาย เด็กที่ยากไร้ต้องเผชิญกับอุปสรรคที่ยากจะก้าวข้ามภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน พวกเขาขาดแคลนหนังสือที่บ้าน ไม่มีโอกาสได้เข้าเรียนในระดับอนุบาล แม้เมื่อได้ไปโรงเรียน แต่โรงเรียนก็ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำประปา ไม่มีสุขอนามัย ไม่มีครูที่มีคุณภาพ ไม่มีตำราเรียนหรือปัจจัยอื่นๆ สำหรับการศึกษาพื้นฐาน โดยไม่ต้องคิดไปไกลถึงคุณภาพการศึกษา นัยแฝงเรื่องนี้ที่น่ากลัวอย่างยิ่ง แม้ว่าเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้อที่ 4 ต้องการให้ประชาชนมีการศึกษาจนระดับมัธยมปลายถ้วนหน้าภายในปี 2030 แต่อัตราการเรียนจบขั้นมัธยมปลายในปัจจุบันในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำอยู่แค่ 14% (ดูตาราง 10.3 ของรายงานฉบับเต็ม)

รายงาน GEM มีภารกิจสำคัญที่ต้องบ่งชี้ว่าจะมีประเทศที่สามารถบรรลุเป้าหมายปี 2030 ตามแนวทางปัจจุบัน หรือแม้แต่ได้ก้าวไปบนเส้นทางของประเทศที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วที่สุดในภูมิภาคเป็นจำนวนเท่าไร? คำตอบที่ได้ขาน่าตระหนัก นั่นคือเราต้องการความก้าวหน้าขนาดใหญ่อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนและจะต้องเกิดขึ้นแทบจะในทันที จึงจะมีโอกาสบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้อที่ 4

ผู้ที่มีมองโลกในแง่ร้ายอาจพูดว่า “เราบอกคุณแล้วว่าเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้อ 4 ไม่มีทางสำเร็จได้หรอก” และแนะนำให้เรายอมรับ “ความจริง” นั้น อย่างไรก็ตาม รายงานฉบับนี้ได้เน้นย้ำในแง่มุมต่างๆ มากมายให้เราเห็นว่าความไม่เอาถำหรือใจ เช่นนั้นถือเป็นการประมาทและไร้ศีลธรรม หากเราปล่อยให้เยาวชนของวันนี้ได้รับการศึกษาไม่เพียงพอ ก็เท่ากับว่าเรากำหนดชะตากรรมให้พวกเขาและโลกต้องเผชิญกับความยากจนในอนาคต สิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม รวมทั้งความรุนแรงและความไม่มั่นคงทางสังคมในภายภาคหน้าอีกหลายทศวรรษ ไม่มีค่าแก่ตัวใดๆ สำหรับความไม่สำเหนียกนี้ สารสำคัญที่รายงานฉบับนี้ต้องการส่งผ่านคือ เราจำเป็นต้องผนึกกำลังกันเพื่อเร่งรัดให้ประชาชนเรียนจบการศึกษาในปริมาณมากๆ แบบที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

หนึ่งในกุญแจดอกสำคัญสำหรับการเร่งรัดพันธกิจนี้คือมิติด้านการเงินการคลัง ซึ่งเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ได้อ่านข้อมูลจากรายงานฉบับนี้แล้วก็ทำให้หวังใจ เงินช่วยเหลือด้านการพัฒนาเพื่อการศึกษาในปัจจุบันต่ำกว่าปี 2009 (ดูแผนภูมิ 20.7 ของรายงานฉบับเต็ม) นี่คือการมองอะไรแบบตื้นๆ อย่างน่าตกใจของประเทศที่ร่ำรวย ประเทศผู้บริจาคเหล่านี้เชื่อจริงๆ หรือว่าพวกเขา ‘กำลังประหยัดเงิน’ ด้วยการลงทุนที่ต่ำเกินไปเพื่อช่วยเหลือการศึกษาในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ หลังจากอ่านรายงานฉบับนี้จึงลงบรรดาผู้นำและพลเมืองในโลกที่มีรายได้สูงก็จะมีรู้ซึ้งว่าการลงทุนด้านการศึกษาคือสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับความอยู่ดีมีสุขของโลก และระดับเงินช่วยเหลือในปัจจุบันประมาณ 5 พันล้านดอลลาร์ต่อปีสำหรับการศึกษาระดับประถม หรือคิดเป็นเพียง 5 ดอลลาร์ต่อคนต่อปีในประเทศที่ร่ำรวย! ก็เป็นปริมาณการลงทุนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสันติภาพในอนาคตของโลกซึ่งน้อยนิดจนน่าเศร้าใจ

รายงาน GEM ปี 2016 นำเสนอความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ตลอดจนคำแนะนำและมาตรฐานเพื่อการก้าวไปข้างหน้าอย่างมากมายจนหน้าใจ และยังให้ข้อเสนอแนะวิธีการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 4 ด้วยการแสดงตัวอย่างความเป็นไปได้ของมาตรการประเมินเงินทุนด้านการศึกษา คุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ที่ละเอียดมากกว่าวิธีการวัดผลอย่างหยาบๆ ซึ่งอิงสถิติการเข้าเรียนและการเรียนจนจบที่ใช้กันอยู่ในทุกวันนี้ การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่และเครื่องมือการสำรวจที่ดีขึ้นผนวกกับการติดตามผลด้านสถานศึกษาและเทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้เราสามารถประเมินผลกระบวนการจัดการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยในทุกระดับได้

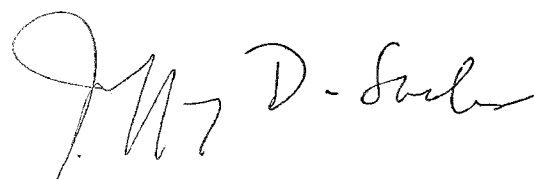
เมื่อสิบห้าปีก่อน โลกได้ตระหนักดีถึงภัยพิบัติเรื่องโรคเอดส์ที่แพร่ระบาดอย่างหนักและภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขอื่นๆ จึงได้ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติการและขยายขอบเขตการบริการด้านสาธารณสุขให้สอดคล้องกับบริบทของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ทำให้เกิดโครงการริเริ่มที่สำคัญต่างๆ เช่น กองทุนโลกเพื่อต้านโรคเอดส์ วัณโรค และมาลาเรีย พันธมิตรโลกด้านวัคซีนและการสร้างภูมิคุ้มกันโรค (ปัจจุบันเป็น Gavi พันธมิตรโลกด้านวัคซีน) และโครงการอื่นๆ อีกมากมาย ความพยายามเหล่านี้นำไปสู่การขยายตัวของปฏิบัติการบริการด้านสาธารณสุขและการจัดหาทุนในเวลาอันรวดเร็ว แม้ว่าจะไม่ประสบความสำเร็จทุกประการ (สาเหตุหลักเป็นเพราะวิกฤติการเงินปี 2008 ทำให้การระดมทุนด้านสาธารณสุขต้องยุติลง) แต่ก็นำไปสู่ความก้าวหน้าอันน่าทึ่งหลายอย่างซึ่งยังคงส่งผลกระทบต่อปัจจุบัน

รายงาน GEM ปี 2016 น่าจะส่งสัญญาณที่คล้ายคลึงกัน คือเรียกร้องให้มีการผนึกพลังปฏิบัติการเพื่อทำให้การศึกษาเป็นแก่นแท้ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในความเห็นส่วนตัวของผม ซึ่งมักจะมีการกล่าวซ้ำๆ ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา มองไปที่ความเร่งด่วนที่จำต้องมีกองทุนโลกเพื่อการศึกษา ซึ่งถอดบทเรียนเชิงบวกที่ได้จากกองทุนโลกเพื่อต้านโรคเอดส์ วัณโรค และมาลาเรีย ข้อจำกัดด้านการเงินการคลังถือเป็นหัวใจของการแก้ปัญหาท้าทายด้านการศึกษา ดังที่รายงานฉบับนี้ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านข้อมูลทั้งระดับครัวเรือนและระดับนานาชาติในทุกแง่มุม

เอกสารอันน่าทึ่งชิ้นนี้เชิญชวนให้เราตอบรับโอกาส ความเร่งด่วน และเป้าหมายโลกตามที่ได้ประกาศอยู่ในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 4 ว่าด้วยเรื่องการจัดให้บริการการศึกษาคุณภาพดีเพื่อปวงชนอย่างถ้วนหน้า รวมทั้งโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผมขอเรียกร้องให้ผู้คนทุกหนทุกแห่งศึกษารายงานฉบับนี้อย่างละเอียดถี่ถ้วน และเก็บสาระที่สำคัญของรายงานไปขบคิดอย่างจริงจังที่สำคัญที่สุด ขอให้พวกเราดำเนินการตามเป้าหมายดังกล่าวในทุกระดับ ตั้งแต่ชุมชนท้องถิ่นไปจนถึงประชาคมโลก

เจฟฟรีย์ ดี. แซซส์

ที่ปรึกษาพิเศษของเลขาธิการสหประชาชาติ
ด้านเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปรายงานการติดตามผลการศึกษากว่าโลกปี 2016

บทนำ

ในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติครั้งที่ 70 ในเดือนกันยายน 2015 ภาควิชาศึกษาได้รับรองแผนปฏิบัติการการพัฒนาโลกฉบับใหม่ว่าด้วยเรื่อง ‘การปรับเปลี่ยนโลกของเรา: แผนปฏิบัติการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2030’ (Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งหัวใจสำคัญคือ เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDG) 17 เป้าหมายที่ครอบคลุมเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้อที่ 4 ในด้านการศึกษา SDG ได้จัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาไปสู่ปี 2030 และเป็นการสืบทอดเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ กับเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน (EFA) ซึ่งได้สิ้นสุดลงตามกำหนดเวลาในปี 2015

รายงาน GEM ซึ่งเป็นงานต่อยอดจากประสบการณ์ของชุดรายงานการติดตามผลทั่วโลกเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชนก่อนหน้านี้ ได้รับมอบหมายพันธกิจใหม่ให้ทำหน้าที่ประเมินความก้าวหน้าของการศึกษาภายใต้แผนปฏิบัติการ 2030 รายงาน GEM ปี 2016 ซึ่งเป็นฉบับแรกของชุดรายงาน 15 ปี ได้ศึกษาความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างการศึกษากับแง่มุมของการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านอื่นๆ พร้อมกับบ่งชี้แนวโน้มในการติดตามผลตาม SDG ข้อที่ 4 ทั้งนี้ ผลที่ประจักษ์คือ การศึกษาจะไม่สามารถผลักดันโลกให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ หากไม่ยกระดับอัตราการมีส่วนร่วมในโรงเรียนให้ดีขึ้นอย่างฉับพลัน ไม่ทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งพึงกระทำตลอดชีวิต และไม่ทำให้ระบบการศึกษาสอดคล้องประสานกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนจนเป็นเนื้อเดียวกัน

“

การศึกษาจะไม่สามารถผลักดันโลกให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพ หากไม่ยกระดับอัตราการมีส่วนร่วมในโรงเรียนให้ดีขึ้นอย่างฉับพลัน ไม่ทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งพึงกระทำตลอดชีวิต และไม่ทำให้ระบบการศึกษาสอดคล้องประสานกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนจนเป็นเนื้อเดียวกัน

”

ประเด็นหลักของรายงานจะเน้นไปที่หลักฐานเชิงประจักษ์ แนวปฏิบัติ และนโยบาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในภาพรวมได้อย่างไร มีการนำเสนอข้อถกเถียงที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาระดับต่างๆ ที่สำคัญต่อการบรรลุเป้าหมาย: ลดปัญหาความยากจน ขจัดความหิวโหย ยกกระดับสุขอนามัย เพิ่มความเสมอภาคระหว่างชายหญิงควบคู่ไปกับการเสริมสร้างสมรรถนะที่พึงประสงค์ สนับสนุนวิสาหกิจที่สร้างสรรค์ที่ยั่งยืน ปรับเมืองให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนสรรค์สร้างสังคมที่ทุกคนได้รับความเป็นธรรมและความเท่าเทียมมากขึ้นกว่าเดิม

ในส่วนของการติดตามผล จะนำเสนอปัญหาท้าทายมากมายที่เกี่ยวข้องกับวิธีประเมินความก้าวหน้าตาม SDG ข้อที่ 4 ซึ่งรวมคำแนะนำอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับการเปลี่ยนแปลงนโยบาย โดยจะศึกษาแต่ละเป้าหมายย่อยด้านการศึกษามีอยู่ 7 ประการ รวมทั้งแนวปฏิบัติ 3 แนวตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้อที่ 4 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาเกี่ยวกับเงินสนับสนุนการศึกษาและระบบการศึกษา ตลอดจนขอบเขตการติดตามผลการศึกษาตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านอื่นๆ ด้วย ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการระบุถึงอุปสรรคที่กีดขวางต่างๆ ผนวกกับช่องทางที่มีศักยภาพสำหรับการติดตามผลการศึกษาทั่วโลกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ทั้งในระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติในช่วงเวลา 15 ปีข้างหน้า

ตาราง 1:

ตามปกติแล้ว การศึกษาเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านอื่นๆ อย่างไร?

เป้าหมาย 1	การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนหลุดพ้นจากความยากจน	เป้าหมาย 10	ที่ใดที่เข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม การศึกษาก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริงด้านความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม
เป้าหมาย 2	การศึกษามีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาผู้คนไปสู่วิถีการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนมากขึ้น และมีความเข้าใจเรื่องโภชนาการ	เป้าหมาย 11	การศึกษาทำให้ประชาชนมีทักษะในการมีส่วนร่วมพัฒนาและดูแลรักษาเมืองให้ยั่งยืนมากขึ้น และสามารถฟื้นตัวได้เมื่อเผชิญภัยพิบัติ
เป้าหมาย 3	การศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อประเด็นด้านสาธารณสุขมากมาย อาทิ การตายในเด็กเล็ก สุขภาวะในวัยเจริญพันธุ์ การแพร่กระจายของโรค รูปแบบการใช้ชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของพลเมือง	เป้าหมาย 12	การศึกษาทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อรูปแบบการผลิต (เช่น เรื่องเศรษฐกิจแบบหมุนเวียน) และความเข้าใจของผู้นับถือในเรื่องสินค้าที่ผลิตแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และป้องกันดูแลเรื่องการค้าจัดของเสีย
เป้าหมาย 5	การศึกษาสำหรับสตรีและเด็กผู้หญิงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบรรลุผลารัฐมนตรีสูงชันพื้นฐาน การพัฒนาทักษะและความสามารถแบบมีส่วนร่วม และการมีชีวิตที่ดีขึ้น	เป้าหมาย 13	การศึกษาเป็นกุญแจไปสู่ความเข้าใจของสาธารณชนระดับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ การปรับตัว และการบรรเทาผลกระทบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับท้องถิ่น
เป้าหมาย 6	การศึกษาและการฝึกอาชีพช่วยเพิ่มทักษะและสมรรถนะในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมเรื่องสุขอนามัย	เป้าหมาย 14	การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาภาคทะเลที่รุ่งเรืองสิ่งแวดล้อมทางทะเลและการสร้างอำนาจตัดสินใจเรื่องการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดและยั่งยืน
เป้าหมาย 7	หลักสูตรการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย สามารถส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงานและความเข้าใจเรื่องแหล่งพลังงานหมุนเวียนได้มากขึ้น	เป้าหมาย 15	การศึกษาและการฝึกอาชีพช่วยเพิ่มทักษะและสมรรถนะในการดำรงชีพอย่างยั่งยืน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่ถูกคุกคาม
เป้าหมาย 8	มีการเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างเรื่องต่างๆ เช่น พลังงานเศรษฐกิจ การเป็นผู้ประกอบการ ทักษะและระดับการศึกษาที่ตลาดแรงงานต้องการ	เป้าหมาย 16	การเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมมีความสำคัญต่อการสนับสนุนและสร้างหลักประกันให้สังคมมีความเป็นธรรมสำหรับทุกคน มีความสามัคคีกันและสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในสังคม
เป้าหมาย 9	การศึกษาจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะเพื่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความยืดหยุ่นกว่าเดิม และสร้างอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนมากขึ้น	เป้าหมาย 17	การเรียนรู้ตลอดชีวิตช่วยเสริมสร้างสมรรถนะในการเข้าใจ และส่งเสริมนโยบายรวมทั้งแนวทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

แหล่งที่มา: ICSU และ ISSC (2015)

เด็กนักเรียนใช้กระดานดำรองแทนโต๊ะ
ขณะเขียนหนังสือที่โรงเรียนแคนซา
ในประเทศไนเจอร์

CREDIT: Tagaza Djibo/UNESCO

โลกของเรา

เมื่อพูดถึงโลก เราต้องมองให้เห็นภาพใหญ่
การศึกษาต้องสอนให้คนคิดถึงประโยชน์ส่วนรวม
มิใช่ส่วนตน เราต้องร่วมแรงร่วมใจกัน!

การศึกษาจึงต้องระวังไม่ไปส่งเสริมวิถีชีวิต
แบบไม่ยั่งยืน ถ้าเรามุ่งเล่าเรียนเพื่อสร้างรายได้
และอาชีพให้แต่ตัวเราเพียงอย่างเดียว
ก็ย่อมส่งผลกระทบบเลวร้ายต่อสิ่งแวดล้อม

ตัวฉัน ตัวฉัน ตัวฉัน

เราจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะสีเขียวใหม่ๆ (การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม)
และปลูกฝังพฤติกรรมรับผิดชอบต่อ
สิ่งแวดล้อมเพื่อหยุดยั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

คาร์บอนไดออกไซด์ โอโซน กีเซลเซียส?

ลองมองไปรอบๆตัวสิ! เราไม่ใช่คนกลุ่มแรกๆ
ที่คิดเรื่องพวกนี้หรอกนะ ควรจำไว้ว่าจะต้องเรียนรู้
จากชุมชนพื้นเมืองซึ่งมีวิถีทางของตนเอง
ในการดำรงชีวิตอยู่บนโลกใบนี้

ภาษาชนกลุ่มน้อย
ล้วนมีความสำคัญ!

เคารพและให้เกียรติ
วัฒนธรรมของผู้อื่น!

โรงเรียนของพวกเราสามารถทำอะไรได้เยอะแยะ
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ใช่แค่นักเรียนอย่างเรานะ
- ครูของเราก็ควรเรียนรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลง
ของสภาพอากาศด้วย!

แต่การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่ในโรงเรียนหรอกนะ
ชุมชนและสถานประกอบการก็ควรชวนเขา
หาแนวทางใหม่ๆ เพื่อพิทักษ์โลกของเราด้วย

เราน่าจะทำได้ดีกว่านี้อีกนะ
จริงๆ?

คุณคิดอย่างไร?

การศึกษาและการพัฒนาอย่างยั่งยืน : สองสิ่งนี้เชื่อมโยงกันอย่างไร และทำไมการเชื่อมโยงจึงมีความสำคัญยิ่ง?

โลก: ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม

การกระทำของมนุษย์ทั้งในระดับปัจเจกและหมู่คณะต่างก็สร้างความตึงเครียดให้กับโลกและสรรพชีวิตที่โลกค้ำจุนอย่างเอกรู ด้วยเหตุที่เห็นได้ชัดว่า มนุษยชาติมีส่วนก่อให้เกิดความเสี่ยงของสิ่งแวดล้อม การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ และการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศอย่างรวดเร็ว มนุษย์จึงต้องหาทางแก้ไขปัญหาค้นหาหนทางเหล่านี้ด้วยเช่นกัน

การศึกษาถือเป็นส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมที่มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยต้องมีความสอดคล้องกับโครงการริเริ่มของรัฐบาล ภาคประชาสังคม และภาคเอกชนด้วย การศึกษาช่วยบ่มเพาะค่านิยมและมุมมองของชีวิต นอกจากนี้ยังมีส่วนในการพัฒนาทักษะ แนวคิด และเครื่องมือต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ลดหรือยับยั้งแนวทางปฏิบัติที่ไม่ยั่งยืนได้

ทว่าบทบาทที่หลากหลายแ่งมุมของการศึกษาในเรื่องความยั่งยืนไม่ได้เป็นไปในด้านบวกเสมอไป เพราะการศึกษาก็อาจมีส่วนก่อให้เกิดแนวปฏิบัติที่ไม่ยั่งยืนได้ เช่น การบริโภคทรัพยากรมากเกินไป และทำให้ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตพื้นบ้านที่ค่อนข้างยั่งยืนสูญหายเร็วขึ้น ดังนั้นจึงอาจจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการศึกษาเพื่อสร้างหลักประกันว่าผลกระทบจะเป็นไปในเชิงบวก

พฤติกรรมมนุษย์ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม

ความเข้าใจที่กล่าวถึงกันมากที่สุด 3 ประการอันเนื่องมาจากพฤติกรรมมนุษย์ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม คือ 1) ประชากรศาสตร์ 2) วิถีชีวิตสมัยใหม่ และ 3) พฤติกรรมของปัจเจกบุคคล ในด้านประชากรศาสตร์อธิบายได้ว่ามีประชากรบนโลกมากขึ้น โดยประชากรโลกเพิ่มจำนวนขึ้นเป็นสามเท่าในช่วงปี 1950-2015 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งพันล้านคนเป็น 8,500 ล้านคนภายในปี 2030 ขณะที่แนวคิดเรื่องวิถีชีวิตสมัยใหม่มุ่งไปที่การบริโภคทรัพยากรต่อหัวที่สูงขึ้นของประชากรในเขตเมืองและในประเทศที่มั่งคั่ง ทั้งนี้ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา รอยเท้าทางนิเวศของประเทศที่มีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ก็เพิ่มขึ้นแทบจะเป็นทวีคูณ ในปี 2012 กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงที่สุดมีรอยเท้าทางนิเวศแบบไม่ยั่งยืน ส่วนคำอธิบายเรื่องพฤติกรรมของปัจเจกจะมองว่าคนแต่ละคนเป็นได้ทั้งต้นเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อมและผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นๆ เช่น ผ่านนโยบายต่างๆ ที่สนับสนุนให้มีการรีไซเคิล ใช้จักรยานและรถยนต์ที่ใช้เชื้อเพลิงที่มีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม

การศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดการกับปัญหาท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม การให้การศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เด็กผู้หญิงและสตรี นับว่าเป็นมาตรการที่มีประสิทธิผลมากที่สุดในการลดขนาดประชากร ช่วยเพิ่มอิสระในการตัดสินใจเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์และการกำหนดช่วงเวลาตั้งครภ์ ยิ่งไปกว่านั้นยังทำให้การดำรงชีวิตดีขึ้นจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น และประชากรที่มีทักษะก็สำคัญยิ่งต่อการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจและระบบการผลิตอาหาร นอกจากนี้การศึกษายังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมของปัจเจกและหมู่คณะ ผ่านแนวทางการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบดั้งเดิม และแบบตลอดชีวิต

“

การวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้ใน
โรงเรียนใน 78 ประเทศพบว่า
55% ใช้คำว่า ‘นิเวศวิทยา’
และ 47% ใช้คำว่า
‘สิ่งแวดล้อมศึกษา’

”

แนวทางร่วมสมัย: การเรียนรู้จากการศึกษาในโรงเรียน

โรงเรียนช่วยให้เด็กเรียนสามารถเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นำมาสอน ผลพวงของปัญหา และแนวปฏิบัติต่างๆ ที่จำเป็นต่อการแก้ไขปัญหา มีการผนวกความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเข้าไปในหลักสูตรของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น การวิเคราะห์หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนใน 78 ประเทศพบว่า 55% ใช้คำว่า ‘นิเวศวิทยา’ และ 47% ใช้คำว่า ‘สิ่งแวดล้อมศึกษา’

แผนภูมิ 1:

ระดับการพัฒนามนุษย์ที่สูงๆ ต้องแลกกับความสูญเสียทางนิเวศ

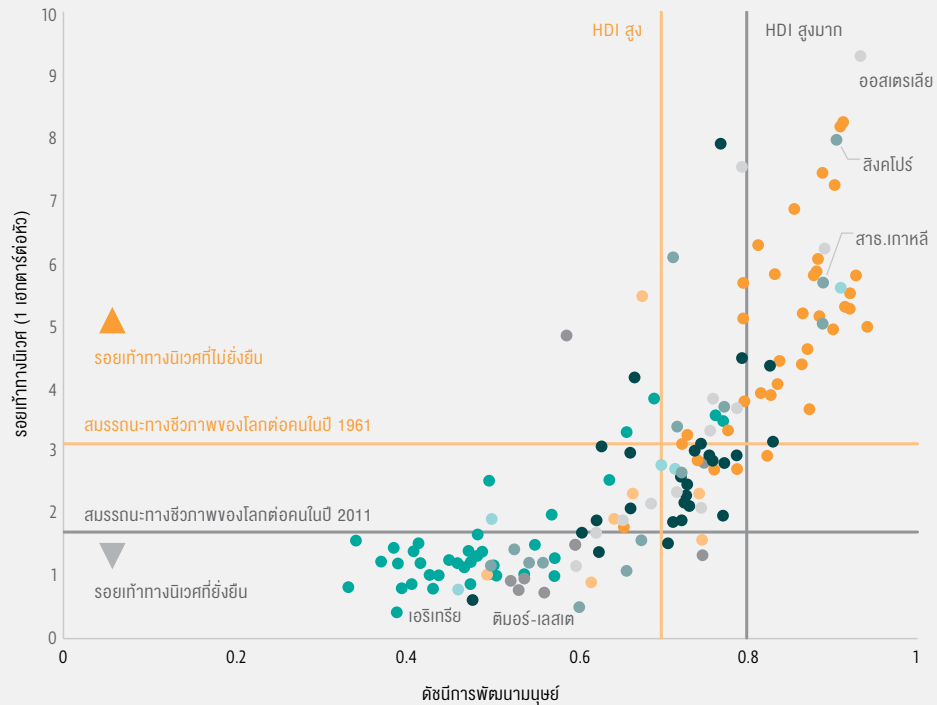
รอยเท้าทางนิเวศในภาพรวมตามดัชนีการพัฒนามนุษย์ จำแนกตามประเทศ ปี 2012

รอยเท้าทางนิเวศที่ไม่ถึง 1.7 เฮกตาร์ (10.63 ไร่) ต่อหัวโดยอิงจำนวนประชากรในปัจจุบัน และที่คิดการผลิตและพื้นที่ทางทะเลที่มีอยู่ (สมรรถนะทางชีวภาพ) ถือว่ามีความยั่งยืน เพราะโลกยังสามารถฟื้นฟูทรัพยากรที่ใช้ไปภายในประเทศได้

ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) โดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ) ความเป็นผลสัมฤทธิ์โดยเฉลี่ยของประเทศในด้านสาธารณสุข ความรู้ และมาตรฐานการครองชีพ ค่า HDI 0.8 หรือมากกว่านั้นชี้ให้เห็นถึงการพัฒนามนุษย์ระดับสูงมาก

ค่า HDI ที่สูงของสิงคโปร์ (0.91) เชื่อมโยงกับรอยเท้าทางนิเวศขนาดใหญ่ต่อหัว (7.97) ซึ่งหมายความว่าประชาชนในสิงคโปร์แม้จะมีการดำรงชีพที่ดี แต่มีความต้องการทรัพยากรสูงด้วยเช่นกัน

- เกือบเขาคอเคซัสและเอเชียกลาง
- เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- ยุโรปและอเมริกาเหนือ
- ละตินอเมริกาและแคริบเบียน
- แอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันตก
- แปซิฟิก
- เอเชียใต้
- อนุภูมิภาคซารา

แหล่งที่มา: การวิเคราะห์ของกินรายงาน GEM โดยอิงข้อมูลจาก Global Footprint Network (2016)

ยกตัวอย่างเช่น ในอินเดียซึ่งปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลสูงสุด ในปี 2003 หน่วยงานราชการเริ่มผลิตเนื้อหาการเรียนที่ครอบคลุมด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ซึ่งส่งผลให้นักเรียนกว่า 300 ล้านคนในโรงเรียน 1.3 ล้านแห่งได้รับการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา

สิ่งแวดล้อมศึกษาสนับสนุนรูปแบบการใช้ชีวิตอย่างยั่งยืน การลดของเสีย การใช้พลังงานที่ดีขึ้น การใช้ระบบขนส่งสาธารณะมากขึ้น การส่งเสริมนโยบายที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม ในเอสโตเนียและสวีเดนซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเรียน นักเรียนมักจะตอบคำถามได้ถูกต้องเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มากกว่าเพื่อนๆ จากประเทศอื่นๆ ที่ไม่มีเนื้อหาการเรียนด้านสิ่งแวดล้อม (โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติปี 2006) บางโรงเรียนได้นำแนวทางสิ่งแวดล้อมศึกษามาใช้ปฏิบัติ 'ทั้งโรงเรียน' การวิจัยกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวในอังกฤษ (สหราชอาณาจักร) แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาในเรื่องวัฒนธรรมโรงเรียน รวมทั้งสุขภาพและการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนการลดรอยเท้าทางนิเวศของโรงเรียน

แนวทางดั้งเดิม: การเรียนรู้จากชุมชน

มิปัญญาดั้งเดิมโดยเฉพาะภูมิปัญญาพื้นบ้านในเรื่องต่างๆ เช่น เกษตรกรรม การผลิตอาหาร และการอนุรักษ์ ได้แสดงบทบาทสำคัญต่อความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมให้ประจักษ์มาหลายร้อยปีแล้ว ตัวอย่างของการจัดการที่ดินแบบดั้งเดิมของชุมชนพื้นบ้านจำนวนมากกำลังได้รับการยอมรับไปทั่วโลกว่าเป็นแนวทางที่ยอดเยี่ยมสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และรักษากระบวนการต่างๆ ของระบบนิเวศในโคลอมเบีย สภาการตั้งถิ่นฐานที่ยั่งยืนของทวีปอเมริกากำลังปฏิบัติตามแนวคิดเรื่อง การใช้ชีวิตที่ดี (buen vivir) ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนพื้นเมือง เช่น โครงการชุมชนแออัดเขตเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมู่บ้านที่ยั่งยืนตามวิถีดั้งเดิม และศูนย์การศึกษาเพื่อความยั่งยืน เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาพื้นบ้านมีส่วนช่วยทำหน้าที่อนุรักษ์ระบบนิเวศ ระบบเตือนภัยพิบัติฉุกเฉิน และการปรับตัวเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ โครงการริเริ่มระบบในชนบทของสหรัฐอเมริกา ซึ่งทำให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนพื้นเมืองผู้สูงอายุ เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ในโรงเรียนจากภูมิปัญญาพื้นบ้าน นอกจากนี้การใช้ภาษาท้องถิ่นสอนในโรงเรียนก็มีส่วนช่วยให้เกิดการแบ่งปันความรู้ระหว่างคนรุ่นต่างๆ

แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต : การเรียนรู้จากการทำงานและชีวิตประจำวัน

นอกเหนือจากการศึกษาในระบบ หน่วยงานราชการ องค์กรศาสนา กลุ่มชุมชน และกลุ่มที่ไม่แสวงหาผลกำไร องค์กรด้านแรงงานและภาคเอกชน ต่างก็สามารถช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของปัจเจกชนและกลุ่มบุคคลได้เช่นกัน

การรณรงค์ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลช่วยเพิ่มความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งให้เห็นถึงสาเหตุพร้อมกับชี้แนะว่าประชาชนจะแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร ในปี 2015 รัฐบาลเอธิโอเปียและพันธมิตรได้เปิดตัวโครงการรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ให้แก่สาธารณชนระยะเวลา 2 ปี โดยมีเป้าหมายสนับสนุนผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์

ผู้นำทางศาสนา วัฒนธรรม และสังคม สามารถช่วยเผยแพร่ค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงปรารถนาในด้านสิ่งแวดล้อมได้เช่นกัน เห็นได้จากกรณีสนับสนุนเรื่องสิ่งแวดล้อมของพระสันตะปาปาฟรานซิส ดาไลลามะ และสมามคมมุสลิมเพื่อปฏิบัติการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ

สถานประกอบการก็เป็นศูนย์กลางที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม บริษัทต่างๆ ได้เปิดตัวโครงการริเริ่มเพื่อลดรอยเท้าทางนิเวศของพวกเขา และให้ความรู้แก่พนักงานและสาธารณชนเกี่ยวกับการปกป้องสิ่งแวดล้อม การสำรวจของหน่วยงานวิเคราะห์เศรษฐกิจปี 2008 รายงานว่าผู้บริหารทั่วโลกกว่า 40% คิดว่าการทำให้ความยั่งยืนสอดคล้องกับธุรกิจเป็นเรื่องสำคัญสำหรับบริษัทของพวกเขา ขณะที่องค์กรด้านแรงงานก็ส่งเสริมให้แนวทางปฏิบัติงานในสถานประกอบการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ในขณะที่องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) แสดงบทบาทสำคัญในการระดมการสนับสนุนจากสาธารณชนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผ่านแคมเปญประชาสัมพันธ์ โครงการต่างๆ ภาคีหุ้นส่วน และพันธมิตรสีเขียว กลุ่มรณรงค์ที่ใช้เว็บไซต์ เช่น องค์กรประชาสังคมระดับสากลหรือ Avaaz ซึ่งมีสมาชิก 44 ล้านคนใน 194 ประเทศ ก็ช่วยเพิ่มการตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมผ่านโครงการริเริ่มต่างๆ เช่น การรณรงค์เป็นเวลา 2 ปีเพื่อห้ามใช้สารกำจัดแมลง เป็นต้น

การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศจำเป็นต้องใช้แนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการ

“ หากความก้าวหน้าทางการศึกษา มีอันต้องชะงักกับการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติในอนาคต จะเพิ่มขึ้นถึง กวร้อยละ 20% ”

การศึกษาทำให้ประชาชนรับมือกับความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศได้ดีขึ้น อีกทั้งยังกระตุ้นการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการบรรเทาปัญหา ดังนั้นการขยายโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาจึงส่งผลดีต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศได้มากกว่าการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น กำแพงกันคลื่นและระบบชลประทานเสียอีก ส่วนการศึกษาของผู้หญิงก็ช่วยลดการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติได้ มีการคาดการณ์ว่าหากความก้าวหน้าทางการศึกษามีอันต้องชะงักกัน การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติในอนาคตจะเพิ่มขึ้นถึงทศวรรษละ 20% โดยทั่วไปชุมชนที่มีความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศมากที่สุดมักจะอยู่ในประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดำ และมีความเหลื่อมล้ำในสังคมมาก

การศึกษาจึงช่วยให้ชุมชนสามารถเตรียมพร้อมและปรับตัวรับภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศได้ การสำรวจในคิวบา สาธารณรัฐโดมินิกัน และเฮติ พบว่าการไร้การศึกษาและอัตราการรู้หนังสือต่ำทำให้ประชาชนไม่เข้าใจเรื่องการเตือนภัยพิบัติ ส่วนในฟิลิปปินส์ ชุมชนท้องถิ่นทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ด้านการศึกษาและภาคีหุ้นส่วนเพื่อสอนเยาวชนเกี่ยวกับการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ซึ่งช่วยสร้างความมั่นใจให้กับชุมชนได้

ความเจริญก้าวหน้า

โลกของเรากำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

เราจะมัวแต่ซื้อ...ซื้อ...ซื้อ และผลิตโดยไม่ใส่ใจ
สิ่งแวดล้อมไม่ได้ โลกต้องเจริญในแบบที่ทุกคน
ได้รับประโยชน์ เราต้องไม่ส่งต่อโลกที่ถูกทำลาย
ให้แก่คนรุ่นต่อไป

นั่นหมายความว่าเราจำเป็นต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ
และต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต

เช่น เกษตรกรสามารถเรียนรู้วิธี
เพิ่มผลผลิตโดยไม่ทำร้ายสิ่งแวดล้อม

เมื่อให้ความสำคัญกับการศึกษา ก็จะช่วยเหลือผู้คนได้
ซึ่งหมายรวมคนทุกคน! เมื่อได้รับการศึกษามากขึ้น
ค่าจ้างก็เพิ่มขึ้นจนสามารถหลุดพ้นความยากจนได้

แต่การศึกษาที่จำเป็นต้องมิวิวัฒนาการด้วยเช่นกัน
เดี๋ยวนี้คอมพิวเตอร์ทำงานได้หลากหลายมาก
นักเรียนนักศึกษาจึงจำเป็นต้องมีทักษะที่สูงขึ้น และ
สอดคล้องกับโลกการงานอาชีพที่กำลังเปลี่ยนแปลง

ความเจริญก้าวหน้า: เศรษฐกิจที่ครอบคลุมทุกคนและมีความยั่งยืน

เศรษฐกิจโลกจำเป็นต้องให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมและมีการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนหากเราต้องการให้แผนปฏิบัติการปี 2030 บรรลุตามเป้าหมาย การศึกษาจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่าน

การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำให้การผลิตและการบริโภคเป็นไปอย่างยั่งยืน ต่อการจัดเตรียมทักษะสำหรับการสร้างสรรคอุตสาหกรรมสีเขียว และการปรับทิศทางของการอุดมศึกษาและการวิจัยไปสู่นวัตกรรมสีเขียว นอกจากนี้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตยังมีส่วนในการปรับเปลี่ยนภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น เกษตรกรรม ซึ่งทั้งประเทศที่ร่ำรวยและยากจน รวมทั้งภาคครัวเรือนต่างต้องพึ่งพาอาศัย

นอกจากเศรษฐกิจจะต้องเป็นไปอย่างยั่งยืนแล้ว ยังต้องทำให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำให้น้อยลงด้วย การศึกษาคุณภาพดีจะช่วยให้เป้าหมายเหล่านี้เป็นไปได้ แรงงานที่มีการศึกษาดีจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจแบบที่ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งให้ความสำคัญกับความอยู่ดีกินดีของประชากร การศึกษาช่วยลดปัญหาความยากจนด้วยการเพิ่มโอกาสในการได้งานที่เหมาะสมและมีรายได้ที่เพียงพอ ทั้งยังช่วยปิดช่องว่างเรื่องค่าจ้างอันเนื่องมาจากปัญหาเพศสภาพ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติอื่นๆ

การปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมให้เป็นสีเขียวจะก่อให้เกิดความต้องการแรงงานฝีมือเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหมายถึงการสรรสร้างอุตสาหกรรมสีเขียว รวมทั้งการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมที่มีอยู่ให้ 'เป็นสีเขียว' ด้วย อุตสาหกรรมสีเขียวได้มีการจ้างแรงงานเป็นจำนวนมาก และคาดว่าจะเติบโตอย่างมากในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ ตัวอย่างเช่น แหล่งพลังงานทดแทนอาจผลิตกระแสไฟฟ้าให้แก่โลกระหว่างปี 2015-2040 ได้เกือบกึ่งหนึ่งของปริมาณที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด พร้อมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในจีน อินเดีย ละตินอเมริกา และแอฟริกา

การสร้างสรรคอุตสาหกรรมสีเขียวต้องอาศัยแรงงานทักษะสูงที่จบระดับอุดมศึกษาเฉพาะทางและผ่านการฝึกวิชาชีพมาแล้ว ขณะที่การปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วให้เป็นสีเขียวจำเป็นต้องให้การศึกษาและการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องแก่แรงงานที่มีทักษะต่ำและปานกลางซึ่งมักจะเป็นการเรียนรู้ขณะทำงาน ผู้กำหนดนโยบายและนักการศึกษาจึงต้องเผชิญความท้าทายในการกำหนดทักษะที่ควรสอน ขณะที่เศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ความยั่งยืนและการเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องเพิ่มการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างมาก การจะทำให้ระบบอุดมศึกษาสามารถผลิตประชากรที่มีความรู้และทักษะที่เชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาอย่างเพียงพอได้นั้น ต้องอาศัยหลักสูตรที่หลากหลายและเฉพาะเจาะจงควบคู่ไปกับหลักสูตรความร่วมมือข้ามสาขา ทั้งนี้องค์การพลังงานระหว่างประเทศ (IEA) ประเมินว่ารัฐบาลทั้งหลายจำเป็นต้องเพิ่มการวิจัยและการพัฒนาด้านพลังงานเป็นห้าเท่าทุกปี เพื่อให้บรรลุผลการเปลี่ยนผ่านไปสู่ค่าความเข้มข้นของคาร์บอนต่ำอย่างรวดเร็ว

การศึกษาช่วยปรับเปลี่ยนวิถีแห่งเกษตรกรรม

ในช่วงปี 2015-2030 ภาคเกษตรกรรมทั่วโลกจำเป็นต้องเผชิญความท้าทายอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน เกษตรกรรมนับเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมมากที่สุด และเป็นตัวการปล่อยก๊าซเรือนกระจกถึงหนึ่งในสาม ขณะเดียวกันจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นทำให้ต้องผลิตอาหารเพิ่มขึ้นแต่ต้องเป็นไปอย่างยั่งยืน และต้องกระจายอาหารอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น

“

โครงการต่อยอดการรู้หนังสือและการเกษตรจะช่วยให้เกษตรกรเพิ่มผลิตภาพได้ถึง 12%

”

การศึกษามีความสำคัญในการผลิตอาหารอย่างยั่งยืน การศึกษาระดับประถมและมัธยมช่วยปลูกฝังทักษะพื้นฐานและหิยยืนความรู้ที่สำคัญยิ่งยวดเกี่ยวกับความท้าทายเพื่อความยั่งยืนในด้านเกษตรกรรมให้แก่เกษตรกรในอนาคต นโยบายการฝึกอบรมและทักษะด้านอาชีพช่วยเชื่อมช่องว่างระหว่างเกษตรกรกับเทคโนโลยีใหม่ๆ โครงการต่อยอดการรู้หนังสือและการเกษตรจะช่วยให้เกษตรกรเพิ่มผลิตภาพได้ การวิจัยด้านเกษตรกรรมที่เชื่อมโยงเข้ากับอุดมศึกษาช่วยสร้างนวัตกรรมอันนำไปสู่ความยั่งยืนเพิ่มขึ้น แต่กระนั้นหลายประเทศและผู้บริจาคกลับหยุดหรือลดการลงทุนในการวิจัยด้านนี้ ที่น่าสังเกตคือ ส่วนแบ่งของงบทั่วโลกด้านการวิจัยการเกษตรของอนุภูมิภาคซาราฮาลลดลงจาก 10% ในปี 1960 เหลือ 6% ในปี 2009

การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาว

จำนวนผู้เข้าถึงการศึกษาระดับประถมและมัธยมที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว ระดับการสำเร็จการศึกษาเบื้องต้นส่งผลให้เกิดความแตกต่างในอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจระหว่างเอเชียตะวันออกกับอนุภูมิภาคซาราฮาลครั้งหนึ่งในช่วงปี 1965-2010 การศึกษาคุณภาพดีผนวกกับแรงงานที่มีทักษะสูงช่วยส่งเสริมการเพิ่มผลิตภาพและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความแตกต่างในคุณภาพของระบบการศึกษาช่วย

อธิบายเรื่อง ‘ปาฏิหาริย์’ ของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออก และ ‘หลายทศวรรษที่หายไป’ ของละตินอเมริกาได้ดี สำหรับประเทศที่ต้องการประสบความสำเร็จ การลงทุนเพื่อทำให้การศึกษาระดับมัธยมและอุดมศึกษามีคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง นี่เป็นความจริงที่เด่นชัดในกรณีของอนุภูมิภาคซาราที่มีอัตราการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาในปี 2014 เพียง 8%

หากต้องการให้การศึกษาเป็นปัจจัยขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง การศึกษาก็ต้องตามการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลกแห่งการทำงานให้ทัน เทคโนโลยีไม่เพียงแต่ทำให้ความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงเพิ่มขึ้น แต่ยังลดความต้องการแรงงานทักษะปานกลางด้วยเช่นกัน เช่น คนทำงานด้านธุรการและการขาย รวมทั้งผู้ควบคุมเครื่องจักร ซึ่งงานของพวกเขาสามารถใช้เครื่องจักรแทนที่ได้ง่ายๆ เรื่องนี้น่าจะส่งผลกระทบต่อคนหลายล้านคนในอนาคต ซึ่งในปี 2015 ร้อยละ 65 ของการจ้างงานทั้งหมดเป็นอาชีพที่ใช้ทักษะปานกลาง

“
ภายในปี 2020 คาดว่าโลก
น่าจะมีแรงงานที่ระดับ
อุดมศึกษาน้อยกว่า
ความต้องการถึง
40 ล้านคน

”
ท่ามกลางฐานซีให้เห็นว่าระบบการศึกษาส่วนใหญ่ยังตามความต้องการของตลาดไม่ทัน ภายในปี 2020 คาดว่าโลกน่าจะมีแรงงานที่ระดับอุดมศึกษาน้อยกว่าความต้องการถึง 40 ล้านคน และจะมีแรงงานในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่านั้นเกินความต้องการของตลาดถึง 95 ล้านคน

ทักษะและสมรรถนะที่ได้รับการส่งเสริมจากการจัดการศึกษาทั่วไปในลักษณะครอบคลุมรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม การรู้หนังสืออย่างแตกฉาน การสื่อสารหรือการนำเสนอ ยังคงเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในตลาดแรงงาน ดังนั้นการเรียนรู้ทักษะขั้นพื้นฐานที่หลากหลายและจำเป็นต่อการทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจ้างงานในอนาคต การกิจที่ทำหลายระบบการศึกษาคือจะปลูกฝังทักษะและสมรรถนะดังกล่าวให้แก่ักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดได้อย่างไร

การศึกษาส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นในสังคม

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างหลักประกันว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจจะยั่งยืนและไม่ละทิ้งใครไว้เบื้องหลัง การศึกษาช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพิ่มรายได้ให้กับคนยากจนที่สุด และถ้ามีการกระจายรายได้อย่างเท่าเทียมก็จะช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำได้ หากสมาชิกสหภาพยุโรป (EU) 10 ชาตินสามารถบรรลุเป้าหมายปี 2020 ในการลดปัญหาการออกจากโรงเรียนกลางคัน และทำให้การเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นได้ ก็น่าจะลดจำนวนคนที่มีความเสี่ยงต่อปัญหาความยากจนได้ถึง 3.7 ล้านคน

อย่างไรก็ตาม การเพิ่มการฝึกอาชีพและทักษะไม่ได้แปลว่าความเหลื่อมล้ำในสังคมจะลดลงเสมอไป รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความสนใจกับนโยบายทางสังคมที่มุ่งเน้นการกระจายรายได้ เพื่อช่วยให้แนวโน้มความเหลื่อมล้ำทางรายได้ภายในประเทศที่กำลังกว้างขึ้นขึ้นไปในทิศทางตรงกันข้าม ควบคู่ไปกับการพยายามในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียมกัน

การศึกษากำให้การจ้างงานในตลาดแรงงานดีขึ้น

อัตราการว่างงานในกลุ่มประเทศที่มีการศึกษาสูงโดยเฉพาะในประเทศที่ร่ำรวยต่ำกว่าประเทศยากจน ในองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) 55% ของผู้ใหญ่อยู่ระหว่าง 25-64 ปีที่จบการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมปลาย ได้รับการจ้างงานในปี 2013 เมื่อเทียบกับ 73% ของคนที่เรียนจบมัธยมปลายหรือไม่ถึงระดับอุดมศึกษา และ 83% มีคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ในกลุ่มประเทศที่ยากจนกว่า ความเชื่อมโยงในลักษณะนี้มีมักจะไม่เด่นชัดในกลุ่มคนหนุ่มสาว ซีให้เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบกัน ความต้องการแรงงานที่มีทักษะจะต่ำกว่า และระบบการศึกษาก็ไม่ได้บ่มเพาะทักษะที่จำเป็นกับงานให้แก่ักเรียน

การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงงานที่เหมาะสมในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การวิเคราะห์ซึ่งจัดทำขึ้นสำหรับรายงาน GEM ปี 2016 ซีให้เห็นว่า ถ้าแรงงานที่มาจากภูมิหลังทางสังคมที่มีโอกาสและด้อยโอกาสมีการศึกษาเท่ากัน ความไม่เท่าเทียมในปัญหาความยากจนอันเนื่องมาจากการงานน่าจะลดลง 39%

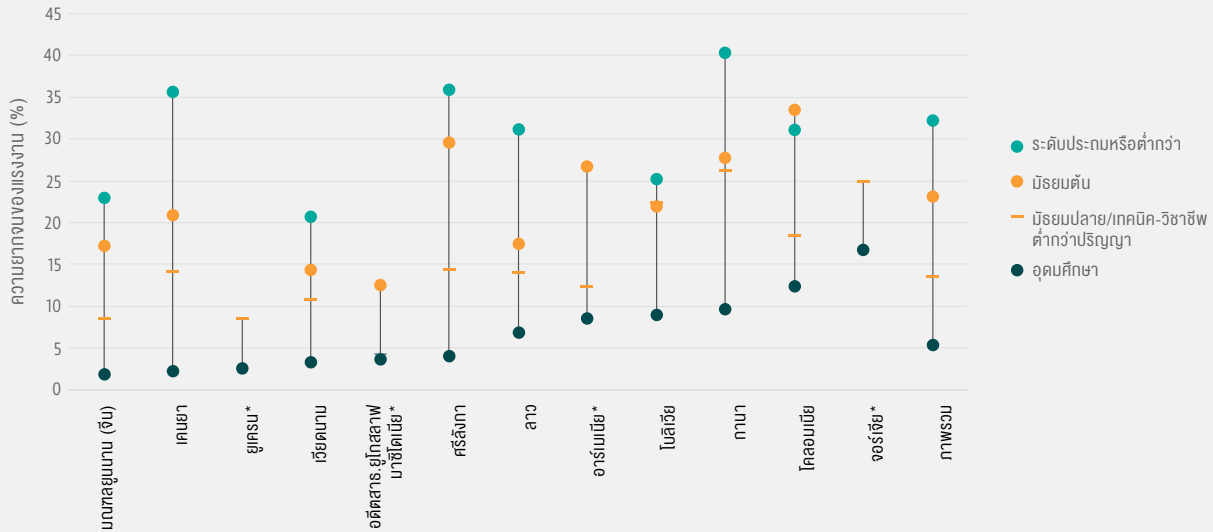
การศึกษามีความเชื่อมโยงกับค่าแรงอย่างเห็นได้ชัดใน 139 ประเทศ ทั้งนี้ อัตราผลตอบแทนต่อจำนวนปีการศึกษาที่เพิ่มขึ้นคิดเป็น 9.7% ต่อปี อัตราผลตอบแทนจะสูงที่สุดในประเทศที่ยากจนซึ่งขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะ อย่างไรก็ตาม การสร้างหลักประกันว่านักเรียนนักศึกษาจะได้รับผลประโยชน์มากที่สุดหากเรียนจบระดับอุดมศึกษา จำเป็นต้องมีการลงทุนด้านการศึกษาควบคู่ไปกับนโยบายทางเศรษฐกิจซึ่งต้องการแรงงานที่มีทักษะเพิ่มขึ้น

แม้ว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้การจ้างงานขยายตัวตามไปด้วย แต่การตงงานก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้หากอุตสาหกรรมที่ไม่มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมปิดตัวลง ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมโครงการการศึกษาและการฝึกอาชีพที่ช่วยให้แรงงานสามารถปรับเปลี่ยนทักษะไปหางานใหม่ๆ ทำได้

แผนภูมิ 2:

ระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้นเชื่อมโยงกับปัญหาแรงงานยากจนที่ลดลง

ความยากจนของแรงงาน (ต่ำกว่า 50% ของรายได้เฉลี่ยรายสัปดาห์) จำแนกตามระดับการศึกษาในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลาง 12 ประเทศ

*ไม่รวมระดับการศึกษาเนื่องจากจำนวนครั้งของการสังเกตการณ์น้อย
หมายเหตุ: เป็นตัวอย่างสำหรับพื้นที่ทั้งหมด โดยจำกัดเฉพาะคนทำงานเต็มเวลา (อย่างน้อย 30 ชม./สัปดาห์) อายุระหว่าง 15-64 ปี
แหล่งที่มา: การคำนวณของทีมนโยบาย GEM โดยอิงการสำรวจการวัดผลทักษะ STEP ของธนาคารโลก (2012-2013)

ชายหนุ่มยืนอยู่ในไร่มันสำปะหลังซึ่งปลูกโดยใช้เทคนิคที่ได้รับการพัฒนาในเมืองบาวโกโก สาธารณรัฐเอธิโอเปีย

CREDIT: FAO/Riccardo Gangale

มนุษย์

ในบางเรื่อง มนุษย์เราทุกคนล้วนแตกต่างกัน แต่กับบางเรื่อง เราก็เหมือนกัน เราทุกคนต้องการมีสุขภาพแข็งแรง ปลอดภัย และได้รับการปฏิบัติอย่างมีศักดิ์ศรี

ถ้าเราต้องการให้เด็กๆ เรียนรู้ได้ พวกเขาก็ต้องมีสุขภาพดี และถ้าคุณต้องการมีสุขภาพดี คุณก็จะต้องรู้วิธีการดูแลตัวเองด้วย

โซคร้ายเหลือเกิน ที่กลุ่มคนซึ่งจำเป็นต้องได้รับการศึกษามากที่สุดมักจะเข้าไม่ถึงบริการทางการศึกษา

และเข้าไม่ถึงสิทธิพื้นฐานอื่นๆ เช่นกัน!

นอกจากนี้ ความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายก็ยังคงเป็นปัญหาใหญ่ ลองคิดถึงสิว่ามีผู้นำสตรีในแวดวงการเมืองและธุรกิจน้อยแค่ไหน! ผู้หญิงต้องพบเจอความรุนแรงทุกวันแม้แต่ในบ้านของพวกเขาเอง

การให้การศึกษาแก่สตรีช่วยจัดความเชื่อผิดๆ เรื่องงานที่ผู้หญิงสามารถทำได้และควรทำ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ก้าวขึ้นในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและได้งานดีๆ ทำ

การให้การศึกษาแก่สตรีช่วยพัฒนาสุขภาพของสตรีและสุขภาพของสมาชิกในครอบครัวอีกด้วย

ถึงเวลาแล้วที่จะต้องผนึกพลังทำงานร่วมกัน เพื่อยุติการเลือกปฏิบัติ

มนุษย์: การพัฒนาสังคมที่ครอบคลุมทุกคน

การพัฒนาสังคมนำไปสู่การยกระดับความเป็นอยู่และความเท่าเทียมของมนุษย์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับความเป็นประชาธิปไตยและความยุติธรรม การศึกษาเป็นมาตรการสนับสนุนที่ทรงพลังและเป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาสังคม การศึกษาคือหัวใจของการสร้างหลักประกันให้ผู้คนสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและทำให้ชีวิตลูกหลานของพวกเขาดีขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายด้วยการเสริมสร้างศักยภาพให้กับประชากรที่อ่อนแอ ซึ่งส่วนใหญ่คือเด็กผู้หญิงและสตรี

การศึกษายังเชื่อมโยงเข้ากับภาคส่วนอื่นๆ ทั้งนี้สาธารณสุข โภชนาการ แหล่งน้ำ และแหล่งพลังงานอื่นๆ ล้วนมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษา สุขภาพของเด็กมีอิทธิพลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของพวกเขา ดังนั้นเราจึงสามารถนำโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขมาใช้ในการจัดให้บริการทางการศึกษาได้ และครูที่มีสุขภาพแข็งแรงก็เป็นกลไกที่ขาดไม่ได้เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนภาคการศึกษา

เหนือสิ่งอื่นใด แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในลักษณะองค์รวมเป็นสิ่งสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนซึ่งมีความท้าทายในหลากหลายมิติ

การพัฒนาสังคมที่ครอบคลุมทุกคนคือหัวใจของอนาคตที่ยั่งยืนสำหรับปวงชน

การพัฒนาสังคมที่ครอบคลุมทุกคนจำเป็นต้องจัดให้บริการที่สำคัญอย่างถ้วนหน้า เช่น การศึกษา สาธารณสุข น้ำ การสุขาภิบาล พลังงาน การเคหะ และการคมนาคม ซึ่งยังห่างไกลจากกรณีที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แม้ว่าจะมีความก้าวหน้า แต่ความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่เป็นสาระสำคัญยังคงยากที่จะบรรลุผลได้ในประเทศส่วนใหญ่ของโลก ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างคิดเป็นอย่างน้อยสองเท่าของผู้ชาย และมักจะเป็นแรงงานนอกระบบ

“ ผู้หญิงทำงานโดยไม่ได้รับค่าจ้างคิดเป็นอย่างน้อยสองเท่าของผู้ชาย ”

การพัฒนาสังคมที่ครอบคลุมทุกคนต้องการให้มีการช่วยเหลือกลุ่มคนที่เปราะบางซึ่งถูกเลือกปฏิบัติและกลายเป็นคนชายขอบอย่างฝังรากลึก อาทิ สตรี คนพิการ คนพื้นเมือง ชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และทางภาษา ผู้ลี้ภัย และคนพลัดถิ่น การที่จะเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานในการเลือกปฏิบัติและเสริมสร้างศักยภาพของผู้หญิงและผู้ชายให้สำเร็จได้นั้น จะต้องยกระดับการศึกษาและความรู้ที่มีการถ่ายทอดเพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยมและเจตคติ

หลายกลุ่มเป็นคนชายขอบของสังคมในแง่การเข้าถึงการศึกษาและคุณภาพ ตัวอย่างเช่น ชนกลุ่มน้อยทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์และภาษา คนพิการ คนชนบท คนในชุมชนแออัด เด็กติดเชื่อเอชไอวี เด็ก ‘ที่ไม่ได้จดทะเบียนแจ้งเกิด’ และเด็กกำพร้า ความแตกต่างในเรื่องรายได้ ที่อยู่ ชาติพันธุ์ และเพศสภาพ ก่อให้เกิดรูปแบบของกลุ่มคนชายขอบด้านการศึกษาภายในประเทศ ความยากจนนับเป็นอุปสรรคที่ใหญ่หลวงที่สุดต่อการศึกษาในกลุ่มประชากรที่มีอายุ 20-24 ปีในประเทศที่มีรายได้ต่ำและปานกลางรวม 101 ประเทศ คนยากจนที่สุดได้ศึกษาเล่าเรียนน้อยกว่าคนร่ำรวยที่สุดเฉลี่ย 5 ปี ช่องว่างระหว่างคนที่อาศัยอยู่ในเมืองและในชนบทคือ 2.6 ปี ส่วนช่องว่างระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายคือ 1.1 ปี

ทว่าปัจจัยเหล่านี้มักจะคาบเกี่ยวกันเสมอ เช่น ผู้หญิงจากครอบครัวที่มีพื้นเพยากจน เป็นชนกลุ่มน้อย หรือคนชายขอบ มักจะได้รับโอกาสทางการศึกษาน้อยกว่าฝ่ายผู้ชาย ในประเทศส่วนใหญ่ ผู้หญิงชนบทที่ยากจนมีทักษะการอ่านออกเขียนได้ขั้นพื้นฐานไม่ถึงครึ่งหนึ่ง ในหลายประเทศเช่น อัฟกานิสถาน เบนิน ชาด เอธิโอเปีย กินี ปากีสถาน และซูดานใต้ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างสุดขั้ว หญิงสาวที่มีฐานะยากจนที่สุดได้รับการศึกษาในโรงเรียนไม่ถึงครึ่งหนึ่งปี

การศึกษาช่วยยกระดับการพัฒนาทางสังคม

การศึกษาส่งผลให้การพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ ดีขึ้น โดยเฉพาะสาธารณสุขและสถานภาพสตรี การศึกษาให้ทักษะที่เฉพาะเจาะจงและความรู้ด้านสาธารณสุขและโภชนาการ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในหลายเรื่องจนสถานการณ์ด้านการแพทย์ดีขึ้น ในอินเดีย อินโดนีเซีย ปารากวัย และสหพันธรัฐแทนซาเนีย ผู้ป่วยยากไร้ที่ไม่ค่อยมีการศึกษาเข้าถึงแพทย์เก่งๆ ได้น้อย

การจัดกิจกรรมในโรงเรียน เช่น การรณรงค์เรื่องอาหารและสุขภาพ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเรื่องสุขภาพ นอกจากนี้อาหารในโรงเรียนอาจทำให้การมาเรียนเพิ่มขึ้น ในชนบททางเหนือของบูร์กินาฟาโซ อาหารกลางวันที่โรงเรียนจัดให้ทุกวัน รวมทั้งอาหารที่นำกลับบ้านได้ทำให้การเข้าเรียนของเด็กผู้หญิงเพิ่มขึ้นจากเดิมถึง 5-6 % หลังจากผ่านไปหนึ่งปี

การจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้ข้อมูลด้านสาธารณสุขและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องน้ำ สุขาภิบาล และสุขอนามัยในโรงเรียนช่วยแก้ไขปัญหาสาธารณสุข และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจกับเพศสภาพด้วย ในฟินแลนด์ อาหารโรงเรียนถือเป็นการลงทุนในด้านการเรียนรู้และเป็นวิธีปลูกฝังอุปนิสัยการกินที่ยั่งยืน ควบคู่ไปกับการบ่มเพาะความตระหนักรู้ในการเลือกกินอาหาร

“ มีการประเมินกันว่าเวลาเล่าเรียน ในโรงเรียนที่เพิ่มขึ้นมาอีก 4 ปี ในไนจีเรียช่วยลดอัตราการให้กำเนิดทารกหนึ่งคนต่อเด็กสาวหนึ่งคน ”

ทั้งปัจเจกบุคคลและสังคมต่างก็ได้รับประโยชน์เมื่อเด็กผู้หญิงและสตรีได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพดีขึ้น เพราะการศึกษาช่วยขยายโอกาสในการจ้างงานของผู้หญิงให้กว้างขึ้น ทักษะการอ่านออกเขียนได้ยังช่วยให้ผู้หญิงเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิทางสังคมและกฎหมาย ตลอดจนบริการด้านสวัสดิการ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้หญิงเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ด้วยการสอนทักษะที่ทำให้ผู้หญิงสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการทางประชาธิปไตย ขณะที่ระดับการศึกษาต่ำเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงจากคู่สมรส

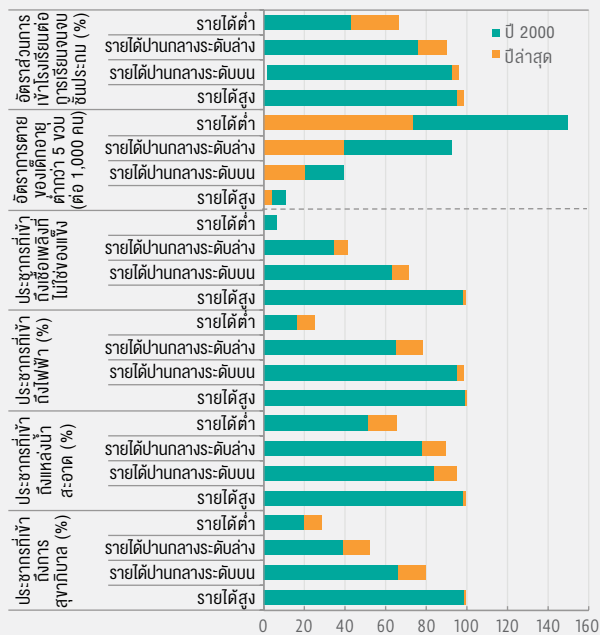
มารดาที่มีการศึกษาเพิ่มขึ้นสามารถจัดหาอาหารให้ลูกได้ดีขึ้นและดูแลลูกให้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงได้ การศึกษาของผู้เป็นมารดา ยังส่งผลกระทบต่อระหว่างผู้คนต่างรุ่นได้มาก ถึงขั้นเปลี่ยนความชอบของครอบครัวและบรรทัดฐานทางสังคมได้ มีการประเมินกันว่าเวลาเล่าเรียนในโรงเรียนที่เพิ่มขึ้นมาอีก 4 ปีในไนจีเรียช่วยลดอัตราการให้กำเนิดทารกหนึ่งคนต่อเด็กสาวหนึ่งคน การศึกษาในระยะสั้นสำหรับมารดาที่มีลูกเล็กมีผลสำคัญต่อเรื่องสุขภาพและโภชนาการ ในขณะที่การศึกษานอกระบบที่มีเป้าหมายแน่ชัดอาจมีประสิทธิภาพต่อการช่วยผู้หญิงวางแผนการคลอดบุตรได้

การศึกษาจะช่วยลดการตายของมารดาได้ การศึกษาของผู้หญิงที่เพิ่มขึ้นจากศูนย์ไปเป็น 1 ปีจะป้องกันการเสียชีวิตของมารดาได้ 174 คนต่อการคลอดบุตร 100,000 ครั้ง

แผนภูมิ 3:

แม้จะมีความก้าวหน้าในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานและผลสำเร็จด้านสาธารณสุข รวมถึงมีการจัดให้บริการพื้นฐานที่จำเป็น แต่ปัญหาท้าทายใหญ่ๆ ก็ยังคงอยู่

การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาด้านสาธารณสุขและการศึกษา ในปี 2000 และปีล่าสุด

หมายเหตุ: “ปีล่าสุด” คือปี 2012 สำหรับการเข้าถึงสื่อเพลงที่ไม่ใช่ของแข็งและเข้าถึงไฟฟ้า; ปี 2014 สำหรับอัตราส่วนการเข้าโรงเรียนต่อการเรียนจบชั้นประถมศึกษา และปี 2015 สำหรับอัตราส่วนการเสียชีวิตของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ และการเข้าถึงแหล่งน้ำและการสุขาภิบาล
แหล่งที่มา: ฐานข้อมูลของ UIS และธนาคารโลก (2016)

การพัฒนาสังคมมีอิทธิพลต่อการศึกษา

เช่นเดียวกับการศึกษามีผลกระทบต่อการพัฒนาสังคม การพัฒนาสังคมก็ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทั้งในแง่บวกและแง่ลบหากไม่มีการจัดให้ประชากรทุกกลุ่มเรียนร่วมกัน สุขภาพและโภชนาการสร้างพื้นฐานให้กับระบบการศึกษา ซึ่งเป็นตัวกำหนดความสามารถในการไปโรงเรียนและการเรียนรู้ของเด็ก ตลอดจนความสามารถของครอบครัวในการส่งเสริมเด็ก ในเคนยา เด็กผู้หญิงที่ได้รับการถ่ายพยาธิมีแนวโน้มที่จะผ่านการสอบวัดความรู้ตอนจบระดับประถมของประเทศมากกว่าเด็กที่ไม่ได้ถ่ายพยาธิถึง 25% สภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตในเด็กปฐมวัยเป็นการปูทางให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้และการที่ครูผู้สอนสามารถเข้าถึงการบริการด้านสาธารณสุขที่มีคุณภาพจะช่วยลดการขาดงานและการลาออกของครูได้

การเข้าถึงแหล่งน้ำ สุขาภิบาล สุขอนามัย และพลังงาน มีอิทธิพลในด้านบวกต่อการศึกษา ในกานา การลดเวลาไปตักน้ำลงครึ่งหนึ่งทำให้เวลาไปโรงเรียนของเด็กผู้หญิงเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทในชนบทของเปรู เมื่อจำนวนครัวเรือนที่เข้าถึงไฟฟ้าเพิ่มจาก 7.7% ในปี 1993 ไปเป็น 70% ในปี 2013 เวลาในการศึกษาเล่าเรียนของเด็กได้เพิ่มขึ้น 93 นาทีต่อวัน

การจัดกิจกรรมด้านสังคมและการศึกษาแบบบูรณาการเป็นสิ่งจำเป็น

ความก้าวหน้าในเรื่องความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายด้านการศึกษา ไม่ได้แปลว่ามีความเสมอภาคทางเพศสภาพในระบบ ยกตัวอย่างในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี แม้ผู้หญิงมีการศึกษาสูงขึ้นแต่การมีส่วนร่วมของแรงงานหญิงยังคงถูกจำกัด ทั้งที่มีความต้องการแรงงานที่มีการศึกษาอันเนื่องมาจากปัญหาแรงงานสูงอายุ ในทำนองเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพให้ยั่งยืนจะไม่มีทางเป็นไปได้ด้วยการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาเพียงด้านเดียว

รูปแบบเหล่านี้เน้นให้เห็นความจำเป็นในการจัดกิจกรรมที่มีขอบเขตกว้างขึ้นและนโยบายซึ่งบูรณาการการศึกษาเข้ากับแนวปฏิบัติด้านอื่นๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมายหรือนโยบายด้านแรงงาน โครงการการคุ้มครองทางสังคมซึ่งพยายามลดความเสี่ยงและจุดอ่อน อย่างเรื่องเงินบำนาญ การโอนเงินสด และการเงินระดับฐานราก จะส่งผลในหลากหลายเรื่อง ตั้งแต่การบรรเทาความยากจนไปจนถึงการยกระดับการเข้าถึงการศึกษา อย่างเช่น นโยบายกระชับสายสัมพันธ์ครอบครัวและการทำงานแบบยืดหยุ่นจะช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของแรงงานหญิงอย่างต่อเนื่องได้

การจัดการกับปัญหาอคติทางเพศสภาพที่หยั่งรากลึกผ่านโครงการต่างๆ ซึ่งนำผู้ชายและผู้หญิงมารวมกลุ่มกันนั้นได้ผลดี ในบราซิล โครงการเอช (Program H) ใช้หลากหลายมาตรการดังนี้คือ การประชุมด้านการศึกษาระดับกลุ่ม การรณรงค์ที่มีเยาวชนเป็นผู้นำ และการเคลื่อนไหวเพื่อปรับเปลี่ยนเจตคติการเหมารวมทางเพศสภาพในกลุ่มชายหนุ่ม ทั้งนี้มีการนำโครงการไปใช้ในประเทศต่างๆ กว่า 20 ประเทศแล้ว

เซลิษา แอกเตอร์ นักเรียน
ผดุงครรภ์ปีสอง แสดงบท
เป็นแม่ขณะที่นักเรียนกำลัง
ฝึกการดูแลหลังคลอดที่
สถาบันพยาบาลดิษยาปุระ
ในบังกลาเทศ

สันติภาพ

ความขัดแย้งทำลายการศึกษา โรงเรียน เด็กนักเรียน และครูอาจารย์ กำลังถูกโจมตี จนต้องกลายเป็นผู้พลัดถิ่น

แต่ความขัดแย้งกลับทำให้การศึกษา มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น

โรงเรียนอาจเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก และครอบครัวซึ่งถูกสถานการณ์บีบบังคับให้ต้อง อพยพย้ายออกไปจากบ้านของตนเอง

เมื่อมีการศึกษา เราก็มักจะไปลงคะแนนเสียง และประท้วงอย่างสันติโดยไม่ใช้อาวุธปืน

ถ้าเราอ่านเอกสารไม่ออกและไม่เข้าใจสิทธิ ทางกฎหมายของเรา แล้วเราจะใช้อะไรช่วยนำทาง ในระบอบยุติธรรมได้ล่ะ? - กฎหมาย

การศึกษาที่เหมาะสมช่วยป้องกันความขัดแย้งได้ แม้จะไม่ได้มีการพูดถึงในข้อตกลงสันติภาพ อย่างเป็นทางการก็ตาม

สันติภาพ: การมีส่วนร่วมทางการเมือง สันติภาพ และการเข้าถึงความยุติธรรม

ความรุนแรงอย่างต่อเนื่องและความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธเป็นปัจจัยทำลายความมั่นคงปลอดภัยและความผาสุกของปัจเจกบุคคล การป้องกันความรุนแรงและการทำให้สันติภาพยั่งยืนจำเป็นต้องมีสถาบันประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน และระบบยุติธรรมที่ทำหน้าที่ได้ดี การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง การอยู่ร่วมกัน การแก้ต่าง และประชาธิปไตย แม้ว่าการศึกษาอาจจะมีส่วนทำให้เกิดความขัดแย้ง แต่ก็สามารถลดหรือขจัดความขัดแย้งได้ด้วยเช่นกัน การศึกษาสามารถแสดงบทบาทสำคัญในการสร้างสันติภาพและช่วยแก้ไขผลพวงอันน่าตระหนกหากสันติภาพถูกละเลย โครงการริเริ่มด้านการศึกษา โดยเฉพาะที่ขับเคลื่อนโดยองค์กรภาคประชาสังคม สามารถช่วยประชากรชายขอบให้เข้าถึงความยุติธรรมได้

การศึกษาและการรู้หนังสือทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองมากขึ้น

การศึกษาช่วยเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับผู้นำทางการเมืองคนสำคัญๆ และการทำงานของระบบการเมือง ปัจเจกบุคคลต้องการข้อมูลและทักษะในการไปลงคะแนนเพื่อลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลดีผลเสียและสนใจในผลการเลือกตั้ง ในเคนยาตะวันตก โครงการมอบทุนการศึกษาที่ตั้งเป้าไปที่เด็กผู้หญิงจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนชายขอบทางการเมือง นำไปสู่การมีส่วนร่วมในโรงเรียนระดับมัธยมเพิ่มขึ้น และช่วยส่งเสริมความรู้เรื่องการเมืองให้แก่เด็กฯ ในปากีสถาน การรณรงค์เพื่อปลูกฝังความตระหนักรู้ของผู้ลงคะแนนเสียงก่อนการเลือกตั้งปี 2008 ทำให้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้หญิงเพิ่มขึ้น 12% ขณะที่ในไนจีเรีย การรณรงค์ต่อต้านความรุนแรงก่อนการเลือกตั้งปี 2007 ลดการข่มขู่คุกคาม และทำให้จำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งสูงขึ้นถึง 10%

การศึกษาที่ดีขึ้นยังช่วยให้ประชาชนมีความคิดเชิงวิพากษ์และสนใจการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้มีตัวแทนจากกลุ่มคนชายขอบเพิ่มขึ้น นักเรียนก็มีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองด้วยหากเนื้อหาเรื่องหน้าที่พลเมืองได้รับการออกแบบมาเป็นอย่างดี ผนวกกับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้แบบเปิดกว้างซึ่งสนับสนุนให้มีการอภิปรายประเด็นที่ขัดแย้ง และยอมให้นักเรียนได้รับฟังได้แสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง การสำรวจใน 35 ประเทศแสดงให้เห็นว่าการเปิดกว้างระหว่างการอภิปรายในห้องเรียนทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ในอิสราเอลและอิตาลี บรรยากาศภายในห้องเรียนที่เปิดกว้างและมีส่วนร่วมช่วยให้นักเรียนรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น

การศึกษาที่ดีขึ้นและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในกลไกที่ทำหน้าที่ตัดสินใจระดับท้องถิ่นและระดับชาติเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น การเป็นตัวแทนในภาคการเมืองและราชการมากขึ้นของผู้หญิงจะช่วยลดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในด้านการศึกษา ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีและเพิ่มแรงบันดาลใจทางการศึกษาให้แก่ผู้หญิง ในรัฐที่ใหญ่ที่สุดของอินเดีย 16 รัฐ การให้ผู้หญิงเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้น 10% จะทำให้อัตราการจบการศึกษาระดับประถมสูงขึ้นเกือบ 6% ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาของเด็กผู้หญิงมากกว่าเด็กผู้ชาย

“ระดับการอ่านออกเขียนได้ที่สูงขึ้นเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนผ่านการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยถึงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 1870-2000”

การศึกษาทำให้มีแนวโน้มที่จะเห็นพลเมืองที่คับข้องใจถ่ายทอดความวิตกกังวลของพวกเขาผ่านขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ไม่รุนแรง เช่น การประท้วง การคว่ำบาตร การหยุดงานประท้วง การชุมนุม การชุมนุมทางการเมือง การปฏิเสธให้ความร่วมมือและการต่อต้านทางสังคม ใน 106 ประเทศตลอดระยะเวลา 55 ปี กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มีการศึกษามากขึ้นมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมการประท้วงที่ไม่รุนแรง

การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพดีอย่างเท่าเทียมทั่วถึงจะช่วยผดุงไว้ซึ่งวิถีทางและสถาบันตามครรลองประชาธิปไตย ทั้งนี้ระดับการอ่านออกเขียนได้ที่สูงขึ้นเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนผ่านการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยถึงครึ่งหนึ่งในช่วงปี 1870-2000

การศึกษากับความขัดแย้ง: ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน

ความยากจน การว่างงาน และความสิ้นหวังซึ่งเป็นผลมาจากการขาดการศึกษาที่ดี มีส่วนผลักดันผู้คนให้เข้าเป็นสมาชิกกองกำลังติดอาวุธในซีเรียราลีโอน เยาวชนที่ไม่มีการศึกษามีแนวโน้มจะเข้าร่วมกับกลุ่มกบฏถึง 9 เท่าของคนที่จะจบการศึกษาระดับมัธยมเป็นอย่างน้อย ความไม่เสมอภาคทางการศึกษาทำให้เรื่องนี้เลวร้ายยิ่งขึ้น ข้อมูลจาก 100 ประเทศตลอดระยะเวลา 50 ปีพบว่าประเทศที่มีช่องว่างทางการศึกษากว้างมากมีแนวโน้มที่จะเกิดความขัดแย้งภายในประเทศ แต่กระนั้นการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นก็ไม่ใช่ว่าครอบจักรวาล ทั้งนี้เพราะแม้ระดับการศึกษาจะสูงขึ้น แต่ถ้าตลาดแรงงานยังซบเซา ความคับข้องใจก็จะปะทุขึ้นอย่างรุนแรงจนควบคุมไม่ได้

โรงเรียนที่ปลูกฝังอคติ การไร้ซึ่งศีลธรรม และบิดเบือนประวัติศาสตร์ จะเป็นแหล่งบ่มเพาะความรุนแรง หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในหลายประเทศแสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนเน้นย้ำแนวคิดแบบเหมารวม และทำให้ความคับข้องใจทางการเมืองและสังคมเลวร้ายลง ในวันดา การทบทวนนโยบายและหลักสูตรการศึกษาในช่วงปี 1962-1994 พบว่าเนื้อหาบางส่วนทำให้เกิดการแบ่งแยกและตีตราเผ่าฮูตูและทุตซีให้กลายเป็นกลุ่มคนนอกภาษาที่ใช้ในการศึกษายังเป็นต้นตอของความคับข้องใจที่แพร่ขยายมากขึ้นด้วย

“

ข้อมูลจาก 100 ประเทศตลอดระยะเวลา 50 ปีพบว่าประเทศที่มีช่องว่างทางการศึกษาที่กว้างขึ้น มีแนวโน้มสูงที่จะมีความขัดแย้ง

”

ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธเป็นหนึ่งในอุปสรรคที่ใหญ่ที่สุดต่อความก้าวหน้าทางการศึกษา ในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง เด็กที่มีอายุระดับประถมศึกษา 21.5 ล้านคน (คิดเป็น 35% ของทั้งหมด) และเยาวชนที่มีอายุระดับมัธยมต้นเกือบ 15 ล้านคน (25%) ไม่ได้เรียนหนังสือ ในสาธารณรัฐอาหรับซีเรีย ในปี 2013 เด็กกว่าห้าแสนคนต้องออกจากโรงเรียนประถม โรงเรียนมักจะถูกใช้เพื่อจุดประสงค์ทางทหาร ครูผู้สอนเองก็ตกอยู่ในความเสี่ยง อย่างไรก็ดีโคลอมเบีย ครู 140 คนถูกสังหารในช่วงปี 2009-2013 และยังมี การบังคับเด็กให้เข้าร่วมกองกำลังติดอาวุธให้พบเห็นเป็นปกติวิสัย

แผนภูมิ 4:

สถานการณ์ทางการศึกษาสำหรับเด็กผู้ลี้ภัยมีความแตกต่างกันมาก อัตราการเข้าเรียนระดับประถมและมัธยม สถานะของผู้ลี้ภัยบางแห่ง ในบางประเทศปี 2014

แหล่งที่มา: การวิเคราะห์ของทีมนโยบาย GEM (2016) อิงข้อมูลของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ปี 2014

ผู้ลี้ภัยเป็นปัญหาท้าทายที่ใหญ่หลวงสำหรับระบบการศึกษา เด็กและเยาวชนที่ลี้ภัยมีแนวโน้มที่จะไม่ได้เรียนหนังสือถึง 5 เท่าของเด็กที่ไม่ใช่ผู้ลี้ภัย ในสภาพแวดล้อมของผู้ลี้ภัยบางแห่ง อัตราส่วนนักเรียน/ครูสูงถึง 70:1 และครูจำนวนมากไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม

การศึกษาสามารถช่วยจัดการปัญหาความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มศาสนาได้ แต่ในประเทศที่โรงเรียนยังคงยึดมั่นสภาวะการณ์ที่เป็นอยู่ผ่านการจัดหลักสูตรหรือการแบ่งแยกเชื้อชาติในโรงเรียน พวกเขาเด็กๆ ก็ย่อมจะซึมซับเจตคติในการเลือกปฏิบัติจนฝังลึก ในบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา โรงเรียนมีการแบ่งแยกนักเรียนตามชาติพันธุ์และภาษามาตั้งแต่สิ้นสุดสงครามในปี 1996 เนื้อหาในหลักสูตรสามารถช่วยหรือทำลายความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มหลังเกิดความขัดแย้งได้ ความสำเร็จของการปฏิรูปหลักสูตรใดๆ จึงขึ้นอยู่กับว่าจะหาครูผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรม มีแรงกระตุ้น และมุ่งมั่นทุ่มเทได้หรือไม่

สันติศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบที่ออกแบบมาเป็นอย่างดีจะช่วยลดความก้าวร้าว การข่มเหงรังแกและการมีส่วนร่วมในความขัดแย้งที่รุนแรงของนักเรียนได้ จึงจำเป็นต้องมีการบูรณาการการศึกษาเข้ากับแผนปฏิบัติการการสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ แต่ก็มีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับประเด็นความมั่นคงปลอดภัยแทน ทั้งนี้ข้อตกลงสันติภาพอย่างเต็มรูปแบบ 37 ฉบับที่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งลงนามในช่วงปี 1989-2005 มีถึง 11 ฉบับที่ไม่ได้กล่าวถึงเรื่องการศึกษาเลย

การศึกษาเป็นหัวใจในการสร้างระบบงานยุติธรรม

ระบบงานยุติธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการธำรงรักษาสังคมให้สงบสุขอย่างยั่งยืน แต่พลเมืองจำนวนมากยังขาดทักษะในการเข้าถึงระบบงานยุติธรรมที่ซับซ้อน ในปี 2011 ผลการสำรวจผู้มาใช้บริการศาลในอดีตสาธารณรัฐยูโกสลาฟมาซิโดเนียระบุว่า มีคนที่จบการศึกษาระดับประถมเพียง 32% ที่มีความรู้เกี่ยวกับระบบศาลและการปฏิรูปเป็นอย่างดีหรือเพียงบางส่วน เมื่อเทียบกับ 77% ของคนที่จบระดับอุดมศึกษา หลักสูตรการศึกษาที่อิงชุมชนจะช่วยเพิ่มความเข้าใจในเรื่องสิทธิตามกฎหมาย โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มคนชายขอบ

การสร้างสมรรถนะให้แก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการและผู้บังคับใช้กฎหมายเป็นสิ่งสำคัญ การฝึกอบรมและการสร้างสมรรถนะที่ไม่เพียงพอจะทำให้งานด้านยุติธรรมชะงักและส่งผลให้เกิดความล่าช้า ทำให้การรวบรวมหลักฐานมีข้อบกพร่องหรือไม่เพียงพอ ไม่มีการบังคับใช้กฎหมาย และใช้อำนาจโดยมิชอบ ในอดีตตำรวจในประเทศสามารถปรับเปลี่ยนสถานะจากสถาบันของรัฐที่มีความน่าเชื่อถือน้อยที่สุดกลายเป็นมากที่สุดได้ภายในระยะเวลา 5 ปี ผ่านโครงการฝึกอบรมที่เข้มข้น 7 เดือนของสหประชาชาติ

เด็ก ๆ มองผ่านหน้าต่างห้องเรียน
โรงเรียนประถมเยอร์วา รัฐบูร์โน ที่ได้
รับความเสียหายจากการโจมตีของ
กลุ่มโบโกฮารามในปี 2010 และ 2013
โรงเรียนซึ่งสร้างในปี 1915 แห่งนี้
เป็นโรงเรียนประถมแห่งแรกในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือของไนจีเรีย

ชุมชนเมือง

เมืองใหญ่ๆ กำลังขยายตัวและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเขตชานเมือง

ชาวบ้านมักจะย้ายเข้าไปแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าในเมืองใหญ่ๆ แต่จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดข้อจำกัดด้านบริการสาธารณะ

การศึกษาช่วยให้คนเหล่านี้มีงานทำ และทำให้เมืองใหญ่กลายเป็นสถานที่ดึงดูดใจ

และเราก็สามารถให้ความรู้แก่เมืองใหญ่ เพื่อปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้!

ที่ดีกว่านั้น - การศึกษาที่เหมาะสมช่วยลดการเลือกปฏิบัติ อายุนิยม และยังสามารถช่วยสร้างชุมชนให้แข็งแกร่งขึ้น

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและนักวางผังเมือง ยอมรับฟังความต้องการของประชาชน

ที่อยู่อาศัย: เมืองกับการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์

การขยายตัวของเมืองเป็นหนึ่งในแนวโน้มทางประชากรศาสตร์ที่มีการนิยามไว้ในปัจจุบัน ทั้งนี้ประชากรโลกกว่าครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่และตามเขตเมืองต่างๆ คาดกันว่าการเติบโตของประชากรเมืองที่มากที่สุดไปจนถึงปี 2050 จะเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ที่มีรายได้ต่ำ รายงาน GEM จึงได้ตรวจสอบผลกระทบที่เมืองใหญ่และการขยายตัวของเมืองมีต่อการศึกษารวมทั้งผลกระทบที่การศึกษามีต่อปัญหาต่างๆ ของเมือง

อัตราและขอบเขตการเปลี่ยนแปลงของเมืองที่รวดเร็วและกว้างใหญ่ทำให้จำเป็นต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาล ความยืดหยุ่น และนวัตกรรมมาใช้ ขณะเดียวกันก็ควรบูรณาการการศึกษาเข้ากับการวางผังเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการและสิทธิทางการศึกษาของทุกคนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประชากรเมือง แต่ภาคการศึกษาในวงกว้างกลับไม่ได้อยู่ในการอภิปรายเรื่องการพัฒนาเมืองที่สำคัญๆ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาและผู้นำชุมชนเมืองจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งขึ้น หากต้องการให้การศึกษากลายเป็นส่วนหนึ่งของการอภิปรายเกี่ยวกับอนาคตของเมือง

เมืองใหญ่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนการศึกษา

การขยายตัวของเมืองทั่วโลกอาจครั้งหนึ่งมีสาเหตุมาจากการเติบโตของประชากรเมืองตามธรรมชาติ และอีกครั้งเป็นการย้ายถิ่นมาจากเขตชนบท การขยายตัวของเมืองทำให้ความต้องการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาทักษะ และครูสูงขึ้น รวมทั้งจำเป็นต้องส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม และการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมผ่านทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมคนในชุมชนแออัดผู้ย้ายถิ่นฐาน และผู้ลี้ภัยด้วย

ผู้อยู่อาศัยในเมืองมากกว่าหนึ่งในสามในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดหรือเขตชุมชนที่มีแต่เพียงพอกในใจกลางเมืองใหญ่หรือตามชานเมือง สภาพของชุมชนแออัดแตกต่างกันอย่างมาก แต่ชุมชนจำนวนมากยังไม่ค่อยถึงการบริการขั้นพื้นฐาน ซึ่งรวมบริการทางการศึกษา ข้อมูลที่รวบรวมได้จากชุมชนแออัด 130 แห่งในเมืองใหญ่และเมืองเล็ก 12 เมืองในยูกันดา พบว่าแม้ชุมชนแออัดส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงการศึกษาในโรงเรียน แต่ผู้ตอบแบบสอบถามได้เน้นย้ำถึงความต้องการให้เพิ่มโรงเรียนของรัฐที่พวกเขาสามารถเข้าถึงได้

“ ปลายปี 2014 ผู้ลี้ภัย 6 ใน 10 คนอาศัยอยู่ในเขตเมือง และผู้ลี้ภัยทั่วโลกมากกว่าครึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี ”

ผู้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเมืองที่กำลังมองหางานจำเป็นต้องเผชิญปัญหาท้าทายต่างๆ เช่น การเลือกปฏิบัติ อุปสรรคด้านภาษา การว่างงาน และการเอาเปรียบในเศรษฐกิจนอกระบบ การจัดการกับปัญหาเหล่านี้จึงต้องให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาทักษะให้แก่งาน

ระบบการศึกษาในเมืองซึ่งรับเด็กและเยาวชนผู้ถูกสถานการณ์บีบบังคับให้จำเป็นต้องกลายเป็นคนพลัดถิ่นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการบูรณาการในระยะยาวของนักเรียนกลุ่มนี้ โดยเฉพาะเมื่อวิกฤติการณ์ผู้ลี้ภัยทั่วโลกกำลังรุนแรงมากขึ้น เมื่อปลายปี 2014 ผู้ลี้ภัย 6 ใน 10 คนอาศัยอยู่ในเขตเมือง และผู้ลี้ภัยทั่วโลกมากกว่าครึ่งอายุต่ำกว่า 18 ปี ในตุรกี 85% ของเด็กผู้ลี้ภัยชาวซีเรียในค่ายพักพิงได้เข้าเรียนในโรงเรียน เมื่อเทียบกับ 30%

ของเด็กที่อยู่ในเขตเมือง

โรงเรียนเอกชนที่มีอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะในเมืองหลักๆ และตามพื้นที่ชานเมือง มักจะได้รับการประเมินคุณค่าต่ำหรือถูกมองข้ามเมื่อมีการอภิปรายเกี่ยวกับระบบการศึกษาของรัฐ การขยายตัวของโรงเรียนเอกชนในพื้นที่ชานเมืองส่วนใหญ่อยู่นอกระบบ บ่อยครั้งจึงไม่ได้ถูกบันทึกไว้ในสถิติของทางการและไม่ได้รับความสนใจแต่อย่างใด การสำรวจโรงเรียนเอกชนปี 2010/11 ของรัฐลักอสในไนจีเรียเผยให้เห็นว่า กว่า 85% ของนักเรียนอนุบาลและ 60% ของนักเรียนประถมเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน

การศึกษาส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อเมืองใหญ่ๆ...

การศึกษาระดับประถมและมัธยมที่มีคุณภาพดีรวมทั้งอัตราการศึกษาที่เข้าสู่เรียนในระดับอุดมศึกษาที่สูงเป็นปัจจัยสำคัญช่วยส่งเสริมนวัตกรรมและการเพิ่มผลิตภาพในระบบเศรษฐกิจบนฐานความรู้ เมืองใหญ่ๆ มักจะดึงดูดทรัพยากรมนุษย์และการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ เนื่องจากเป็นศูนย์กลางระดับโลกในด้านการอุดมศึกษา ด้านทักษะ ความสามารถพิเศษ ด้านความรู้และนวัตกรรม อภิวัตน์เศรษฐกิจของจีนดึงดูดคนเก่งๆ หลากหลายสาขาอาชีพ มีบัณฑิตจบมหาวิทยาลัยกว่า 100,000 คน และมีสัดส่วนของแรงงานจบระดับวิทยาลัยเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าภายในเวลาหนึ่งทศวรรษ มีรายงานว่ามหาวิทยาลัยแดนฟอร์ดสร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกอย่างมาก เพราะบริษัท 18,000 แห่งซึ่งก่อตั้งโดยศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตเมืองของรัฐแคลิฟอร์เนีย

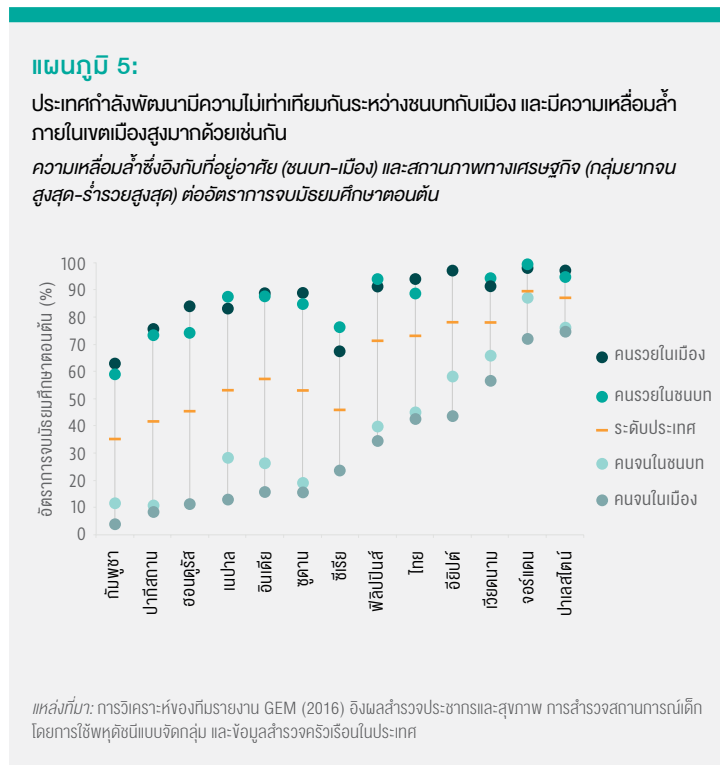
งานนอกระบบเป็นแหล่งการจ้างงานและรายได้หลักในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ และเป็นนายจ้างชั่วคราวที่มีความสำคัญในกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงในช่วงเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ การยอมรับและการรวมงานนอกระบบเข้าไว้ในเศรษฐกิจเมืองจึงมีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าและการมีส่วนร่วมของทุกคนในสังคมในเมืองใหญ่

การศึกษาายังส่งผลกระทบต่อสังคมในเชิงบวกด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการลดอาชญากรรม ในอังกฤษและเวลส์ (สหราชอาณาจักร) การขยายเวลาการศึกษาภาคบังคับมีผลให้อาชญากรรมและความรุนแรงลดลงอย่างมาก ส่วนในสหรัฐอเมริกา การลงทุนในการศึกษาปฐมวัยส่งผลกระทบยาวต่อการลดอาชญากรรมในวัยผู้ใหญ่

การศึกษาช่วยยกระดับความตระหนักรู้ในเรื่องปัญหาท้าทายและความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมในเมืองใหญ่ เครื่องมือทางการศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มวลชนยอมใช้บริการรถประจำทางด่วนพิเศษและหันมาขี่จักรยาน ในเมืองลากอสของไนจีเรีย โครงการการสื่อสารที่สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนได้ดีเกี่ยวกับระบบรถประจำทางด่วนพิเศษแบบใหม่ช่วยลดความล่าช้าในขั้นตอนดำเนินงาน ในประเทศที่มีเมืองจักรยาน เช่น เดนมาร์ก เยอรมนี และเนเธอร์แลนด์ มีการสอดประสานการศึกษาเข้ากับแนวทางแบบบูรณาการ ส่งผลให้เด็ก ๆ ได้รับการฝึกฝนการขี่จักรยานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เล็ก

...แต่ก็ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในเมืองด้วยเช่นกัน

เพื่อสร้างหลักประกันว่าการศึกษจะไม่ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมเลวร้ายลง รัฐบาลจำเป็นต้องทำให้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ซึ่งจะช่วยยกระดับสมรรถนะในการแข่งขันของเมืองมีความสมดุลกับกิจกรรมที่สามารถพัฒนาให้คนทุกกลุ่มในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจะเห็นได้อย่างชัดเจนภายในเขตเมือง มากพอๆ กับความไม่เท่าเทียมระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท (หรืออาจจะมากกว่าด้วยซ้ำ) การขาดนโยบายจัดการปัญหาความเหลื่อมล้ำอาจจะทำให้ผลประโยชน์ที่พึงได้จากการอาศัยอยู่ในเมือง ส่วนนโยบายและการกระทำที่เลือกปฏิบัติ เช่น การกระจายครูเก่งๆ อย่างไม่เป็นธรรมก็ทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำเลวร้ายลงด้วยเช่นกัน ในเขตมหานครของซีลีจะพบเห็นปัญหาความแตกต่างได้จากการกระจายโรงเรียนที่มีคุณภาพดี

โรงเรียนเอกชนซึ่งเป็นผลมาจากการให้บริการของรัฐที่ไม่ดีพอ สามารถบรรเทาความเหลื่อมล้ำได้ แต่ก็ทำให้ปัญหารุนแรงขึ้นได้ด้วยเช่นกัน การเลือกโรงเรียนโดยปล่อยให้ผู้ปกครองเลือกระหว่างสถานศึกษาของรัฐ ของเอกชน หรือในกำกับของรัฐ หรือที่ไม่ใช่ของรัฐ มักจะเป็นทั้งต้นเหตุและผลจากความเหลื่อมล้ำทางด้านประชากร

เจตคติในทางลบอาจทำให้ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นไปอย่างถาวรได้ หากครูแสดงเจตคติในการเลือก

ปฏิบัติต่อลูกหลานของผู้ย้ายถิ่นฐานและชนกลุ่มน้อยเป็นประจำ ก็จะมีส่วนผลักดันให้นักเรียนกลุ่มนี้กลายเป็นกลุ่มชายขอบของสังคม ในนครเซี่ยงไฮ้ ครูสอนประถมหนึ่งมีแนวโน้มที่จะรายงานว่า นักเรียนต่างถิ่นมีผลการเรียนด้านภาษาต่ำกว่าระดับชั้น แม้ว่าจะมีการควบคุมตัวแปรด้านภูมิหลังแล้วก็ตาม นอกจากนี้การศึกษายังทำให้เกิดปัญหาการกีดกันทางสังคมอย่างถาวรได้ด้วย หากการให้บริการเด็กด้อยโอกาสในโรงเรียนเป็นไปในลักษณะรุนแรง

การแบ่งแยกทางชาติพันธุ์ ชนชั้นทางสังคม หรือเชื้อชาติ เป็นลักษณะเด่นของการศึกษาในเมืองใหญ่ในสหรัฐอเมริกา ในยุโรปส่วนใหญ่ และในประเทศที่มีปัญหาความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติสืบทอดกันมายาวนาน เช่น แอฟริกาใต้ การแบ่งแยกโดยมีการศึกษาเป็นฐานจะมากขึ้นในเขตมหานครแห่งการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีขั้นสูง ในสหรัฐอเมริกา 90% ของเขตมหานครที่ใหญ่ที่สุด 30 เขต มีการแบ่งแยกระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงและต่ำเพิ่มมากขึ้น งานวิจัยจากเมืองใหญ่ของยุโรป 13 เมืองชี้ให้เห็นว่า การแบ่งแยกทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการแบ่งแยกตามพื้นที่กำลังเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรที่มีการศึกษาสูงยังเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการเติบโตของอุตสาหกรรมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน

การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีอิทธิพลต่อการวางผังเมืองและมีส่วนช่วยปรับเปลี่ยนเมืองใหญ่

หากได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของงานในลักษณะบูรณาการ การศึกษาก็มีศักยภาพที่จะช่วยปรับเปลี่ยนการวางผังเมือง ในกรุงเบอร์ลินมีการเปิดตัวโครงการการจัดการชุมชนในละแวกบ้านเพื่อสร้าง “เมืองบูรณาการทางสังคม” ผ่านช่องทางการจัดกิจกรรมการศึกษาและโอกาสในการจ้างงาน

การจะทำให้ศักยภาพนี้บังเกิดผลได้จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมแบบพหุสาขาวิชาที่ดีขึ้น เพื่อเอื้ออำนวยให้นักวางผังเมืองสามารถทำงานได้อย่าง

“
อินเดียมีนักวางผังเมืองประมาณ
1 คนต่อพลเมือง 100,000 คน
เมื่อเทียบกับนักวางผังเมือง
1 คนต่อ 5,000 คนในแคนาดา
และสหรัฐอเมริกา

มีประสิทธิภาพข้ามสาขาวิชาและภาคส่วนต่างๆ โดยมีเป้าหมายส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้ยั่งยืนมากขึ้น ในประเทศส่วนใหญ่ สถาบันและหลักสูตรผลิตนักวางผังเมืองมีน้อยมาก ในอินเดีย มีนักวางผังเมืองประมาณ 1 คนต่อพลเมือง 100,000 คน เมื่อเทียบกับนักวางผังเมือง 1 คนต่อ 5,000 คนในแคนาดาและสหรัฐอเมริกา

แนวทางการมีส่วนร่วมโดยมีการศึกษาชั้นนำซึ่งให้ความสำคัญกับความต้องการของคนด้อยโอกาส จะช่วยยกระดับการวางผังเมืองและการตัดสินใจได้ ทั้งนี้เครือข่ายผู้อยู่อาศัยในชุมชนแออัดระหว่างประเทศได้ช่วยสมาชิกของชุมชนจัดทำข้อมูลปัญหาความเหลื่อมล้ำและเรียกร้องการบริการจากรัฐบาลท้องถิ่น ในการร่วมมือกับสมาคมสถาบันการวางผังเมืองของแอฟริกา ทางเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในความพยายามที่จะ

เพิ่มความสอดคล้องสัมพันธ์ของการวางผังเมือง โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัด

ผู้นำของเมืองที่มีการศึกษาดีจะใช้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตปรับเปลี่ยนเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในเมืองเมเดอินของโคลอมเบีย นายเทศมนตรีช่วยปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์จากเมืองที่มีความรุนแรงที่สุดแห่งหนึ่งของโลกมาเป็นเมืองสุดยอดนวัตกรรมแห่งหนึ่ง ผ่านยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงสังคมโดยมีการศึกษาชั้นนำ เมื่อเมืองใหญ่เติบโตอย่างมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น การยกระดับความเป็นอิสระของท้องถิ่นและการให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ทางการศึกษานับเป็นหัวใจของการทำให้เมืองเติบโตอย่างยั่งยืนโดยที่ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วม

ชุมชนแออัดโบเนกรีโอเดจาโบ
ประเทศบราซิล
ถือกำเนิดขึ้นเมื่อประชาชน
จำนวนมากย้ายถิ่นฐาน
จากชนบทเข้ามาอยู่ในเมือง

CREDIT: GEM Report/Anna Spysz

ภาคีหุ้นส่วนการศึกษา

ที่พูดมาทั้งหมด ฟังดูน่าทึ่งสุดๆ แต่งานการศึกษา
ต้องใช้เงินมาก แล้วจะเอาเงินจากไหน
มาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับงานทั้งหมดนี้ล่ะ?

ขั้นแรก รัฐบาลต้องหาเงินทุนในประเทศก่อน
เช่น ภาษาต่างๆ และในเวลาเดียวกัน
การศึกษาที่ช่วยให้ประชาชนเข้าใจเรื่องระบบภาษี!

หลังจากหาเงินได้แล้ว ก็ยังมีช่องว่าง
ใหญ่เบือเริ่ม อย่าน้อยๆ
ตั้ง 39,000 ล้านดอลลาร์
ระหว่างงานที่เราจำเป็นต้องทำ
กับเงินทุนที่เรามีอยู่

จำเป็นต้องเพิ่มเงินช่วยเหลือการศึกษา
จากนานาชาติ ในภาพรวมเงินก้อนนี้
ลดลงถึง 1,200 ล้านดอลลาร์
จากยอดที่ขึ้นสูงสุดในปี 2010

เราจำเป็นต้องใช้เงินช่วยเหลือให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย ต้องให้ความ
สำคัญกับประเทศที่อยู่ในสภาวะขัดแย้ง
จนเด็กๆ ไม่ได้เข้าโรงเรียนเป็นลำดับต้นๆ

ผู้ให้เงินช่วยเหลือและนักการเมืองก็ต้องปฏิบัติภารกิจ
ของตนอย่างชาญฉลาดยิ่งขึ้น - พาณิชย์กำลังกัน!
จะได้ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อน

กุญแจสำคัญคือ ภาคีหุ้นส่วนการศึกษา
หากจะไปให้ถึงเป้าหมายของเรา
ทุกคนจำเป็นต้องร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน

ภาคีหุ้นส่วนการศึกษา: ปัจจัยช่วยขับเคลื่อนสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 4 และข้ออื่นๆ

แผนปฏิบัติการปี 2030 มองว่าปัญหาท้าทายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขแบบบูรณาการ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 17 ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนถึงวิธีการที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนบรรลุผลสำเร็จ และเรียกร้องให้มีการฟื้นฟูภาคีหุ้นส่วนการศึกษา โดยเน้นให้เห็นความจำเป็นต้องมีการผนึกกำลังเพื่อสร้างหลักประกันว่าจะสามารถจัดหาเงินทุนได้เพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นด้านนโยบาย และสรรสร้างพันธมิตรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายในเวลาเดียวกัน

การคลัง

ทีมผู้จัดทำรายงาน GEM ประเมินว่าค่าใช้จ่ายรายปีทั้งหมดในการสร้างหลักประกันให้เด็กและเยาวชนทุกคนในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำและปานกลางระดับล่าง มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาคุณภาพดีตั้งแต่ระดับอนุบาลไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะเพิ่มขึ้นจาก 1.49 แสนล้านดอลลาร์ ไปเป็น 3.4 แสนล้านดอลลาร์ภายในปี 2030 คณะกรรมาธิการระหว่างประเทศด้านการจัดหาเงินทุนเพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาทั่วโลก (International Commission on the Financing of Global Education Opportunities) ซึ่งได้ประกาศในที่ประชุมเรื่องการศึกษเพื่อการพัฒนาในเดือนกรกฎาคม 2015 ที่ออสโล เรียกร้องให้จัดทำข้อตกลงใหม่ด้านการศึกษา รวมทั้งมาตรการพิเศษเพื่อระดมเงินทุนภายในประเทศและแก้ไขปัญหาลูกข่ายว่างในการระดมเงินทุน

ทั้งนี้กรอบการดำเนินงานการศึกษาปี 2030 ได้ตั้งเกณฑ์เปรียบเทียบการจัดหาเงินทุนเพื่อการศึกษาในประเทศไว้ 2 เกณฑ์ คือ 1) 4-6% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) 2) 15-20% ของงบรายจ่ายของรัฐบาล การระดมทรัพยากรภายในประเทศให้มากขึ้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในครึ่งหนึ่งของกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำกว่าข้างต้น อัตราภาษีจะน้อยกว่า 15% ของ GDP เมื่อเทียบกับ 18% ในประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ และ 26% ในประเทศพัฒนาแล้ว การเพิ่มอัตราภาษีในประเทศยากจนจำเป็นต้องใช้ความพยายามทั้งภายในประเทศและระดับโลก การศึกษาจะช่วยปรับปรุง

“
กลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำกว่า
ต้องสูญเสียเงินราว 1 แสนล้าน
ดอลลาร์ทุกปี จากสาเหตุ
การหลบเลี่ยงภาษีข้ามชาติ

พฤติกรรมของผู้เสียภาษีจนสามารถเพิ่มจำนวนผู้ยอมจ่ายภาษี ข้อมูลช่วงปี 1996-2010 ใน 123 ประเทศบ่งชี้ว่าอัตราการรั่วหนังสือต่อเชื่อมโยงกับรายได้จากภาษีที่ลดลง ถึงแม้ว่าผู้หลีกเลี่ยงการจ่ายภาษีมักจะเป็นชนชั้นนำ ผู้มีการศึกษาสูง แต่การศึกษาที่เชื่อมโยงกับเจตคติที่เกี่ยวข้องกับภาษีในเชิงบวกได้ ประเทศในละตินอเมริกา 9 ประเทศได้ผนวกความรู้เรื่องภาษีเข้าไว้ในหลักสูตรของประเทศผ่านความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานจัดเก็บภาษี

การจัดการปัญหาการหนีภาษีและหลบเลี่ยงภาษีนับเป็นความรับผิดชอบของโลกด้วยเช่นกัน จากประมาณการล่าสุดชี้ให้เห็นว่ากลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำกว่าต้องสูญเสียเงินราว 1 แสนล้านดอลลาร์ทุกปี จากสาเหตุการหลบเลี่ยงภาษีข้ามชาติผ่านการลงทุนในต่างประเทศ ดังนั้นการประสานงานทั้งในประเทศและระหว่างประเทศเกี่ยวกับแรงจูงใจทางภาษี สนธิสัญญา และการตัดสินใจขององค์กรที่ก่อให้เกิดผลเสียตามมา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำกว่า

เพื่อชดเชยรายได้จากภาษีที่หายไป

หลายประเทศสามารถโยกย้ายงบประมาณรายจ่ายเพื่อยังประโยชน์แก่การศึกษาได้ การให้ความสำคัญกับการจัดหางบประมาณเพื่อการศึกษาด้วยกัน 2 แนวทาง คือ 1) เลิกอุดหนุนเชื้อเพลิงจากฟอสซิล และ 2) จัดสรรเงินเพื่อการศึกษาโดยตรง ในอินโดนีเซีย งบประมาณด้านการศึกษาช่วงปี 2005-2009 เพิ่มขึ้นกว่า 60% โดยส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการปฏิรูปการอุดหนุนราคาเชื้อเพลิง

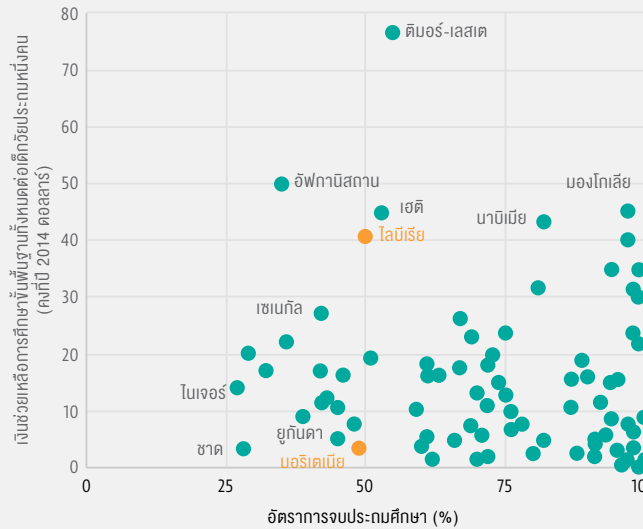
แม้ว่าการระดมรายได้ภายในประเทศตามที่ได้คาดกันจะดีขึ้น แต่ยังคงมีช่องว่างทางการเงินถึง 3.9 หมื่นล้านดอลลาร์ทุกปี เงินช่วยเหลือจากนานาชาติจึงยังคงจำเป็นสำหรับกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำจำนวนมาก แต่กระนั้นเงินช่วยเหลือด้านการศึกษาจากปี 2013-2014 ก็ลดลงราว 600 ล้านดอลลาร์ ในบริบทนี้มีทางเลือกที่แสดงให้เห็นถึงความหวังอยู่ 3 ทาง ได้แก่ 1) จัดสรรเงินให้กับภาคการศึกษามากขึ้นผ่านทางกลไกพหุภาคี 2) ใช้เงินช่วยเหลือเพื่อเพิ่มสมรรถนะให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการเพิ่มทรัพยากรในประเทศให้มากขึ้น และ 3) กำหนดเป้าหมายให้ดีขึ้นโดยให้เงินช่วยเหลือแก่ประเทศและระดับการศึกษาที่มีความจำเป็นมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ยังมีช่องว่างทางการพัฒนาอีกมาก เพราะแม้ว่าการลงทุนด้านการศึกษาปฐมวัยจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง แต่ในปี 2014 การดูแลและการศึกษาของเด็กปฐมวัยได้รับเงินช่วยเหลือโดยตรงเพียง 106 ล้านดอลลาร์เท่านั้น ซึ่งไม่ถึง 3% ของเงินสนับสนุนการศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาด้วยซ้ำ

ความเป็นปึกแผ่นด้านนโยบาย

แนวปฏิบัติเฉพาะภาคส่วนไม่สามารถรับมือกับปัญหาท้าทายของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันได้ แผนปฏิบัติการ SDG ในภาพรวมจึงจำเป็นต้องใช้แนวทางแบบพหุภาคีส่วน ในด้านการศึกษา กิจกรรมข้ามภาคส่วนต่างๆ ประกอบด้วยโครงการริเริ่มแบบบูรณาการในโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนและสุขอนามัยในโรงเรียน การพัฒนาเด็กปฐมวัย การฝึกทักษะและวิถีการดำรงชีพ

แผนภูมิ 6:

เงินช่วยเหลือการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สอดคล้องกับความต้องการ

เงินช่วยเหลือการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมดต่อเด็กวัยประถมหนึ่งคน (2014)
และอัตราการจบประถมศึกษา (2008-2014)แหล่งที่มา: การวิเคราะห์ของทีมงาน GEM อิงข้อมูลระบบการรายงานเจ้าหน้าที่ OECD (2016)
ฐานข้อมูลความไม่เท่าเทียมด้านการศึกษาโลก

ในระดับประเทศ ความพยายามในการยกระดับการวางแผนพหุภาคส่วนที่ประสบความสำเร็จ สะท้อนให้เห็นความสำคัญของเจตจำนงทางการเมือง การสนับสนุนสถาบันที่เกี่ยวข้อง การเสริมสร้างสมรรถนะในระดับเหมาะสม และการมีข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในไนจีเรียมีการใช้กองทุนการผ่อนปรนหนี้เพื่ออุดหนุนการให้บริการรูปแบบพิเศษของท้องถิ่นในด้านการศึกษา สุขภาพ น้ำประปา และสุขภาพตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ แผนพัฒนาชาติของโคลอมเบียมองว่าการศึกษา สันติภาพ และความเท่าเทียมมีความสำคัญสูงสุด และได้ตั้งเป้าหมายจะเป็นประเทศที่ประชาชนมีการศึกษามากที่สุดในละตินอเมริกาภายในปี 2025

ปกติแล้วหน่วยงานราชการมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจกับการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติในลักษณะแยกภาคส่วนกัน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการประสานงานและความร่วมมือ ฉะนั้นแผนแห่งชาติที่มีการพัฒนามาอย่างดีซึ่งเชื่อมโยงเข้ากับแผนการจัดหาเงินทุนเพื่อการศึกษาและระบบการวางแผนและการคลังแบบกระจายอำนาจที่ดี อันนำไปสู่การบูรณาการข้ามภาคส่วนที่มีประสิทธิภาพ จึงถือเป็นกรณีที่พบเห็นได้น้อยในกลุ่มประเทศที่ยากจน

องค์กรผู้บริจาคเองก็เผชิญปัญหาท้าทาย 2 ประการในการนำเสนอโครงการที่สอดคล้องกับความจำเป็นในการวางแผนแบบบูรณาการของ SDG คือ 1) พวกเขาอาจขาดวิสัยทัศน์การพัฒนาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 2) เผชิญความยากลำบากในการประสานงานกับโครงการซึ่ง

เชื่อมโยงหลายภาคส่วน อีกทั้งเงินช่วยเหลือก็ไม่ได้รับการจัดสรรอย่างเพียงพอตามความต้องการของประเทศ ในไลบีเรียและมอริเตเนีย เด็กเกือบครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประถม แต่ไลบีเรียกลับได้รับเงินช่วยเหลือด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานมากกว่ามอริเตเนียถึง 10 เท่าต่อนักเรียนหนึ่งคน

ภาคีหุ้นส่วนการศึกษา

หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ ชุมชนด้านวิทยาศาสตร์ ภาคเอกชน และองค์กรที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลายภาคส่วนทั่วโลก ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของภาคีหุ้นส่วนที่สามารถช่วยนำแผนปฏิบัติการระดับโลกไปดำเนินการให้บรรลุผลได้ เช่น เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อต่างๆ ประชาสังคม ภาคเอกชน และภาคีหุ้นส่วนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายภาคส่วน ต่างก็มีบทบาทสำคัญในการจัดหาเงินทุนและนำแผนใหม่ซึ่งคาดว่าจะได้รับการผลักดันจากรัฐบาลแห่งชาติ ไปปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน

กิจกรรมภาคประชาสังคมที่เพิ่มขึ้นนับเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของแผนปฏิบัติการการศึกษาเพื่อปวงชน (EFA) แต่ยังคงมีปัญหาท้าทายในเรื่องการออกแบบความร่วมมือกับภาคประชาสังคมเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้องค์กรที่พึ่งพาเงินทุนของผู้บริจาคเป็นหลักจะรักษาเสถียรที่

“

บทบาทของหน่วยงาน
การประสานงานและการเงิน
มีความสำคัญอย่างยิ่งยวด
ต่อความสำเร็จตามแผน
ปฏิบัติการ SDG

”

เป็นอิสระไว้ได้อย่างไร? ความท้าทายอีกประการหนึ่งอยู่ที่ความหลากหลายของผู้ดำเนินการที่แตกต่างกันอย่างมากมายได้แก่แม่ของภาคประชาสังคม

พลวัตและเงินทุนที่ภาคเอกชนนำมาดำเนินการสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนก็เป็นเหตุผลที่ทำให้เรามองโลกในแง่ดีได้ ในขณะที่บางคนชื่นชมว่าเรามีส่วนร่วมของภาคเอกชนที่มากขึ้นนำมาซึ่งการเงิน ความยืดหยุ่น นวัตกรรมและผลการเรียนที่ดีขึ้น แต่นักวิพากษ์กลับมองเห็นความเป็นไปได้ที่ความเหลื่อมล้ำและการครอบงำของตลาดที่ผิดทำนองคลองธรรมด้านการศึกษายาวไกลขึ้น

บทบาทของหน่วยงานด้านการประสานงานและการเงินมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด กลไกการประสานงานการศึกษาโลกประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ SDG ด้านการศึกษา 2030 ที่ประชุมว่าด้วยการศึกษาโลกที่ประชุมระดับภูมิภาค และกลุ่มองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร โดยคาดหวังให้คณะกรรมการอำนวยการฯ ทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการสนับสนุนประเทศต่างๆ ตรวจสอบความก้าวหน้า และส่งเสริมการประสานงานกิจกรรมของภาคีหุ้นส่วน ภาคีหุ้นส่วนโลกเพื่อการศึกษาซึ่งเป็นพันธมิตรที่มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของภาคการศึกษาสามารถเรียนรู้จากภาคีหุ้นส่วนการสาธารณสุขได้ เช่น กองทุนโลกเพื่อต้านวัณโรค เอ็ดส์ และมาลาเรีย และองค์กร GAVI ซึ่งสามารถระดมเงินทุนก้อนโตเพื่อดำเนินงาน ส่วนกองทุนการศึกษาที่รอไม่ได้ (Education Cannot Wait fund) ซึ่งตั้งขึ้นมาใหม่ก็มีจุดมุ่งหมายระดมเงินทุนเพื่อจัดการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้ง ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการแพร่ระบาดของโรคภัยโดยตรง

การคาดการณ์: การศึกษาที่ขยายตัวจะส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างไร?

การคาดการณ์การเรียนจบการศึกษาทั่วโลกภายในปี 2030 และหลังจากนั้น

รายงาน GEM ปี 2016 ได้คาดการณ์โอกาสในการบรรลุผลการจบบัณฑิตศึกษาถ้วนหน้าภายในปี 2030 โดยใช้ชุดข้อมูลที่เป็นตัวอย่างจากทั่วโลกและระเบียบวิธีที่ซับซ้อน แต่สาระสำคัญที่ปรากฏกลับน่าทึ่งยิ่งนัก เพราะโลกจะบรรลุผลพันธกิจทางการศึกษาทั่วโลกเน้นเข้าไปถึง 50 ปี ตามแนวโน้มในปัจจุบัน การจบบัณฑิตศึกษาถ้วนหน้าจะบรรลุผลได้ภายในปี 2042 ส่วนการจบบัณฑิตศึกษาตอนต้นถ้วนหน้าจะเกิดขึ้นในปี 2059 และการจบบัณฑิตศึกษาตอนปลายถ้วนหน้าในปี 2084 กลุ่มประเทศยากจนที่สุดจะบรรลุผลการศึกษาาระดับประถมถ้วนหน้าช้ากว่ากลุ่มประเทศร่ำรวยที่สุดถึง 100 กว่าปี บทสรุปสำคัญที่ได้คือ หากกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางและต่ำต้องการบรรลุผลองค์ประกอบความสำเร็จของเป้าหมายย่อยข้อที่ 4.1 การดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนก็จำเป็นต้องฉีกแนวไปจากอดีตอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

การคาดการณ์ผลกระทบที่มีต่อผลการพัฒนา

แม้ว่าการคาดการณ์ได้ชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายย่อยด้านการศึกษาใน SDG อาจจะไม่บรรลุผล ทว่าความก้าวหน้าระดับปานกลางก็อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขนาดใหญ่กับคนรุ่นต่อไปได้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าการขยายโอกาสทางการศึกษามีส่วนนำพาเราไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้ออื่นๆ ได้อย่างไร รายงาน GEM จึงได้วิเคราะห์และพบว่าการศึกษาสามารถช่วยชีวิต (ด้วยการลดอัตราการตายของทารกและเด็กและเพิ่มอายุเฉลี่ยของผู้ใหญ่) ช่วยให้ประชากรและประเทศหลุดพ้นจากความยากจน (ด้วยการทำให้การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมเพิ่มขึ้น และลดความยากจนขั้นแค้นอย่างรุนแรง) ตลอดจนช่วยลดความเปราะบางต่อภัยพิบัติ

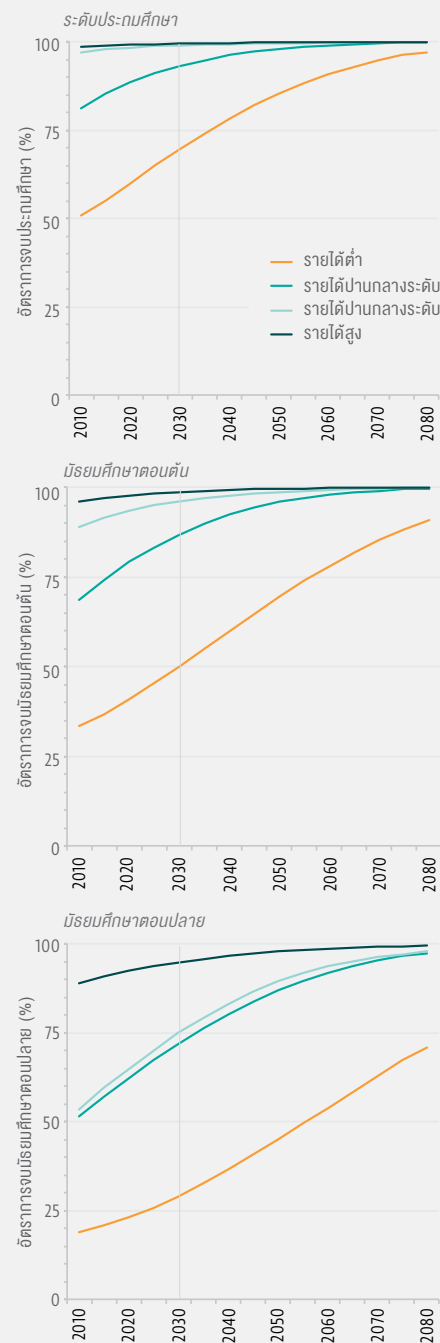
การบรรลุผลการจบบัณฑิตศึกษาถ้วนหน้าภายในปี 2030 จะลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบในอนุภูมิภาคซารารากาจาก 68 คนเหลือ 54 คนต่อการเกิดรอดทุก 1,000 คนภายในปี 2030 และจาก 51 คนเหลือ 38 คนต่อการเกิดรอดทุก 1,000 คนภายในปี 2050 เมื่อสุขภาพอนามัยของเด็กๆ ได้รับประโยชน์จากผลวงระดับชุมชนและการเผยแพร่แนวปฏิบัติและพฤติกรรมด้านสุขอนามัย อัตราการตายของเด็กอาจจะลดลงมากกว่าที่มีการคาดการณ์ไว้ข้างต้นก็เป็นได้

การศึกษายังสามารถทำให้รายได้ต่อหัวสูงขึ้นด้วยการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน อีกทั้งเร่งการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีให้เร็วขึ้น ในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำ การจบบัณฑิตศึกษาตอนปลายถ้วนหน้าจะเพิ่มรายได้ต่อหัวได้ถึง 75% ภายในปี 2050 แม้ว่า การบรรลุ SDG ในข้อ 4.1 จะยังไม่เพียงพอที่จะขจัดความยากจนอย่างรุนแรงให้หมดไปภายในปี 2030 ได้ แต่ก็ทำให้การขจัดความยากจนมีความคืบหน้าเร็วขึ้น 10 ปี การศึกษายังช่วยลดการเสียชีวิตอันเนื่องมาจากภัยพิบัติได้ เพราะประชากรที่มีการศึกษามีแนวโน้มจะตระหนักรู้ในเรื่องความเสี่ยงมากขึ้น มีการเตรียมความพร้อมดีขึ้นมากและมีการรับมือกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ความสูญเสียเมื่อเกิดภัยพิบัติน้อยลงโดยเฉลี่ย ถ้าการศึกษาในระดับมัธยมถ้วนหน้าบรรลุผล

แผนภูมิ 7:

แม้แต่การจบบัณฑิตศึกษาถ้วนหน้าในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำและปานกลางตามแนวโน้มในอดีตก็จะไม่บรรลุผลภายในปี 2030

อัตราที่คาดการณ์การจบการศึกษาของเยาวชนอายุ 15-19 ปี จำแนกตามระดับการศึกษาและรายได้ของกลุ่มประเทศ ช่วงปี 2010-2080

แหล่งที่มา: บาราคัก (2016)

ภายในปี 2030 และหากภัยพิบัติยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในช่วงปี 2040–2050 ก็น่าจะมีการเสียชีวิตจากภัยพิบัติลดลง 10,000-20,000 คนในระยะเวลาสิบปี เมื่อเทียบกับการเสียชีวิตจำนวน 250,000 รายระหว่างปี 2000-2010 การศึกษาระดับมัธยมถ้วนหน้าจะช่วยลดอัตราการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติในเอเชียได้มากยิ่งขึ้นไปอีก เพราะทวีปนี้มีประชากรมากที่สุดและประชากรที่มีความเสี่ยงมากที่สุดส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามพื้นที่ชายฝั่ง

การศึกษากับความยั่งยืน: สิ่งที่เรารู้กับสิ่งที่เราจำเป็นต้องทำ

เนื้อหาก่อนหน้านี้ได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษากับการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยนำเสนอว่าคุณประโยชน์ของการเรียนจนจบประถมและมัธยมศึกษาจำนวนมากมายังจริง ๆ ไม่เพียงแต่ปัจเจกบุคคลเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์ แต่ยังรวมไปถึงครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการ ชายหญิงที่มีการศึกษามากขึ้นก็มีแนวโน้มที่จะตื่นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อม และสามารถรับมือกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศได้มากขึ้น ทำให้เกิดการผลิตและสร้างรายได้สูงขึ้น และมีแนวโน้มที่จะดำรงชีวิตอย่างถูกสุขลักษณะ สนใจการเมือง และรู้จักควบคุมชีวิตตนเอง ในขณะที่การจัดการศึกษาให้แก่เด็กผู้หญิงและสตรีก็มีประโยชน์มากมายเช่นกัน และสามารถถ่ายทอดความรู้ข้ามรุ่นได้อีกด้วย

“

สำหรับการปรับเปลี่ยนการศึกษาเพื่อสนับสนุนแผนการพัฒนาอย่างยั่งยืนแบบใหม่ี่ ‘การศึกษาในลักษณะที่เป็นอยู่’ ย่อมไม่เพียงพอ

มีความกังวลกันว่าสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงผันผวนกำลังจะเข้ามาเปลี่ยนแปลงผลของการศึกษา ตัวอย่างเช่น เศรษฐกิจโลกได้สร้างความมั่งคั่งอย่างสุดโต่งให้กับคนบางกลุ่ม แต่ก็ทิ้งคนจำนวนมากไว้เบื้องหลัง ชีวิตและการดำรงชีพของพวกเขาจึงมีความเสี่ยงต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจ เกิดความยากจนซ้ำซาก หรือทั้งสองอย่าง ซึ่งวัฏจักรภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้เกิดความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและความขัดแย้งรุนแรง สถานการณ์บีบบังคับให้คนหลายล้านคนต้องละทิ้งถิ่นฐานบ้านช่อง การพลัดถิ่นอันเนื่องมาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศยังได้บ่อนทำลายความพยายามของประเทศที่มุ่งสร้างหลักประกันให้เด็กทุกคนได้เรียนจนจบอย่างน้อย 12 ปี รวมทั้งโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

”

สำหรับการปรับเปลี่ยนการศึกษาเพื่อสนับสนุนแผนการพัฒนาอย่างยั่งยืนแบบใหม่ “การศึกษาในลักษณะที่เป็นอยู่” ย่อมไม่เพียงพอ การเรียนรู้ควรส่งเสริมการคิดเชิงความสัมพันธ์แบบบูรณาการ สอนให้เข้าอกเข้าใจผู้อื่น รู้จักคาดการณ์ล่วงหน้า และคิดอย่างเป็นระบบ โรงเรียนควรจะเป็นพื้นที่ที่เป็นแบบอย่างในการปลูกฝังความยั่งยืนในทุกขณะจิต เป็นสถานที่ที่ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตย ปลอดภัยจากโรคร้าย และไม่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สู่ชั้นบรรยากาศ อันเป็นการวางรากฐานที่จะทำให้เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนบรรลุผล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านล่างนี้จะชี้ให้เห็นว่าระบบการศึกษามีส่วนช่วยให้การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้อย่างไร

- **สนับสนุนความร่วมมือและการรวมพลังของทุกภาคส่วนและภาคีหุ้นส่วน** เนื่องจากปัญหาเชิงระบบต้องการผู้ดำเนินการหลายฝ่ายและมุมมองที่หลากหลาย จึงจำเป็นต้องผนึกกำลังให้ภาคีหุ้นส่วนทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเข้มข้น รวมไปถึงกระทรวงต่างๆ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาและประชาสังคม ในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยเชื่อมโยงทุกภาคส่วนเข้าด้วยกัน
- **รัฐบาลจำเป็นต้องมองการศึกษาในระบบ นอกกระบวน และการฝึกอาชีพ** ว่าเป็นกุญแจช่วยแก้ปัญหาข้ามภาคส่วน การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสมรรถนะให้กับทุกภาคส่วน เป้าหมายย่อยหลายข้อของ SDG ต้องการทักษะพิเศษและความเชี่ยวชาญซึ่งระบบการศึกษาสามารถจัดให้ได้
- **การศึกษาช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ แต่ก็ทำตามลำพังเพียงภาคส่วนเดียวไม่ได้** การขยายโอกาสให้เข้าถึงการศึกษาระดับประถมและมัธยมที่มีคุณภาพดีสำหรับกลุ่มคนชายขอบจะช่วยสร้างหลักประกันรายได้ที่ดีและลดความเหลื่อมล้ำได้ การเปลี่ยนแปลงกฎข้อบังคับของตลาดแรงงานและเทคโนโลยีไม่ควรจะส่งผลเสียต่อลูกจ้างในงานที่ไม่ค่อยมีความมั่นคง โดยเฉพาะงานนอกกระบวนเศรษฐกิจ
- **ระบบการศึกษาจำเป็นต้องจัดหาเงินที่คาดการณ์ล่วงหน้าได้เพิ่มขึ้นเพื่อ** (1) ให้การจบประถมและมัธยมศึกษาเป็นไปอย่างถ้วนหน้า (2) เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพเหมาะสม มีความรู้ และมีแรงจูงใจ (3) จัดการศึกษาคุณภาพดีให้แก่ประชากรกลุ่มชายขอบ และ (4) เตรียมความพร้อมรับมือกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศและความขัดแย้งยืดเยื้อที่อาจเกิดขึ้นได้

การยกระดับความเท่าเทียมกับ

- การศึกษาระดับประถมและมัธยมอย่างถ้วนหน้า โดยเฉพาะสำหรับเด็กผู้หญิง เป็นหัวใจของการส่งเสริมความเป็นอิสระและการตัดสินใจของผู้หญิง การทำให้เป้าหมายนี้บรรลุผลจะช่วยลดการขยายตัวของประชากร ปรับเปลี่ยนบรรทัดฐานทางสังคมและแนวปฏิบัติของผู้คนต่างวัย และแบ่งเบาภาระบนโลกของเราได้
- นโยบายการศึกษาที่มุ่งดูแลชนกลุ่มน้อย ผู้ลี้ภัย และประชากรพลัดถิ่นภายในประเทศ ควรจัดลำดับความสำคัญของภาษาในการสอนให้เหมาะสม และต้องใช้หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนที่ปราศจากอคติ การเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพเชี่ยวชาญในภาษาที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในประเทศที่มีสัดส่วนชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และประชากรต่างถิ่นสูง
- การวางผังเมืองจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับการวางแผนการจัดการศึกษา และต้องไม่ละทิ้งพื้นที่ชนบทไว้เบื้องหลัง การวางแผนการศึกษาและการบริการขั้นพื้นฐานอื่นๆ สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นจึงควรกระจายสาธารณูปโภคและครูคุณภาพดีอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้โรงเรียนควรเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยปราศจากความรุนแรง ส่วนพื้นที่ในชนบทที่จำนวนประชากรลดลงจำเป็นต้องยุบรวมโรงเรียนก็ต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนและการมีส่วนร่วมของชุมชน

การปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการจัดการศึกษา

- ในการร่างนโยบายการพัฒนาทักษะ ระบบการศึกษาควรคำนึงถึงความต้องการทั้งระยะกลางและระยะยาว รวมทั้งนัยของการเติบโตอย่างยั่งยืน การสอนทักษะสี่เสาหลักและการเปิดโอกาสให้แรงงานได้ฝึกอบรมเพิ่มเติมและพัฒนาทักษะถือเป็นสิ่งจำเป็น เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรระดับมัธยมและอุดมศึกษา ความร่วมมือกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ดีขึ้นจะช่วยยกระดับความเหมาะสมของหลักสูตรและคุณภาพการสอนได้
- โครงการการศึกษาเพื่อปลูกจิตสำนึกความเป็นพลเมือง สันติภาพ และความยั่งยืน เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความก้าวหน้าสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน เมื่อนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะก่อให้เกิดระบบยุติธรรมที่เท่าเทียมมากขึ้น สร้างสมรรถนะในการบังคับใช้กฎหมาย และงานตุลาการ ส่งเสริมให้สังคมมีความสร้างสรรค์มากขึ้นและลดความรุนแรงลง เพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับการเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงานต่างๆ ซึ่งจะพัฒนาคนรุ่นต่อไปในอนาคตได้

ปัญหาท้าทายในการติดตามผลการศึกษาคตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนข้อที่ 4 พร้อมกับเป้าหมายย่อย 10 ข้อแสดงให้เห็นถึงระดับความปรารถนาอันแรงกล้าในอีก 15 ปีข้างหน้า ซึ่งก้าวไกลกว่าข้อตกลงของโลกด้านการศึกษาที่ผ่านมา รายงาน GEM นำเสนอปัญหาท้าทายในการติดตามผลความก้าวหน้าด้านการศึกษาตามแผนปฏิบัติการปี 2030 โดยมีกรณีวิเคราะห์เป้าหมายย่อยทุกข้อของ SDG ข้อที่ 4 (แม้ว่าบางข้ออาจยังระบุไว้ไม่ดีพอ) และกล่าวถึงปัญหาท้าทายทางเทคนิคในการติดตามผลตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการตรวจสอบความพยายามที่จะพัฒนาเครื่องมือการวัดผลที่เที่ยงตรง น่าเชื่อถือ และสามารถเปรียบเทียบได้

รายงาน GEM ได้ตั้งคำถามว่า 1) การติดตามผลการศึกษาก้าวไกลให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับเรื่องใดบ้าง? 2) ประเทศและองค์กรทั้งหลายจำเป็นต้องทุ่มเทพยายามไปที่ไหนบ้าง? นอกจากนี้ยังได้ตรวจสอบบริบทที่เกี่ยวกับสถานศึกษา การเมือง และด้านเทคนิคที่จะไปประเมินตัวชี้วัดด้วย

บทบาทของรายงาน GEM

รายงาน GEM ได้รับมอบหมายพันธกิจให้ช่วยทำให้ชุมชนนานาชาติเข้าใจว่าโลกกำลังก้าวไปข้างหน้าในด้านการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือไม่ และอย่างไร? แม้จะมองว่ารายงานการติดตามผลทั่วโลกเรื่องการศึกษาเพื่อปวงชน (EFA) ได้ปฏิบัติพันธกิจที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จสิ้นแล้ว ทว่าสภาพการณ์ของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงมีการขยายขอบเขตแผนปฏิบัติการปี 2030 ให้กว้างขึ้นจนก่อให้เกิดปัญหาท้าทายใหม่ๆ

“ รายงาน GEM ได้รับมอบหมาย
พันธกิจให้ช่วยทำให้ชุมชน
นานาชาติเข้าใจว่าโลกกำลัง
ก้าวไปข้างหน้าในด้านการศึกษา
และการเรียนรู้ตลอดชีวิต
หรือไม่ และอย่างไร? ”

แม้จะมีการกำหนดตัวชี้วัดการติดตามผลขึ้นมาหนึ่งชุด (กรอบ 1) แต่ระเบียบวิธีในการประเมินผลตัวชี้วัดเหล่านี้หลาย ๆ ตัวก็ยังคงอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนา ตัวชี้วัดจำนวนมากครอบคลุมแนวคิดในแต่ละเป้าหมายย่อยได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการสำรวจทางเลือกในการวัดและติดตามผลเป้าหมายย่อยในระดับประเทศและระดับภูมิภาคด้วย

ในอนาคต รายงาน GEM จะพิจารณาความก้าวหน้าทางการศึกษาทั่วโลกอย่างครอบคลุมโดยใช้ตัวชี้วัดที่มีอยู่ พร้อมทั้งตั้งคำถามเรื่องประโยชน์ของตัวชี้วัด ไตร่ตรองเรื่องคุณภาพของแหล่งที่มา แนะนำแนวทางใหม่ๆ ในการตรวจหลักฐาน ตลอดจนเสนอแนะช่องทางการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

กรอบ 1

เป้าหมายย่อยและกรอบตัวชี้วัดของโลก/เฉพาะประเด็นที่นำเสนอตาม SDG ข้อที่ 4 ด้านการศึกษา

เป้าหมาย 4 สร้างหลักประกันการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง รวมถึงส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน

เป้าหมายย่อย 4.1 สร้างหลักประกันว่าเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายทุกคนจะจบการศึกษาระดับประถมและมัธยมที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ เลย อันนำไปสู่ผลการเรียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพภายในปี 2030

1. อัตราร้อยละของเด็กและเยาวชน (a) ประถม 2/3 (b) ชั้นปีสุดท้ายของประถมศึกษา (c) ชั้นปีสุดท้ายของมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีสมรรถนะไม่น้อยไปกว่าสมรรถนะขั้นต่ำในด้าน (1) การอ่าน และ (2) คณิตศาสตร์ โดยจำแนกตามเพศสภาพ **[ตัวชี้วัดของโลก 4.1.1]**
2. การจัดการประเมินผลการเรียนรู้ระดับประเทศ (1) ในระหว่างเรียนชั้นประถมศึกษา (2) ชั้นปีสุดท้ายของประถมศึกษา (3) ชั้นปีสุดท้ายของมัธยมศึกษาตอนต้น
3. อัตราการเข้าเรียนเริ่มแรกต่ออัตราเรียนชั้นปีสุดท้าย (ประถม มัธยมต้น)
4. อัตราการจบการศึกษา (ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย)
5. อัตราการไม่เข้าโรงเรียน (ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย)
6. อัตราร้อยละของเด็กที่มีอายุเกินเกณฑ์เข้าเรียน (ประถม มัธยมต้น)
7. จำนวนปีของ (1) การเรียนประถมและมัธยมศึกษาฟรี (2) การประถมและมัธยมศึกษาภาคบังคับ ซึ่งมีการรับรองตามกรอบกฎหมาย

เป้าหมายย่อย 4.2 สร้างหลักประกันว่าเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายทุกคนจะเข้าถึงการพัฒนา การดูแล และการจัดการศึกษาระดับอนุบาลที่มีคุณภาพสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ระดับประถมศึกษา ภายในปี 2030

8. สัดส่วนของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบซึ่งมีพัฒนาการตามวัยด้านสุขภาพ การเรียนรู้ และสภาวะจิตวิทยาสังคม จำแนกตามเพศสภาพ **[ตัวชี้วัดของโลก 4.2.1]**
9. อัตราร้อยละของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบที่มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่บ้านในเชิงบวกและมีการกระตุ้นพัฒนาการของเด็ก
10. อัตราการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ (หนึ่งปีก่อนถึงวัยเข้าเรียนประถมศึกษา) จำแนกตามเพศสภาพ **[ตัวชี้วัดของโลก 4.2.2]**
11. อัตราส่วนการเข้าเรียนอนุบาลเริ่มแรกโดยรวม
12. จำนวนปีของ (1) การเรียนอนุบาลฟรี และ (2) การอนุบาลศึกษภาคบังคับ ซึ่งมีการรับรองตามกรอบกฎหมาย

เป้าหมายย่อย 4.3 สร้างหลักประกันว่าหญิงและชายทุกคนจะเข้าถึงเทคนิค-อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งรวมมหาวิทยาลัย ที่มีคุณภาพในราคาที่สามารถจ่ายได้อย่างเท่าเทียมภายในปี 2030

13. อัตราส่วนการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษาโดยรวม
14. อัตราการมีส่วนร่วมในหลักสูตรเทคนิค-อาชีวศึกษา (อายุ 15-24 ปี)
15. อัตราการมีส่วนร่วมของเยาวชนและผู้ใหญ่ในการศึกษาในระบบและนอกระบบ รวมทั้งการฝึกอาชีพในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามเพศสภาพ **[ตัวชี้วัดของโลก 4.3.1]**

เป้าหมายย่อย 4.4 เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่เหมาะสม รวมทั้งทักษะทางเทคนิคและอาชีพให้มากขึ้นอย่างเด่นชัด สำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดี และการเป็นผู้ประกอบการ ภายในปี 2030

- 16.1 อัตราร้อยละของเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีสมรรถนะไม่น้อยกว่าสมรรถนะขั้นต่ำด้านความรู้สารสนเทศดิจิทัล
- 16.2 อัตราร้อยละของเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) จำแนกตามประเภททักษะ **[ตัวชี้วัดของโลก 4.4.1]**
17. อัตราการสำเร็จการศึกษาของเยาวชน/ผู้ใหญ่ จำแนกตามกลุ่มอายุ สถานภาพกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา และการปฐมวัยหลังหลักสูตร

เป้าหมายย่อย 4.5 วจิตความเหลื่อมล้ำทางเพศสภาพด้านการศึกษาและสร้างหลักประกันว่ากลุ่มคนที่เปราะบาง รวมถึงผู้พิการ คนพื้นเมือง และเด็กในสภาวะเสี่ยงภัย จะเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม ภายในปี 2030

ดัชนีความเท่าเทียม (หญิง/ชาย, ชนบท/เมือง, กลุ่ม 20% ที่ยากจนที่สุด/ร่ำรวยที่สุด (quintile range) และอื่นๆ เช่น สถานะ-ความพิการ คนพื้นเมือง และผู้ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งที่มีข้อมูล) สำหรับตัวชี้วัดทั้งหมดในรายการนี้ที่สามารถจำแนกได้ **[ตัวชี้วัดของโลก 4.5.1]**

18. อัตราร้อยละของนักเรียนในชั้นประถมศึกษา ซึ่งมีภาษาแรกหรือภาษาแม่เป็นภาษาเดียวกับภาษาที่ใช้ในการสอน
19. ขอบเขตที่นโยบายซึ่งมีสูตรเป็นฐานชัดเจนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อกลุ่มประชากรผู้ด้อยโอกาส

กรอบ 1

20. รายงานด้านการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนหนึ่งคน จำแนกตามระดับการศึกษาและแหล่งเงินทุน
21. อัตราร้อยละของเงินช่วยเหลือด้านการศึกษากิ่งหนวดที่จัดสรรให้แก่กลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ

เป้าหมายย่อย 4.6 สร้างหลักประกันว่าเยาวชนทุกคนและผู้ใหญ่ในสัดส่วนที่สูง ทั้งชายและหญิงจะสามารถอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้ ภายในปี 2030

22. อัตราร้อยละของประชากรในแต่ละกลุ่มอายุที่มีสมรรถนะไม่ต่ำกว่าระดับพื้นฐานในด้าน (1) การอ่านออกเขียนได้ และ (2) การคิดคำนวณ จำแนกตามเพศสภาพ **[ตัวชี้วัดของโลก 4.6.1]**
23. อัตราการอ่านออกเขียนได้ของเยาวชน/ผู้ใหญ่
24. อัตราการมีส่วนร่วมของเยาวชน/ผู้ใหญ่ในโครงการการรู้หนังสือ

เป้าหมายย่อย 4.7 สร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งทักษะอื่นๆ ผ่านการศึกษาเพื่อ - การพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งสันติภาพและโรความรุนแรง การเป็นพลเมืองโลก ตลอดจนการตระหนักและเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งรวมบทบาทของวัฒนธรรมต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ภายในปี 2030

25. ขอบเขตที่ (i) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก (ii) การศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งความเสมอภาคระหว่างชายหญิงและสิทธิมนุษยชน ได้รับการจัดให้เป็นประเด็นหลักในทุกระดับของ (1) นโยบายการศึกษาแห่งชาติ (2) หลักสูตร (3) การศึกษาของครู และ (4) การประเมินนักเรียน **[ตัวชี้วัดของโลก 4.7.1]**
26. อัตราร้อยละของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มอายุ (หรือระดับการศึกษา) ที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองโลกและความยั่งยืน
27. อัตราร้อยละของนักเรียนอายุ 15 ปี ที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และโลกศึกษา
28. อัตราร้อยละของโรงเรียนที่สอนเรื่องเชื้อเอชไอวีและเพศศึกษาซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีพ
29. ขอบเขตซึ่งกรอบโครงการโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชนศึกษาได้นำไปปฏิบัติในระดับประเทศ **(ตามข้อมติ UNGA 59/113)**

เป้าหมายย่อย 4.A สร้างและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาที่เอื้ออำนวยต่อเด็ก ผู้พิการ และเพศสภาพ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ปลอดภัยปราศจากความรุนแรง ไม่แบ่งแยก และมีประสิทธิภาพสำหรับทุกคน

- 30-32. อัตราร้อยละของโรงเรียนที่มีการเข้าถึง (1) ไฟฟ้า (2) อินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการเรียนการสอน (3) คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอน (4) โครงสร้างพื้นฐานและสื่อการเรียนการสอนที่มีการปรับให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความพิการ (5) น้ำดื่มพื้นฐาน (6) ห้องส้วมที่แยกหญิง/ชาย และ (7) สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาที่เอื้ออำนวย (ตามนิยามของตัวชี้วัด (WASH) ในเรื่องน้ำ สุขาภิบาล และสุขลักษณะ) **[ตัวชี้วัดของโลก 4.A.1]**
33. อัตราร้อยละของนักเรียนที่โดนกลั่นแกล้ง โดนลงโทษทางกาย โดนคุกคาม เผชิญความรุนแรง ถูกเลือกปฏิบัติเนื่องเพราะเพศสภาพและการถูกล่วงละเมิดทางเพศ
34. จำนวนครั้งที่นักเรียน บุคลากร และสถานศึกษาถูกทำร้ายใจต

เป้าหมายย่อย 4.B ย้ายจำนวนทุนการศึกษาทั่วโลกให้มากขึ้นอย่างเด่นชัดแก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และประเทศในแอฟริกา เพื่อเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการฝึกอาชีพและหลักสูตรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านเทคนิค วิศวกรรม และวิทยาศาสตร์ในประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ภายในปี 2020

35. จำนวนทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ได้รับ จำแนกตามประเทศผู้ได้รับทุน
36. มูลค่าเงินช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการสำหรับทุนการศึกษา จำแนกตามภาคส่วนและประเภทการศึกษา **[ตัวชี้วัดของโลก 4.B.1]**

เป้าหมายย่อย 4.C เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณวุฒิให้มากขึ้นอย่างเด่นชัด ให้ครอบคลุมการดำเนินการผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะประเทศพัฒนาน้อยที่สุด และประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นเกาะขนาดเล็ก ภายในปี 2030

37. อัตราร้อยละของครูที่มีคุณวุฒิตามมาตรฐานของประเทศ จำแนกตามระดับการศึกษาและประเภทของสถานศึกษา
38. อัตราส่วนนักเรียน/ครูที่มีคุณวุฒิ จำแนกตามระดับการศึกษา
39. สัดส่วนของครูในระดับ (1) ก่อนประถมศึกษา (2) ประถมศึกษา (3) มัธยมศึกษาตอนต้น และ (4) มัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ผ่านการอบรมครูขั้นต้นมาแล้ว (เช่น การฝึกอบรมวิธีการสอน) ซึ่งเป็นการอบรมครูก่อนหรือระหว่างประจำการที่สอดคล้องกับการศึกษาแต่ละระดับ ตามที่ประเทศนั้นๆ ได้กำหนดไว้ **[ตัวชี้วัดของโลก 4.C.1]**
40. อัตราส่วนนักเรียน/ครูที่ผ่านการอบรม จำแนกตามระดับการศึกษา
41. รายได้เฉลี่ยของครูเมื่อเทียบกับอาชีพอื่นๆ ที่มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับกึ่งเทียบกัน
42. อัตราการลาออกของครู จำแนกตามระดับการศึกษา
43. อัตราร้อยละของครูที่ได้รับการอบรมระหว่างประจำการในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา จำแนกตามประเภทการอบรม

แหล่งที่มา: ยูเนสโก (2016) ปฏิญญาการศึกษาอินซอน 2030 และกรอบการดำเนินงาน: ผู้การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึงและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน กรุงปารีส ยูเนสโก

การประถม และมัธยมศึกษา

เป้าหมายย่อย 4.1

เป้าหมายย่อย 4.1 มองว่าการประถมศึกษาถ้วนหน้าและการเรียนจบระดับมัธยมศึกษาเป็นเส้นทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผลและเหมาะสมกับสภาพการณ์ ความก้าวหน้าตามเป้าหมายนี้จะถูกมองว่าเป็นมาตรการหลักในการวัดพันธกรณีที่รัฐบาลและชุมชนระหว่างประเทศมีต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทว่าบรรดานักวิจารณ์เป้าหมายข้อนี้เชื่อว่าการผลักดันเพื่อไปถึงจุดหมายการเรียนจบขั้นมัธยมปลายถ้วนหน้าส่งผลให้เกิดการลดทอนความสำคัญของภารกิจจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชนให้ได้ 9 ปีเป็นอย่างน้อย

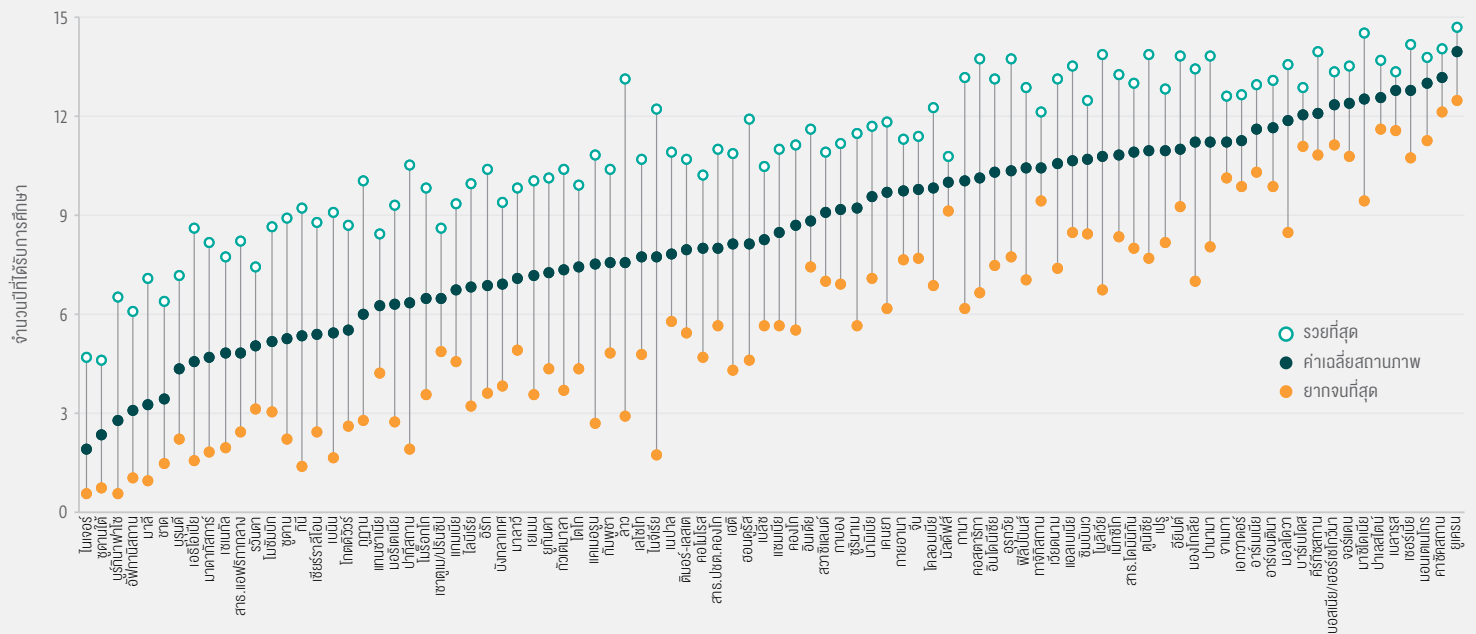
การเข้าถึง การมีส่วนร่วม และการเรียนจบ

ตามแผนปฏิบัติการฉบับใหม่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบการเข้าถึงอย่างใกล้ชิด แม้ว่าแผนปฏิบัติการฉบับนี้จะมุ่งบรรลุเป้าหมายให้กลุ่มเด็กนักเรียนในปัจจุบันได้รับการศึกษาต่อเนื่องเป็นเวลา 12 ปีก็ตาม แต่เราไม่ควรลืมว่าเด็กอีก 25 ล้านคนยังไม่มีโอกาสเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาเลย เด็กจากครอบครัวยากจนที่สุดในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำจำนวนเกือบ 30% ยังไม่เคยไปโรงเรียน

เป้าหมายย่อย 4.1 เดิมดูเลื่องการมีส่วนร่วมในระดับประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น และนี่เป็นครั้งแรกที่ขยายให้ครอบคลุมระดับมัธยมปลายด้วย ในปี 2014 เด็กและเยาวชนตามเกณฑ์อายุที่ได้เข้าโรงเรียนจำแนกได้ดังนี้: 91% ระดับประถม, 84% ระดับมัธยมต้น และ 63% ระดับมัธยมปลาย สถิติดังกล่าวหมายความว่ายังมีเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 263 ล้านคน จำแนกเป็น 61 ล้านคนในระดับประถม 60 ล้านคนในระดับมัธยมต้น และ 142 ล้านคนในระดับมัธยมปลาย

แผนภูมิ 8:

มีเพียง 2 ประเทศจากจำนวน 90 ในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำและปานกลางเท่านั้นที่สามารถจัดการศึกษาอย่างน้อย 12 ปีให้แก่เยาวชนที่ยากจนที่สุดของประเทศ จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาในกลุ่มอายุ 20-24 ปี จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ เฉพาะบางประเทศ ปี 2008 และ 2014

แหล่งที่มา: การวิเคราะห์โดยใช้ผลสำรวจครัวเรือนของกึ่งจัดทำรายงาน GEM

แผนปฏิบัติการฉบับใหม่นี้เน้นเป็นความก้าวหน้าที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากให้ความสำคัญกับการเรียนจนจบแต่ละช่วงชั้นมากกว่าการได้เข้าไปเรียน ช่วงปี 2008-2014 อัตราการเรียนจบชั้นประถมศึกษามีดังนี้: กลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับบน 92%, กลุ่มรายได้ปานกลางระดับล่าง 84% และกลุ่มรายได้ต่ำ 51% เด็กผู้หญิงจากจนที่สุดในกลุ่มหลังจบชั้นประถมศึกษาเพียง 25% ส่วนอัตราการจบชั้นมัธยมปลายมีดังนี้: กลุ่มประเทศรายได้สูง 84%, กลุ่มรายได้ปานกลางระดับบน 43%, กลุ่มรายได้ปานกลางระดับล่าง 38% และกลุ่มรายได้ต่ำ 14% แม้แต่ประเทศที่ร่ำรวยที่สุดในกลุ่มประเทศรายได้สูงก็ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการมัธยมศึกษาถ้วนหน้าได้ โดยมีอัตราการเรียนจบอยู่ที่ 93% ในขณะที่ในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำมีเด็กผู้หญิงจากครอบครัวยากจนที่สุดเรียนจบระดับมัธยมปลายเพียง 1% เท่านั้น

**จากข้อมูลด้านการศึกษากภาค
บึงคัมก็มีอยู่ 190 ประเทศ
23% กำหนดการศึกษา
ภาคบึงคัมไว้น้อยกว่า 9 ปี**

การศึกษากภาคบึงคัมกับการศึกษาที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย

หนึ่งในตัวชี้วัดตามประเด็นหลักๆ คือจำนวนปีของการศึกษาระดับประถมและมัธยมที่ (1) ไม่เสียค่าใช้จ่าย และ (2) เป็นภาคบังคับตามที่ระบุไว้ในกฎหมาย จากข้อมูลด้านการศึกษากภาคบึงคัมที่มีอยู่ 190 ประเทศ ในจำนวนนี้มี 44 ประเทศ (23%) ที่กำหนดการศึกษากภาคบึงคัมให้ประชากรน้อยกว่า 9 ปี

ค่าเฉลี่ยจำนวนปีการศึกษากภาคบึงคัมอยู่ที่ 9 ปี ส่วนการศึกษาที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 11 ปี ทว่าแนวคิดด้านการศึกษาฟรียังคงเป็นปัญหาในเรื่องการวัดความก้าวหน้าตามเป้าหมาย เพราะแม้ว่าจะมีการยกเลิกการเก็บค่าบำรุงการศึกษาแล้วก็ตาม แต่ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาอีกอีกก็อาจเป็นภาระต่อครัวเรือน สัดส่วนโดยรวมของค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาในแต่ละระดับของภาคครัวเรือนจึงเป็นตัวชี้วัดที่เชื่อถือได้ค่อนข้างมากกว่าการศึกษาในประเทศอื่นๆ ฟรีในด้านใดบ้าง

คุณภาพ

กรอบงานการติดตามผลที่น่าเสนอไม่ได้มุ่งเน้นคุณภาพ ยกเว้นตัวชี้วัดบางตัวที่เชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และความเท่าเทียมทางการศึกษา

แต่ภายในกรอบงานก็ได้คัดเลือก 2 ประเด็นมาช่วยชี้้นำการอภิปรายเรื่องคุณภาพ นั่นคือ 1) สิ่งที่น่ามาใช้เพื่อการเรียนรู้ในห้องเรียน 2) กระบวนการเรียนรู้ แม้ว่าการศึกษาและการใช้หนังสือในห้องเรียนจะเป็นมิติสำคัญด้านคุณภาพ แต่จากการเยี่ยมชมโรงเรียนและการสังเกตการเรียนการสอนกลับบ่งชี้ว่า ข้อมูลทางการเกี่ยวกับเรื่องนี้ก็เชื่อถือไม่ค่อยจะได้ ในประเทศขาดพบวราราว 90% ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 และปีที่ 6 ที่เรียนวิชาการอ่านและวิชาคณิตศาสตร์ต้องใช้หนังสือเรียนร่วมกัน 1 เล่มต่อนักเรียน 3 คนเป็นอย่างน้อย

เป็นเรื่องยากที่จะแนะนำมาตรการสังเกตการณ์การเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อใช้เปรียบเทียบระบบการศึกษา ถึงกระนั้น เครื่องมือติดตามผลอย่างต่อเนื่องในภาพกว้างก็สามารถทำให้ผู้จัดทำนโยบายหันมาใส่ใจในประเด็นสำคัญคือ วิธีการสอนจริงกับหลักการสอนได้ ผลสำรวจชั้นเรียน 15,000 ห้อง ในบราซิล โคลอมเบีย ฮอนดูรัส จาเมกา และเปรู ชี้ให้เห็นว่าครูใช้เวลาสอนหนังสือเพียง 60-65% เท่านั้น ซึ่งน้อยกว่าที่ได้รับการเสนอแนะไว้มาก (85%) สิ่งสำคัญที่ต้องพยายามทำต่อไปคือ การแสวงหาเครื่องมือเพื่อใช้เป็นมาตรวัดที่ปรับเปลี่ยนได้ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเชื่อถือได้ เทียบตรง คุ่มค่าต่อการลงทุน และใช้งานง่าย

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้

การปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้จำเป็นต้องมีเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้เปรียบเทียบว่ามีความก้าวหน้าหรือไม่? อย่างไรก็ตาม เรายังต้องขบคิดในประเด็นต่อไปนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมต่อการดำรงชีวิตเป็นเช่นไร? 2) จะมีวิธีวัดผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวอย่างไร? และ 3) เราจะนำผลการสำรวจมาใช้ประโยชน์ได้อย่างไร?

การวัดผลโดยใช้ตัวชี้วัดของโลก (ทักษะการอ่านและคณิตศาสตร์) จำเป็นต้องได้รับฉันทามติในเรื่อง 1) เนื้อหาที่จะนำมาประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ 2) คุณภาพของมาตรฐานในการประเมิน และ 3) การกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้เปรียบเทียบและรายงานผล

การวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้: กำหนดเนื้อหา

การจะกำหนดระดับสมรรถนะขั้นต่ำของทักษะ เช่น การอ่านและการคิดคำนวณในการประเมินผลครั้งใดก็ตาม จำต้องอาศัยตัวแปรพื้นฐาน อะไรจะเกิดขึ้นเมื่อเราจำเป็นต้องหาจุดร่วมระหว่างหลักสูตรที่แตกต่าง? พัฒนาการการเรียนรู้ที่คาดหวังจากหลักสูตรที่หลากหลายคืออะไร? คำถามอะไรบ้างที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีสมรรถนะสูงถึงระดับใดระดับหนึ่งแล้ว? เราควรกำหนดสมรรถนะในระดับที่แตกต่างอย่างไร?

มีประเด็นใหญ่ 2 ประเด็นที่ชี้ให้เห็นความขัดแย้งในทางปฏิบัติ ประเด็นแรก ผลการประเมินทักษะการอ่านและคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาตอนต้นมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสาเหตุทางการเมืองและด้านเทคนิค ถึงกระนั้นผลที่ออกมาทำให้ผู้คนหันมาสนใจปัญหาที่ท้าทายหลักๆ ในเรื่องนี้ที่มาราวี เมื่อปี 2012 มีนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ถึง 90% ที่อ่านภาษาซิเวอไม่ได้แม้แต่คำเดียว และเด็กกลุ่มนี้เกือบ 40% ก็ยังคงอ่านไม่ออกอยู่ดี เมื่อขึ้นไปอยู่ชั้นประถมปีที่ 4 ส่วนประเด็นที่สอง ตัวชี้วัดของโลกด้านทักษะการอ่านและการคิดคำนวณไม่ได้รวมเด็กที่ไม่ได้เข้าโรงเรียน ในเขตชนบทของปากีสถาน 89% ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถอ่านเรื่องราวในภาษาอูรดู ซินธิ หรือปาชโต ระดับประถมปีที่ 2 ได้ แต่ถ้านับรวมเด็ก

อายุ 14 ปีทั้งหมดสถิติจะลดลงเหลือเพียง 64%

เครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้: สร้างหลักประกันคุณภาพการประเมิน

ตัวชี้วัดตัวหนึ่งที่มีสาระสำคัญคือ ประเทศนั้นๆ ได้จัดการประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ระดับชาติระหว่างการเรียนในชั้นประถมศึกษาในช่วงจบประถมศึกษา และช่วงจบมัธยมศึกษาตอนต้นหรือไม่? มาตรฐานที่ชัดเจนในการประเมินผลก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นเดียวกับกลไกที่มั่นคงเพื่อสร้างหลักประกันว่าการประเมินผลจะบรรลุมาตรฐานได้ตามที่กำหนดไว้

มิติ 2 ด้านว่าด้วยคุณภาพการประเมินที่ควรคำนึงคือ (a) ในบริบทของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสร้างหลักประกันเรื่องความยั่งยืนและความเชื่อมโยงอย่างมั่นคงกับระบบการศึกษา (b) การประเมินระดับชาติควรมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อนำเสนอเป็นข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่อผู้จัดทำนโยบายและสาธารณชน นอกจากนี้การประเมินระดับชาติยังต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพครูอีกด้วย

คำถามที่ว่าเราจะสร้างหลักประกันให้การประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์ของงานติดตามผลได้อย่างไร ส่งผลให้ต้องหยิบยก 2 ประเด็นขึ้นมาพิจารณา ดังนี้คือ (1) ข้อกำหนดต่างๆ ที่เข้มงวดจนเกินไปอาจเกินขีดความสามารถของหลายๆ ประเทศ จนทำให้เหลือจำนวนผู้ที่สามารถบริหารจัดการการประเมินผลส่วนใหญ่ได้เพียงหยิบมือเดียว ผลลัพธ์คือการจำกัดจำนวนประเทศที่นำไปใช้ได้ อีกทั้งลดทอนความเชื่อมโยงของผลการประเมิน (2) ความมีการจัดสรรทรัพยากรที่จะใช้ยกระดับสมรรถนะของชาติด้านการประเมินผลการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้: รายงานผลจากการประเมินที่หลากหลาย

การวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ในระดับโลกจำเป็นต้องมีข้อตกลงร่วมกันว่าด้วยเรื่องการรายงานและการกำหนดเกณฑ์เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบโดยจำแนกตามระดับการศึกษา (หรืออายุ) และวิชาที่จะวัดผล นั่นหมายถึงต้องมีการพัฒนาชุดคำถามจากการวัดผลหลากหลายประเภท ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกันได้ผ่านการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความยากง่าย ทว่าการเชื่อมโยงชุดคำถามไม่ใช่ประเด็นทางเทคนิคเท่านั้น แต่ยังคงคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของตัวชี้วัดแต่ละตัวด้วย

บรรดาตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้เพื่อการเปรียบเทียบระดับโลกทุกตัว จำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการติดตามผลทั่วโลกและความต้องการของแต่ละประเทศด้วยในเวลาเดียวกัน ซึ่งความช่วยเหลือเพื่อการนี้สามารถกระทำได้โดยผ่านกลไกองค์กรพันธมิตรโลกเพื่อติดตามผลการเรียนรู้ (Global Alliance to Monitor Learning) ที่เพิ่งจัดตั้งขึ้น

เด็กปฐมวัย

เป้าหมายย่อย 4.2

เป้าหมายย่อย 4.2 เน้นย้ำว่าชุมชนนานาชาติยังคงให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันเพื่อวางรากฐานที่มั่นคงให้เด็กทุกคนผ่านการจัดการดูแลและการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย การติดตามผลตามแนวคิดของเป้าหมายย่อยข้อนี้เผชิญปัญหาท้าทาย 3 ประการคือ (1) เรายังมีข้อมูลไม่เพียงพอเกี่ยวกับจำนวนเด็กที่ได้รับประโยชน์จากการศึกษาปฐมวัยอย่างน้อย 1 ปี (2) ตัวชี้วัดต่างๆ ที่นำเสนอไม่ได้สะท้อนแนวคิดด้านคุณภาพของการให้บริการแก่เด็กปฐมวัย (3) แม้ว่าเป้าหมายย่อยข้อนี้จะพุ่งเป้าไปไกลกว่าการดูแลและการศึกษาของเด็กปฐมวัยคือ มุ่งไปถึงพัฒนาการของเด็กปฐมวัย แต่ก็ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องความเป็นไปได้ของการกำหนดกลไกเพื่อติดตามพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยนี้

“

การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาภาคบังคับใน 50 ประเทศ โดย 38 ประเทศกำหนดให้เป็นภาคบังคับและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างน้อย 1 ปี

การเข้าถึงและการมีส่วนร่วม

การเปรียบเทียบอัตราการมีส่วนร่วมของเด็กปฐมวัยระหว่างประเทศทำได้ยากกว่าเด็กวัยประถมและมัธยมศึกษา ทั้งนี้เพราะกลุ่มเด็กวัยก่อนประถมศึกษาและอายุที่เริ่มการศึกษาปฐมวัยมีมาตรฐานน้อยกว่าการศึกษาในระดับอื่นๆ ด้วยเหตุนี้จึงมีประเทศที่มีการศึกษาปฐมวัยภาคบังคับและ/หรือไม่เสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนน้อยกว่า โดยมี 50 ประเทศที่กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยเป็นภาคบังคับ ส่วนประเทศที่กำหนดให้เป็นภาคบังคับและเรียนฟรีอย่างน้อย 1 ปีมีเพียง 38 ประเทศ

”

เทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่

เป้าหมายย่อย 4.3

เป้าหมายย่อย 4.3 นำเสนอเทคนิค อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้อยู่ในแผนปฏิบัติการพัฒนาของโลก ซึ่งเดิมเคยถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของโครงการการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ช่วยสนับสนุนเป้าหมายใหญ่ข้ออื่นๆ เท่านั้น

ตัวชี้วัดของโลกตามเป้าหมาย 4.3 (อัตราร้อยละของเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีส่วนร่วมในการศึกษาในระบบ นอกกระบบ หรือการฝึกอาชีพภายในเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา) ครอบคลุมการศึกษาผู้ใหญ่ด้วย ดังนั้นรายงาน GEM จึงได้ติดตามผลเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่ตามเป้าหมายย่อย 4.3 ใน 3 แง่มุมคือ 1) การเข้าถึง 2) ความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการศึกษา 3) คุณภาพ

เทคนิค อาชีวศึกษา และการฝึกอาชีพ

สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ หรือการผนึกกำลังร่วมกันเป็นสองประสาน คือ ผู้จัดให้บริการด้านเทคนิค อาชีวศึกษา และการฝึกอาชีพ (Technical and Vocational Education and Training: TVET) แต่ด้วยความหลากหลายด้านกรอบงานเชิงนโยบาย การจัดการของแต่ละสถาบัน รวมทั้งแนวทางขององค์กร ส่งผลให้ระบบสถิติแห่งชาติทั้งหลาย สะท้อนภาพงานการศึกษาดังกล่าวได้เพียงบางส่วนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การเปรียบเทียบในระดับนานาชาติยุ่งยากเพิ่มขึ้นไปอีก

“
บทวิเคราะห์ใหม่จาก
12 ประเทศแสดงให้เห็น
ว่า เยาวชนที่มีส่วนร่วมใน
หลักสูตร TVET ในสถาน
ประกอบการมีราวๆ 20%”

กลไกติดตามผลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมุ่งเน้นการเรียนในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้ขอบเขตงานติดตามผลตามเป้าหมาย 4.3 แคบลงเป็นอย่างมาก แต่การจะขยายขอบเขตให้ครอบคลุมการศึกษาและการฝึกอาชีพที่มีฐานอยู่ในสถานประกอบการก็จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแรงงาน สถานประกอบการ หรือครัวเรือน ซึ่งต้องมีการประสานงานให้มากขึ้นในเรื่องการกำหนดนิยามต่างๆ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลจาก 12 ประเทศเพื่อรายงาน GEM บ่งชี้ว่ามีเยาวชนเข้าร่วมในหลักสูตรที่สถานประกอบการถึง 20%

ประเด็นเรื่องความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อศึกษาด้านนี้ ควรให้ความสำคัญว่านโยบายของรัฐช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง TVET ได้แค่ไหน? ความหลากหลายอย่างสุดโต่งด้าน: ผู้จัดหลักสูตร โครงสร้างค่าใช้จ่าย นโยบายรัฐ และบริบทของชาติ ทำให้แทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะหาตัวชี้วัดเพียงตัวเดียวมาอธิบายในเรื่องนี้ แนวทาง

ที่อาจเป็นไปได้คือ ดูที่เงินรายได้ของสถานศึกษาที่นักเรียนนักศึกษาต้องจ่ายเอง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่ผู้เรียนได้รับการสนับสนุนจากรัฐ

แนวทางหนึ่งที่ใช้วัดคุณภาพของ TVET ได้คือ การให้ความสำคัญว่ามีการสร้างมาตรฐานที่เชื่อถือได้เข้าไปในกรอบคุณวุฒิแห่งชาติแล้วหรือยัง? ปัจจุบันไม่น้อยกว่า 140 ประเทศมีกรอบคุณวุฒิแห่งชาติแล้ว แม้กรอบดังกล่าวจะมีประสิทธิภาพแตกต่างกันก็จริง แต่ก็สามารถช่วยให้ผู้เรียน ผู้จัดการศึกษา และนายจ้างหันมาให้ความสนใจกับผลสัมฤทธิ์มากกว่าประเด็นที่ว่าได้คุณวุฒินั้นๆ มาอย่างไร

อุดมศึกษา

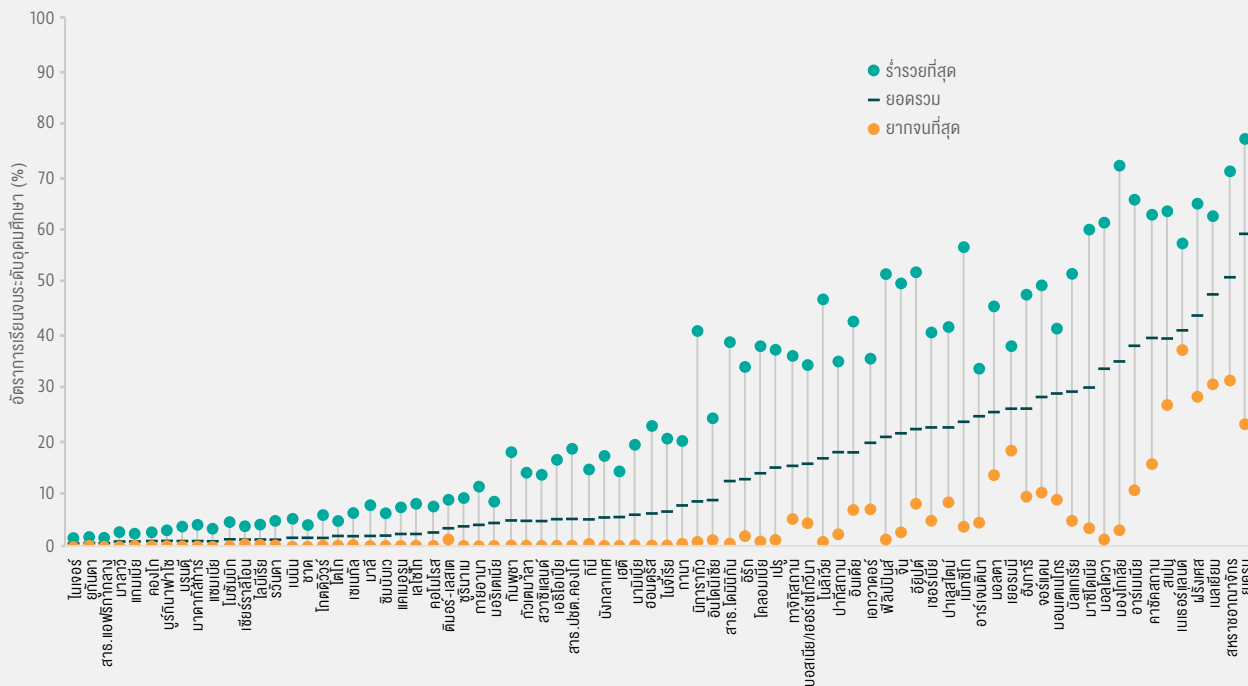
อุดมศึกษาครอบคลุมตั้งแต่หลักสูตรสั้นๆ ไปจนถึงหลักสูตรปริญญาตรี โท และเอก สถาบันการศึกษาเองก็แตกต่างกันอย่างมากทั้งในเรื่องขนาด ค่าใช้จ่าย หลักสูตร วิธิตำเนินการ และคุณภาพ ส่วนคำถามเรื่องความเท่าเทียมจำเป็นต้องไปดูที่ปัญหาและอุปสรรคในช่วงต่างๆ นับตั้งแต่การเข้าถึงจนสำเร็จการศึกษา จำนวนผู้ลงทะเบียนเรียนในระดับอุดมศึกษาทั่วโลกสูงขึ้นอีกเท่าตัวจาก 100 ล้านคนในปี 2000 เพิ่มขึ้นเป็น 207 ล้านคนในปี 2014 ทว่าความเหลื่อมล้ำทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศก็มากมายมหาศาล ในประเทศฟิลิปปินส์ ในปี 2013 นักศึกษาจากกลุ่มร่ำรวยที่สุด (อายุ 25-29 ปี) ถึง 52% สามารถเรียนจบระดับอุดมศึกษาอย่างน้อย 4 ปี เทียบกับกลุ่มคนจนที่สุดที่จบเพียงแค่ 1% เท่านั้น

ความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการเรียนกับรายได้ โดยเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการเรียนทั้งหมดกับระดับเฉลี่ยของรายได้ครัวเรือนจากการสำรวจครัวเรือน แม้ว่าจะมีประโยชน์แต่ข้อมูลเปรียบเทียบดังกล่าวก็ไม่ได้แสดงให้เห็นว่าเยาวชนจำนวนเท่าไรที่มีกำลังทรัพย์ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา วิธีวัดผลที่เป็นไปได้วิธีหนึ่งคือ การเปรียบเทียบภาระด้านการเงินของครัวเรือนกับเงินช่วยเหลือที่รัฐมอบให้ครัวเรือน นอกจากนี้การติดตามผลสำเร็จในการแสวงหากลุ่มคนที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือมากที่สุดด้วย

แผนภูมิ 10:

มีความแตกต่างอย่างมากมายระหว่างคนจนกับคนรวยในเรื่องการเรียนจบระดับอุดมศึกษา

อัตราร้อยละของกลุ่มอายุ 25-29 ปีที่จบอย่างน้อย 4 ปีในระดับอุดมศึกษา จำแนกตามสถานภาพทางเศรษฐกิจ เฉพาะบางประเทศ ช่วงปี 2008-2014

แหล่งที่มา: การวิเคราะห์ข้อมูลสำรวจครัวเรือนโดยกับรายงาน GEM.

อุปสรรคใหญ่หลวงต่อการวัดผลด้านคุณภาพของการอุดมศึกษาทั่วโลกอยู่ที่ความแตกต่างในเรื่องโครงสร้างของนโยบายและทรัพยากรแห่งชาติ กับพันธกิจของมหาวิทยาลัยต่างๆ การจัดลำดับมหาวิทยาลัยดึงดูดความสนใจผู้คน เนื่องจากเข้าใจได้ง่าย แต่ก็เป็นการจัดโดยอิงงานวิจัยมากกว่าคุณภาพการสอน หรือการเรียนรู้ของผู้เรียน

การศึกษาผู้ใหญ่

กรอบแผนปฏิบัติการด้านการศึกษา 2030 วางยุทธศาสตร์ไปสู่การบรรลุผลตามเป้าหมายย่อย 4.3 ผ่านช่องทางการศึกษา การเรียนรู้และโอกาสในการฝึกอาชีพของผู้ใหญ่ การศึกษาผู้ใหญ่อาจจะเป็นในระบบ (ในสถานศึกษา) นอกกระบบ หรือตามอธธาศัยก็ได้

ความหลากหลายในการจัดให้บริการดังกล่าวส่งผลให้การติดตามผลการมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่ในเรื่องนี้เป็นไปอย่างยากลำบาก แม้จะมีข้อมูลผู้เรียนผู้ใหญ่ในระบบการศึกษาอยู่บ้าง แต่เป็นสัดส่วนที่น้อยมาก จาก 28 ประเทศที่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ในปี 2011 มีผู้ใหญ่ในระบบการศึกษาประมาณ 6% และอีก 37% อยู่ในกระบบ ผลสำรวจชิ้นนี้ให้บทเรียนแก่เราในการพัฒนาเครื่องมือต่างๆ เพื่อใช้วัดการมีส่วนร่วมในการศึกษาผู้ใหญ่ทั่วโลก

การประเมินความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการนี้ มีข้อจำกัดไม่เฉพาะในส่วนของการใช้จ่ายส่วนตัวเท่านั้น แต่เรายังขาดข้อมูลเรื่องค่าใช้จ่ายจากภาครัฐอีกด้วย ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายส่วนตัวมีบทบาทมากกว่าของภาครัฐ ทุกๆ 6 ประเทศจะมีน้อยกว่า 1 ประเทศเท่านั้นที่ใช้งบเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่มากกว่า 0.3% ของ GDP ในภาพรวมจำเป็นต้องมีข้อมูลด้านค่าใช้จ่ายของภาครัฐในส่วนนี้ เพื่อทำความเข้าใจว่ามีการพุ่งเป้าไปยังกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการศึกษาผู้ใหญ่มากที่สุดอย่างไร?

การติดตามผลการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งรวมมิติคุณภาพไว้ด้วยเป็นภารกิจที่ท้าทาย รายงานฉบับที่ 3 ว่าด้วยเรื่องการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เคยสรุปไว้ว่า ปัญหาด้านข้อมูลมีปรากฏอยู่ในทุกภูมิภาคของโลก ซึ่งเป็นปัจจัยบั่นทอนความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลกระทบของการศึกษาผู้ใหญ่ ดังนั้นจึงขอเรียกร้องให้ทุกๆ ประเทศได้ออกแบบระบบต่างๆ เพื่อขจัดอุปสรรคที่กีดขวางการเก็บข้อมูลสำหรับการติดตามและประเมินผล

ทักษะสำหรับการทำงาน

เป้าหมายย่อย 4.4

เป้าหมายย่อย 4.4 ซึ่งให้ความสำคัญใน 3 ประเด็นคือ 1) ทักษะ ‘เพื่อการจ้างงาน การได้งานที่ดี และการเป็นผู้ประกอบการ’ ที่เหมาะสมสำหรับงานติดตามผลในบริบทที่หลากหลายทั่วโลกนั้น มีอะไรบ้าง? 2) ทักษะเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังจากการศึกษา การฝึกอาชีพ หรือจากสถานที่อื่นๆ ได้อีก? 3) มาตรการวัดผลที่มีอยู่มีความเที่ยงตรงและดำเนินการโดยมีค่าใช้จ่ายต่ำหรือไม่?

ความคลุมเครือเกี่ยวกับปัญหาข้างต้นสะท้อนให้เห็นได้จากตัวชี้วัดต่างๆ ที่นำเสนอ ตัวแรกได้แก่ อัตราการจบการศึกษาของประชากรผู้ใหญ่ ซึ่งมีได้เป็นการวัดทักษะแต่อย่างใด ส่วนตัวชี้วัดทักษะความฉลาดใช้ไอซีทีและดิจิทัล (ICT and digital literacy skills) ก็อาจทำให้ขอบเขตของงานวัดผลแคบลง ถึงแม้ว่าจะเป็นการให้ความสำคัญกับทักษะที่สามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมก็ตาม

ในสหภาพยุโรป 44% ของผู้ใหญ่ใช้สูตรคณิตศาสตร์พื้นฐานในโปรแกรมสเปรดชีตในปี 2014

ทักษะทางปัญญา

ทักษะทางปัญญาพื้นฐานครอบคลุมการอ่านออกเขียนได้ และการคิดคำนวณ การวิเคราะห์ที่ขึ้นใหม่สำหรับรายงาน GEM แสดงให้เห็นว่าทักษะการรู้หนังสือที่สูงทำให้โอกาสในการได้งานดีๆ เพิ่มขึ้นเกือบสองเท่า

ทักษะไอซีทีได้กลายมาเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงาน ในสหภาพยุโรป 44% ของผู้ใหญ่สามารถใช้สูตรคณิตศาสตร์พื้นฐานในโปรแกรมสเปรดชีตได้ในปี 2014 ทั้งนี้มี 16% ในโรมาเนียและ 63% ในฟินแลนด์

ส่วนทักษะความฉลาดใช้ดิจิทัลเป็นตัวชี้วัดที่ดีกว่า เพราะสามารถวัดผลได้โดยตรง ในสาธารณรัฐเช็ก 85% ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แสดงให้เห็นทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ได้ดีในปี 2013 เมื่อเปรียบเทียบกับ 13% ในประเทศไทย และ 9% ในตุรกี ทว่าเครื่องมือวัดผลของโลกจำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และที่สำคัญยิ่งคือต้องปรับแก้อคติทางวัฒนธรรม ที่ซึมแทรกอยู่ในคำถามที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเช่นกัน

ทักษะด้านอื่นๆ...

ทักษะด้านอื่นๆ ที่เชื่อกันว่าเชื่อมโยงกับกระบวนการทางปัญญาไม่มากนักได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติแล้ว ทักษะเหล่านี้หลายอย่าง ซึ่งเป็นทักษะที่พึงประสงค์มากที่สุดในสถานประกอบการ (อาทิ ทักษะสำคัญแต่ยากจะอธิบาย: ความคิดสร้างสรรค์ การคิดโดยใช้วิจารณญาณ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม) ก็ไม่สามารถจำแนกแยกแยะได้โดยง่าย

ยังไม่มีหลักฐานใดๆ ที่แสดงให้เห็นว่าเราจำเป็นต้องมีทักษะเหล่านี้ (เช่น ความเพียรพยายาม ความสามารถควบคุมตนเอง หรือทักษะทางสังคมและอารมณ์) ในระดับใด จึงจะส่งผลสัมฤทธิ์เชิงบวกต่อการจ้างงาน ทักษะสูงเพียงใดมักจะขึ้นอยู่กับบริบทของการจ้างงานมากกว่า

การพัฒนามาตรการวัดผลทักษะที่ไม่ใช่ด้านปัญญาโดยตรงเพื่อเปรียบเทียบระหว่างประเทศจึงเป็นภารกิจที่ทำหายอย่างยิ่ง รายงาน GEM เสนอแนะให้หลีกเลี่ยงการวัดผลในขอบเขตใหญ่ๆ เพื่อจุดประสงค์การติดตามผลทั่วโลก แต่เรียกร้องให้ใส่ใจกับการวิจัยเรื่องการวัดผลด้านการปลูกฝังทักษะเหล่านี้กับผลกระทบในสถานประกอบการ

...และการผสมผสานทักษะ 2 แบบเพื่อโลกแห่งการงาน

2 ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นการผสมผสานทักษะด้านปัญญาเข้ากับทักษะด้านอื่นๆ ซึ่งเอื้อต่อโลกแห่งการงาน คือทักษะความฉลาดในการจัดการด้านการเงิน และการเป็นผู้ประกอบการ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การพัฒนาวิธีวัดผลเชิงประจักษ์ด้านทักษะความฉลาดในการจัดการการเงินมีความก้าวหน้ามาก ผลสำรวจชิ้นหนึ่งชี้ว่า 33% ของผู้ใหญ่ทั่วโลก มีทักษะด้านนี้โดยในเยอรมนี 13% และในนอร์เวย์มี 71% ส่วนการประเมินผลทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งส่วนใหญ่ยังอยู่ในขั้นตอนการวิจัยยังคงมีปัญหาดูเหมือนเรื่องควรจะบูรณาการหัวข้อใดบ้างเข้าไว้ในหลักสูตรของโรงเรียน

ความเท่าเทียม

เป้าหมายย่อย 4.5

ความตั้งใจมั่นที่จะ ‘ไม่ละทิ้งใครไว้เบื้องหลัง’ ซึมแทรกอยู่ในแผนปฏิบัติการการพัฒนาที่ยั่งยืน และคาดหวังว่าจะกระตุ้นให้เกิดความต้องการการรายงานและการติดตามผลทั่วโลกในเรื่องความไม่เท่าเทียมมากขึ้น รายงาน GEM เจาะจงใน 3 ประเด็นหลักดังนี้ 1) แนวทางใดบ้างที่เหมาะสมในการวัดความไม่เท่าเทียมและความคืบหน้าในเรื่องนี้? 2) เราจะมีการรวบรวมข้อมูลอย่างไร เพื่อแยกแยะปัจเจกชนในกลุ่มด้วยโอกาสต่างๆ? 3) นอกจากมิติความเสมอภาคแล้ว เราจะสามารถวัดผลในมิติอื่นใดที่กว้างไกลกว่าความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาได้บ้าง?

การวัดผลเรื่องความไม่เท่าเทียมกัน

3 ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดความซับซ้อนในการวัดผลเรื่องความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาได้แก่: ประการแรก ความไม่เท่าเทียมกันสามารถตรวจสอบได้โดยการอ้างอิงกับหลากหลายตัวชี้วัด อาทิ การเข้าถึงการศึกษา การเรียนรู้ ประการที่สอง เราสามารถใช้วิธีวัดผลความไม่เท่าเทียมกันที่หลากหลายเพื่อดูว่ามีผลกระทบรายตัวชี้วัดทางการศึกษาในหมู่ประชากรอย่างไร ทว่าแต่ละวิธีก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย วิธีการวัดผลที่แตกต่างย่อมนำไปสู่ทสรุปที่ต่างกันในเรื่องระดับมากน้อยของความไม่เท่าเทียมและการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา ประการที่สาม ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นต้องรู้ว่าตัวชี้วัดแต่ละตัวมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยแวดล้อม เช่น สถานภาพทางเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะเปรียบเทียบปัจจัยเหล่านี้ข้ามประเทศ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานระดับนานาชาติ (The Inter Agency and Expert Group) ในเรื่องตัวชี้วัด SDG ได้นำเสนอดัชนีชี้วัดความเท่าเทียมเพื่อใช้เป็นมาตรฐานวัดของโลกด้านความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา มาตรการนี้ซึ่งง่ายที่สุดใหม่คนอย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพในการอธิบายเรื่องความไม่เท่าเทียมทางเพศสภาพมาถึง 2 ทศวรรษแล้ว ในส่วนที่สามารถนำมาใช้วัดผลได้แล้ว นับว่าความไม่เท่าเทียมด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจชี้ให้เห็นความเหลื่อมล้ำที่สุดโต่งมากที่สุด ในกลุ่มประเทศรายได้ปานกลางระดับบน ดัชนีชี้วัดความเท่าเทียมด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ออัตราการเรียนจบช่วงชั้น คิดเป็น 0.90 ในระดับประถมศึกษา, 0.71 ในระดับมัธยมต้น และ 0.44 ในระดับมัธยมปลาย สำหรับในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำ ดัชนีชี้วัดความเท่าเทียมด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจคิดเป็น 0.36 ในระดับประถมศึกษา, 0.19 ในระดับมัธยมต้น และ 0.07 ในระดับมัธยมปลาย

การจัดตั้งกลุ่มหน่วยงานระดับนานาชาติในเรื่องตัวชี้วัดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาเป็นก้าวอย่างในทิศทางที่ถูกต้องเนื่องจากก่อให้เกิดการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งช่วยรวบรวมแหล่งข้อมูลใหม่ๆ นอกจากนี้ความก้าวหน้าในระดับการประสานงานทั่วโลกก็จำเป็นต้องซึมแทรกไปสู่การทำงานในระดับประเทศด้วยเช่นกัน

“
สำหรับกลุ่มประเทศรายได้ต่ำ
ในกลุ่มเยาวชนที่ร่ำรวยที่สุด
ทุกๆ 100 คนที่จบชั้นประถม
มัธยมต้น และมัธยมปลาย
จะมีเยาวชนยากจนที่สุดจบ
การศึกษาในจำนวนเพียง 36,
19 และ 7 คนตามลำดับ
ชั้นเรียนข้างต้น

เพศสภาพ

ความเท่าเทียมกันในเรื่องเพศสภาพประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวางในปี 2014 ในด้านการศึกษาาระดับประถม มัธยมต้นและมัธยมปลาย แม้ว่าจะประสบความสำเร็จเพียง 63% 46% และ 23% ของปัจเจกประเทศในแต่ละระดับชั้นตามลำดับก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้นค่าเฉลี่ยระดับชาติยังปกปิดความไม่เท่าเทียมกันภายในประเทศและภายในกลุ่มประเทศบางกลุ่มด้วย ประเทศแถบอนุภูมิภาคซารารายงานว่ามีความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายในกลุ่มนักเรียนที่จบระดับประถมศึกษาของกลุ่มคนที่ร่ำรวยที่สุด 20% ในขณะที่กลุ่มยากจนที่สุด 20% มีเด็กผู้หญิงเพียง 83 คนต่อเด็กผู้ชาย 100 คนเท่านั้น ที่สำเร็จการศึกษาระดับประถม ความไม่เท่าเทียมกันนี้ยิ่งขยายวงกว้างมากขึ้นเพราะมีเด็กหญิงเพียง 73 คนที่เรียนจบมัธยมต้น และ 40 คนที่จบมัธยมปลาย

การนำดัชนีชี้วัดความเท่าเทียมกันไปใช้เพื่อติดตามมิติทางเพศสภาพตามเป้าหมาย 4.5 ยิ่งขยายขอบเขตก้าวไกลไปกว่าอัตราการเข้าเรียนจนครอบคลุมตัวชี้วัดทางการศึกษาทุกตัว ซึ่งรวมผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา แม้ว่านี่จะเป็นปัจจัยด้านบวก แต่ดัชนีดังกล่าวยังคงจะคงอยู่เพียงแง่มุมเดียวของเรื่องความเท่าเทียมทางเพศสภาพด้านการศึกษาเท่านั้น การจะยกระดับการติดตามผลความเท่าเทียมทางเพศสภาพด้านการศึกษาได้นั้น จึงจำเป็นต้องเน้นไปที่การเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีลักษณะครอบคลุมมากขึ้นในเรื่องมิติทางเพศสภาพในหลักสูตร ตำราเรียน การประเมินผล และการศึกษาของครู นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างกลุ่มคนที่ทำงานเกี่ยวกับตัวชี้วัดความเท่าเทียมทางเพศสภาพด้านการศึกษาทั้งด้านอื่นๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น

ตาราง 2:

ดัชนีความเท่าเทียมทางเพศสภาพ จำแนกตามภูมิภาคและกลุ่มรายได้ของประเทศ ปี 2014

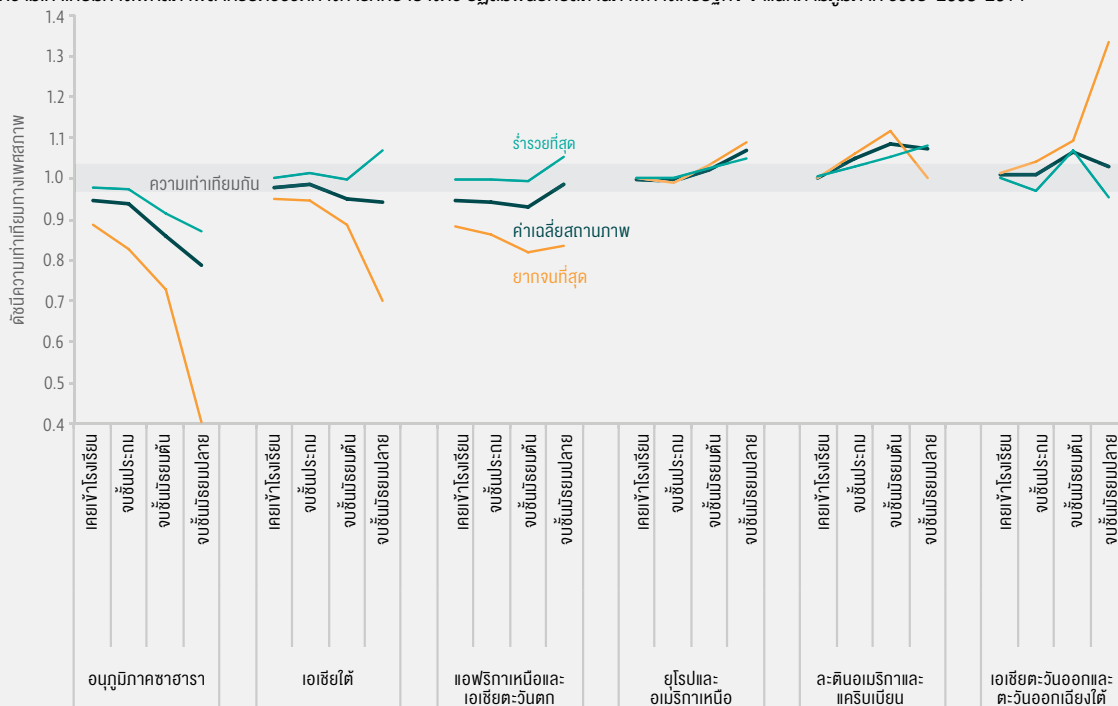
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย	
	ดัชนีความเท่าเทียมทางเพศสภาพ	ประเทศที่มีความเท่าเทียม (%)	ดัชนีความเท่าเทียมทางเพศสภาพ	ประเทศที่มีความเท่าเทียม (%)	ดัชนีความเท่าเทียมทางเพศสภาพ	ประเทศที่มีความเท่าเทียม (%)
โลก	0.99	64	0.99	46	0.98	23
รายได้ต่ำ	0.93	31	0.86	9	0.74	5
รายได้ปานกลางระดับล่าง	1.02	52	1.02	33	0.93	17
รายได้ปานกลางระดับบน	0.97	68	1.00	60	1.06	22
รายได้สูง	1.00	83	0.99	59	1.01	37
คอเคซัสและเอเชียกลาง	0.99	100	0.99	83	0.98	29
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตะวันออก	0.99	93	1.01	57	1.01	37
ยุโรปและอเมริกาเหนือ	1.00	86	0.99	67	1.01	31
ละตินอเมริกาและแคริบเบียน	0.98	48	1.03	39	1.13	19
แอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันตก	0.95	56	0.93	46	0.96	33
แปซิฟิก	0.97	67	0.95	44	0.94	0
เอเชียใต้	1.06	29	1.04	25	0.94	38
อนุภูมิภาคซารา	0.93	38	0.88	19	0.82	6

หมายเหตุ: ค่าตัวเลขที่แสดงทั้งหมดเป็นค่ามัธยฐาน
แหล่งที่มา: ฐานข้อมูล UIS

แผนภูมิ 11:

ความไม่เท่าเทียมทางเพศสภาพสูงมากในหมู่คนยากจนที่สุด

ดัชนีความเท่าเทียมทางเพศสภาพสำหรับชีวิตวัยกลางคน การศึกษาบางส่วน ปฏิสัมพันธ์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจ จำแนกตามภูมิภาค ช่วงปี 2008-2014

หมายเหตุ: ค่าตัวเลขสำหรับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงแอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันตก อ้างอิงเฉพาะประเทศรายได้ต่ำและปานกลางเท่านั้น
แหล่งที่มา: การวิเคราะห์ของธนาคารโลก GEM (2016) ข้อมูลการสำรวจครัวเรือน.

ความพิการ

การจะวัดความก้าวหน้าด้านการเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันสำหรับคนพิการ จำเป็นต้องมีมาตรการเปรียบเทียบความพิการระดับสากล ทั้งนี้ เพราะมีความพิการอยู่หลากหลายรูปแบบ งานสำรวจระบบการศึกษาของยุโรป 30 ระบบขึ้นหนึ่งพบว่า 3.7% ของนักเรียนที่ได้รับการศึกษาภาคบังคับ ปี 2010 มีความจำเป็นต้องได้รับการศึกษาพิเศษ องค์กรยูนิเซฟและกลุ่มวอชิงตันที่ดูแลเรื่องสถิติของคนพิการกำลังทุ่มเทความพยายามเพื่อพัฒนาวิธีชี้วัดความพิการที่จะนำมาใช้งานได้ นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องติดตามผลว่า นักการศึกษาได้รับการเตรียมการเป็นอย่างดีแล้วหรือยัง? และโครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนที่พิการแล้วหรือยัง?

ภาษา

การละลายอย่างต่อเนื่องด้านการศึกษาในลักษณะพหุภาษาที่อิงภาษาแม่เป็นหลัก ช่วยให้ความกระจ่างในเรื่องความไม่เท่าเทียมอย่างใหญ่หลวงว่า ด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เราจึงจำเป็นต้องติดตามนโยบายด้านภาษาในระบบการศึกษาให้มากขึ้น ผลการสำรวจขึ้นหนึ่งระบุว่า ผู้คนทั่วโลกราว 40% ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาซึ่งใช้ภาษาที่พวกเขาพูดหรือเข้าใจเป็นภาษาในการสอน การติดตามเอกสารนโยบายของชาติก็ไม่ได้ช่วยให้ข้อมูลว่า นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนในภาษาแม่ของพวกเขาหรือไม่? ครูผู้สอนได้รับการเตรียมความพร้อมหรือเปล่า? และนโยบายของทางการได้รับการดำเนินการในเรื่องนี้หรือไม่? ในภูมิภาคมอปติ (Mopti Region) ของประเทศมาลี มีเพียง 1% ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาเท่านั้นที่ได้จัดให้มีการสอนสองภาษาในภาษาที่เหมาะสมโดยครูที่ผ่านการฝึกอบรมมาแล้ว แม้ว่าจะได้มีการประกาศใช้เป็นนโยบายระดับชาติแล้วก็ตาม

การย้ายถิ่นฐานกับการพลัดถิ่นแบบถูกบีบบังคับ

“ 50% ของผู้ลี้ภัยที่อยู่ในวัยประถมศึกษา และ 75% ที่อยู่ในวัยมัธยมศึกษาทั่วโลก ยังไม่มีโอกาสได้เข้าโรงเรียน ”

โรงเรียน การติดตามสถานะทางการศึกษาของผู้ย้ายถิ่นฐานและผู้ถูกบีบบังคับให้ย้ายถิ่นนั้นเป็นเรื่องยาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเพิ่มความพยายามในการประสานงานให้มากขึ้นเพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุของความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงการศึกษาของคนกลุ่มนี้

แม้จะมีปัญหาการรองรับผู้ย้ายถิ่นภายในประเทศจากชนบท ซึ่งมักจะย้ายเข้าไปอยู่ในชุมชนแออัดหรือแถบชานเมืองที่การเข้าถึงโรงเรียนของรัฐมีข้อจำกัด แต่โดยทั่วไปแล้ว การโยกย้ายไปยังเขตเมืองจะได้รับความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ ในกรณีของผู้อพยพข้ามชาติ ปัญหาท้าทายสำหรับผู้กำหนดนโยบายก็คือ การที่นักเรียนเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะกระจุกรวมกันอยู่ในโรงเรียนแถบพื้นที่ด้อยโอกาส

ปัญหาท้าทายหลักๆ อยู่ที่กลุ่มผู้ถูกบีบบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐาน แม้แต่ภายในประเทศตนเอง ผู้อพยพย้ายถิ่นก็แทบจะไร้ความสำคัญเหมือนเดิม เด็กๆ ในค่ายผู้พลัดถิ่นจำนวน 19 จาก 42 แห่งใน 6 รัฐของไนจีเรีย ในเดือนมิถุนายน ปี 2015 ยังเข้าไม่ถึงการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในระบบหรือนอกระบบ ผู้ลี้ภัยเป็นกลุ่มที่เปราะบางมากที่สุด: ทั้งนี้ 50% ของผู้ลี้ภัยที่อยู่ในวัยประถมศึกษาและ 75% ที่อยู่ในวัยมัธยมศึกษาทั่วโลก ยังไม่มีโอกาสได้เข้า

การรู้หนังสือและการคิดคำนวณ

เป้าหมายย่อย 4.6

เป้าหมายย่อย 4.6 ยืนยันว่าชุมชนระหว่างประเทศยังคงให้ความสำคัญกับเรื่องการเรียนรู้หนังสือของผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายที่ 4 ของการศึกษาเพื่อปวงชน และนำไปสู่นวัตกรรมที่สำคัญ 2 อย่าง อย่างแรก มีการจัดทำตัวชี้วัดของโลกด้านการรู้หนังสือและคณิตศาสตร์อย่างชัดเจนเพื่อใช้วัดสมรรถนะทางด้านนี้ภายใต้แนวคิดที่ว่า การรู้หนังสือมิได้เป็นเพียงชุดทักษะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน แต่ยังคงครอบคลุมความสามารถที่จะนำทักษะดังกล่าวไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงตนเองอีกด้วย อย่างที่สองที่เห็นได้ชัดคือเรื่องทักษะการคำนวณ ที่ได้แสดงให้เห็นแล้วว่ามีคามสำคัญยิ่ง

การมีส่วนร่วมในโครงการการเรียนรู้หนังสือในผู้ใหญ่

การวัดผลที่มีส่วนร่วมในโครงการการเรียนรู้หนังสือทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษาได้พิสูจน์แล้วว่าเป็นเรื่องยากอย่างยิ่ง รายงานทั่วโลกว่าด้วยการเรียนรู้และการศึกษาของผู้ใหญ่จำเป็นต้องพัฒนาด้านแบบของการรายงานผลให้ได้มาตรฐาน ซึ่งอย่างน้อยก็ต้องรายงานการมีส่วนร่วมของผู้ใหญ่ในโครงการการเรียนรู้หนังสือที่รัฐเป็นผู้ดำเนินการหรือเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์

การวิเคราะห์รูปแบบใหม่ในรายงาน GEM ได้ใช้การตั้งคำถาม ซึ่งเคยใช้อยู่เป็นประจำในแบบสำรวจประชากรและการสาธารณสุข ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าช่วงปี 2004-2011 มีผู้ใหญ่อายุระหว่าง 15-49 ปีเพียง 6% ที่เคยเข้าร่วมในโครงการการรู้หนังสือในกลุ่มประเทศรายได้ต่ำและปานกลาง 29 ประเทศ ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและคนยากจน ทว่าผู้ที่เคยเข้าร่วมโครงการนี้มากกว่ากลับกลายเป็นผู้ใหญ่ที่รวยกว่าและเป็นผู้ชาย

อัตราการรู้หนังสือ

แม้ว่าแผนปฏิบัติการ SDG จะหันเหความสนใจไปยังการวัดสมรรถนะการอ่านออกเขียนได้ แต่เครื่องมือในการวัดที่จำเป็นกลับใช้งานได้ไม่กว้างขวาง ดังนั้นการรายงานเกี่ยวกับการรู้หนังสือในเยาวชนและผู้ใหญ่จึงยังต้องอ้างอิงอัตราการรู้หนังสือแบบดั้งเดิมต่อไป ในช่วงปี 2005-2014 ผู้ใหญ่ราว 758 ล้านคนหรือคิดเป็น 15% ของผู้ใหญ่ทั่วโลกยังขาดทักษะในการอ่านออกเขียนได้ที่ใช้งานได้จริง โดยในจำนวนนี้ 63% เป็นผู้หญิง

สมรรถนะในการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณ

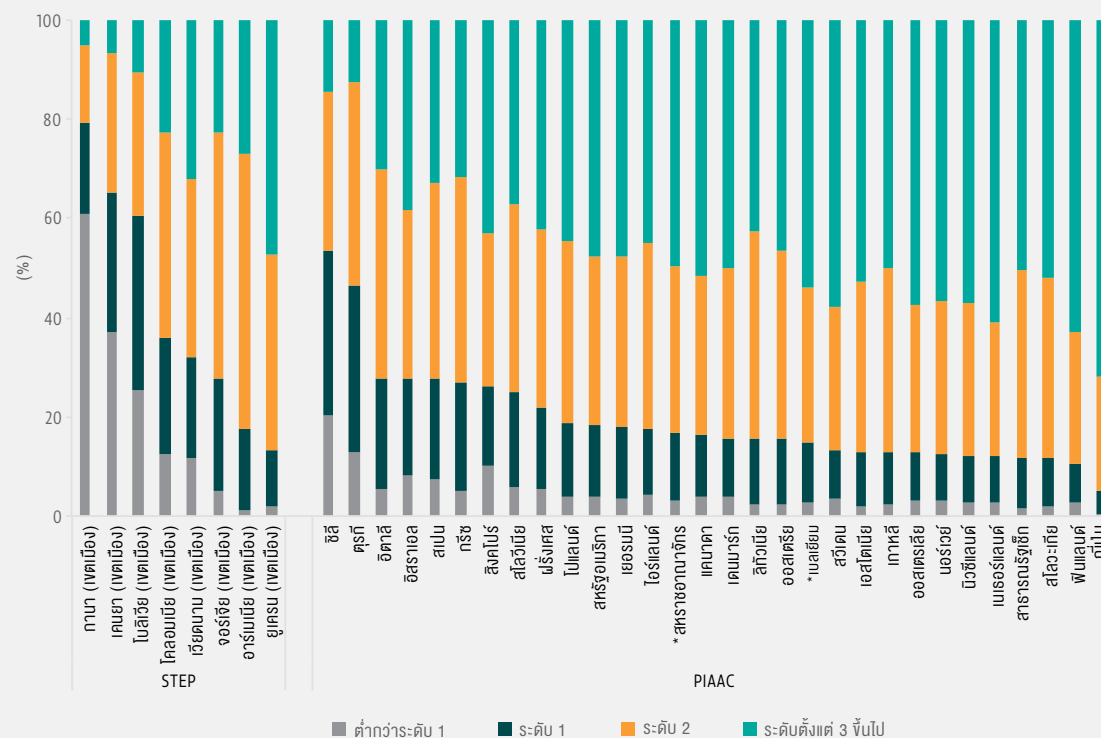
ข้อมูลเรื่องระดับสมรรถนะในการอ่านออกเขียนได้และการคิดคำนวณของผู้ใหญ่ที่ประเมินได้โดยตรงเลยนั้น มีการจัดเก็บในหลายๆ ประเทศที่มีรายได้สูง ในจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) เพื่อการประเมินในระดับสากลว่าด้วยสมรรถนะของผู้ใหญ่ (PIAAC) มีจำนวน 15% ที่ไปไม่ถึงมาตรฐานสมรรถนะในการอ่านออกเขียนได้ขั้นพื้นฐาน ซึ่งวัดจากการอ่านแล้วสรุปเนื้อหาง่ายๆ ทั้งนี้ อัตราที่ได้อยู่ระหว่างน้อยกว่า 5% ในญี่ปุ่นไปจนถึงเกือบถึง 28% ในอิตาลี

ความร่วมมือกันของแต่ละประเทศเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยเอื้ออำนวยต่อการประเมินผลด้านการรู้หนังสือและการคิดคำนวณแบบเปรียบเทียบ การที่จะมีข้อมูลการติดตามผลอันจะยังประโยชน์ภายในปี 2030 ได้นั้นจำเป็นต้องสร้างสมดุลให้แต่ละประเทศสามารถดำเนินการวัดผลโดยตนเอง แต่ก็ต้องสนับสนุนให้การวัดผลนั้นๆ ไปให้ถึงมาตรฐานระดับโลกด้วย

แผนภูมิ 12:

การประเมินผลด้านการรู้หนังสืออย่างต่อเนื่องสะท้อนให้เห็นทักษะของผู้ใหญ่ได้ถูกต้องแม่นยำขึ้น

ประชากรผู้ใหญ่จำแนกตามระดับสมรรถนะการอ่านออกเขียนได้ ช่วงปี 2011-2014

หมายเหตุ: สำหรับประเทศที่มีดอกจัน (*) ข้อมูลจาก PIAAC ไม่ได้ครอบคลุมทั่วประเทศ นั่นคือ กรณีสหราชอาณาจักรเฉพาะอังกฤษและไอร์แลนด์เหนือ ส่วนแอลเบเนียมีข้อมูลเฉพาะเฟเลนเดอร์ส แหล่งที่มา: OECD (2013; 2016) และการวิเคราะห์ห้วงกับรายงาน GEM ใช้ข้อมูลของ STEP จากธนาคารโลก

การพัฒนาอย่างยั่งยืน และความเป็นพลเมืองโลก

เป้าหมายย่อย 4.7

เป้าหมายย่อย 4.7 ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาด้านสังคม มนุษยธรรม และจริยธรรม มากกว่าเป้าหมายย่อยข้ออื่นๆ โดยเชื่อมโยงการศึกษาเข้ากับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านอื่นๆ อย่างชัดเจน และสะท้อนให้เห็นแรงบันดาลใจในการปรับเปลี่ยนจนกลายเป็นแผนปฏิบัติการการพัฒนาของโลกฉบับใหม่นี้

รายงาน GEM มุ่งเน้นไปที่ตัวชี้วัดของโลกที่นำเสนอและตรวจสอบว่าหัวข้อความเป็นพลเมืองโลกและการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้รับการผนวกอย่างทั่วถึงเข้าไปในระบบ ในสี่ประเภทหลักสูตร อาทิ กรอบหลักสูตรแห่งชาติและตำราเรียน รวมทั้งในหลักสูตรการผลิตครูอย่างไบบ้าง?

การกำหนดตัวชี้วัดต่างๆ เพื่อติดตามผลเรื่องความรู้ ทักษะ และเจตคติ ที่จำเป็นต่อการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นไปอย่างยากลำบาก รายงาน GEM ได้ตรวจสอบแนวคิดริเริ่มที่สามารถนำมาใช้ติดตามการวัดผลเรื่องความรู้และทักษะที่เหมาะสมรวมทั้งเจตคติของเยาวชนและผู้ใหญ่

เป้าหมายย่อย 4.7 มีความสอดคล้องกับกรอบการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมาก เพราะไม่เจาะจงระดับการศึกษาหรือกลุ่มอายุที่ควรปลูกฝังทักษะในหัวข้อดังกล่าว ตัวชี้วัดของโลกตามหัวข้อที่นำเสนอส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่เด็กกับเยาวชนที่อยู่ในระบบโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ จึงไม่มีตัวชี้วัดตามหัวข้อที่นำเสนออย่างชัดเจนเพื่อใช้วัดผลผู้เรียนผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบและผู้ใหญ่ที่ศึกษาตามอัธยาศัย

หลักสูตร

โดยทั่วไปแล้ว หลักสูตรเป็นเสมือนกลไกหลักที่ถ่ายทอดความรู้และทักษะเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความเป็นพลเมืองโลก ตัวชี้วัดตามหัวข้อตัวหนึ่งนำเสนอให้มีการวัดผลการดำเนินงานระดับชาติภายใต้กรอบงานโครงการโลกว่าด้วยการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน โดยสะท้อนองค์ประกอบของเป้าหมายย่อย 4.7 ในเรื่องสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐาน และสันติธรรม เป็นอาทิ

ตัวชี้วัดตามหัวข้ออีกหนึ่งตัวที่นำเสนอ (อัตราร้อยละของโรงเรียนที่จัดให้มีการศึกษาทักษะชีวิตเกี่ยวกับเชื้อเอชไอวี/เอดส์และเรื่องเพศศึกษา) สอดคล้องกับองค์ประกอบทั้งห้าหัวข้อในเป้าหมายย่อย 4.7 นั่นคือ 1) สิทธิมนุษยชน 2) ความเท่าเทียมทางเพศสภาพ 3) สันติวัฒนธรรม 4) อหิงสา 5) ความรู้และทักษะ ในการส่งเสริมการพัฒนาและวิถีชีวิตที่ยั่งยืน บางประเทศมีการนำร่องใช้ตัวชี้วัดนี้สำรวจโรงเรียนและระบบสารสนเทศการจัดการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การติดตามผลในอนาคตดีขึ้น

การต่อยอดงานวิจัยในรายวิชาของหลักสูตรจะช่วยพัฒนาความเข้าใจตามเป้าหมายย่อย 4.7 การจัดทำรายการของกรอบงานหลักสูตรแห่งชาติและสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบเป็นสิ่งจำเป็น การวิเคราะห์เอกสารกรอบงานหลักสูตรระดับชาติมากกว่า 110 ชุดว่าด้วยการศึกษาระดับ

“สามในสี่ของ 78 ประเทศให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนในหลักสูตรแห่งชาติในช่วงปี 2005-2015”

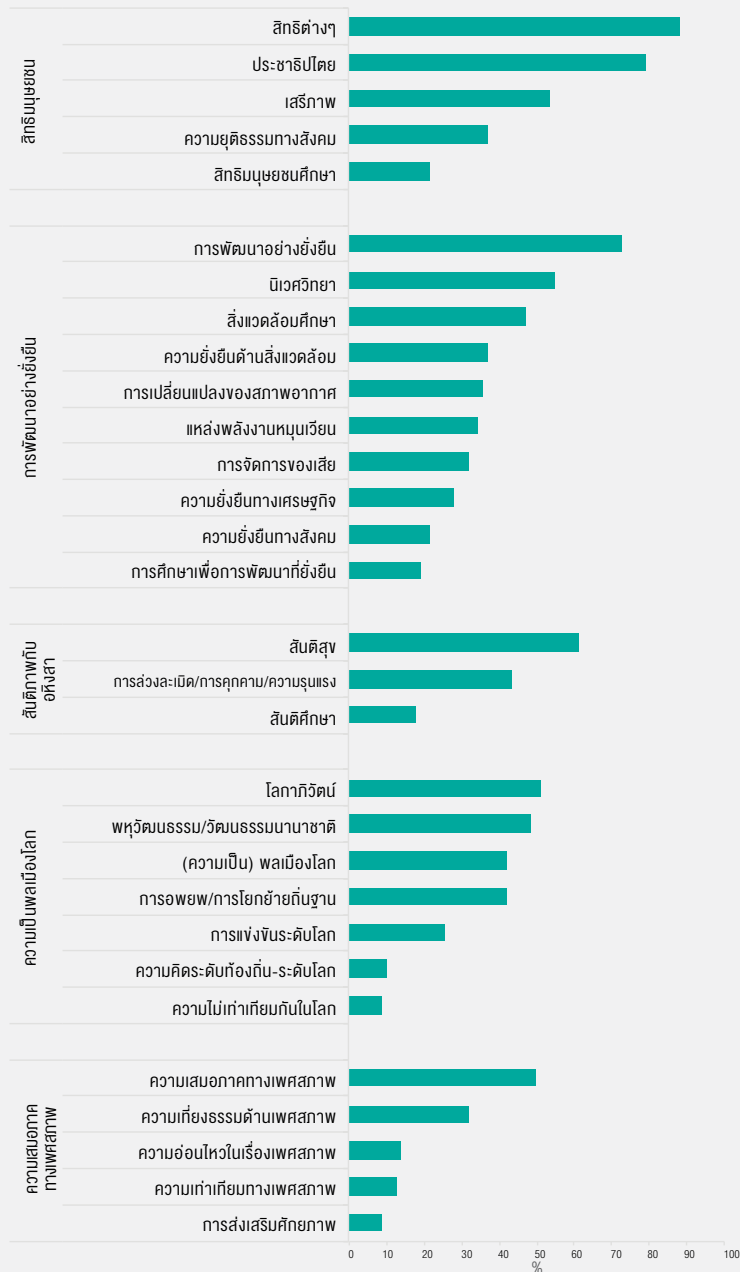
ประถมและมัธยมศึกษาใน 78 ประเทศของรายงาน GEM พบว่า ในช่วงปี 2005-2015 สามในสี่ของประเทศเหล่านี้ได้ให้ความสำคัญในประเด็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนอยู่บ้าง แต่มีจำนวนประเทศที่น้อยกว่านี้มากซึ่งพูดถึงความเป็นพลเมืองโลก ส่วนประเด็นความเท่าเทียมทางเพศสภาพก็มีการกล่าวถึงน้อยกว่าเช่นกัน กล่าวคือจำนวนประเทศน้อยกว่า 15% ได้มีการบูรณาการนิยามหลักที่สำคัญ เช่น การเพิ่มขีดความสามารถทางเพศสภาพ ความเท่าเทียมระหว่างหญิงชาย หรือประเด็นอ่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพ ในขณะที่ครึ่งหนึ่งของกลุ่มประเทศดังกล่าวมีการกล่าวถึงความเท่าเทียมทางเพศสภาพ

ตำราเรียน

ความก้าวหน้าในการวิเคราะห์เนื้อหาตำราเรียนในช่วงหลังๆ ดูจะมีอนาคตที่สดใสสำหรับงานประเมินเนื้อหาหลักสูตร ในรายงาน GEM ได้มีการรวบรวมข้อมูลสามชุดที่ว่าด้วยตำราเรียนระดับมัธยมในวิชาประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง สังคมศึกษา และภูมิศาสตร์ จากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าเกือบ 50% ของตำราดังกล่าวมีการพูดถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนในช่วงปี 2000-2013 เมื่อเทียบกับจำนวนตำราเรียนราว 5% ในช่วงปี 1890-1913 และมีแค่กว่า 10% ของตำราเรียนในแอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันตกที่กล่าวถึงสิทธิสตรีในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การวิเคราะห์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาวิธีการวัดผลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้โดยใช้ตำราเรียน ทั้งนี้ควรมีการสร้างกลไกตรวจสอบเป็นประจำเพื่อนำเสนอข้อมูลด้านเนื้อหาในตำราเรียนที่นำมาเทียบเคียงได้ทั่วโลก

แผนภูมิ 13:

สิทธิมนุษยชนเป็นแนวคิดที่แพร่หลายอยู่ในหลักสูตรระดับชาติมากที่สุด
อัตราร้อยละของประเทศที่มีการรวมหัวข้อสำคัญอยู่ในกรอบงานหลักสูตรระดับชาติ ช่วงปี 2005-2015

หมายเหตุ: การวิเคราะห์โดยอ้างอิงจากกลุ่มตัวอย่าง 78 ประเทศ
แหล่งที่มา: IBE (2016)

การศึกษาของครู

ครูควรได้รับการเตรียมความพร้อมเพื่อสอนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและความเป็นพลเมืองโลก มีเพียง 8% ของ 66 ประเทศที่สำรวจเท่านั้นซึ่งได้มีการบูรณาการเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนเข้าไปในการศึกษาของครูในปี 2013 ซึ่งเพิ่มขึ้นจาก 2% ในปี 2005 ข้อมูลเนื้อหาในหลักสูตรฝึกอบรมครูหาได้ยากยิ่ง แต่ก็มีเก็บรวบรวมข้อมูลบ้างในระดับภูมิภาคเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องทุ่มเทความพยายามในการประเมินแนวคิดต่างๆ ตามเป้าหมายย่อย 4.7 เพื่อเตรียมความพร้อมและการฝึกอบรมให้แก่ครู การบังคับใช้ข้อกำหนดที่ได้มาตรฐานกับหลักสูตรของสถาบันฝึกอบรมครูจะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ประสิทธิภาพของการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเตรียมครูให้พร้อมรับมือกับนักเรียนในชุมชนต่างๆ

กิจกรรมนอกห้องเรียน

นักเรียนรับรู้เรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความเป็นพลเมืองโลก ไม่เฉพาะที่โรงเรียนเท่านั้น แต่ยังมีโอกาสทำความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวผ่านทางชมรมวิชาการ สมาคมนักเรียน ในชั่วโมงพลศึกษา ชมรมโต้วาที กลุ่มที่ผลิตละคร วงดนตรี งานอาสาสมัคร และกิจกรรมอื่นๆ ในการวิเคราะห์เพื่อรายงาน GEM พบว่า กิจกรรมซึ่งมีสมาชิกทุกคนเข้าร่วมที่ออกแบบมาเป็นอย่างดี ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง ช่วยสร้างความสมานฉันท์ทางสังคม ช่วยเพิ่มความตระหนักรู้ในแนวคิดและกรอบงานทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ตลอดจนช่วยส่งเสริมจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองโลก ทว่าเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ยังให้ความสำคัญกับคุณภาพในกระบวนการพัฒนาและประสบการณ์ของกิจกรรมดังกล่าวไม่มากพอ ส่วนกรณีการไม่มีมาตรฐานเพื่อใช้ในการรายงานนั้นเท่ากับเป็นการจำกัดโอกาสในการได้รับข้อมูลที่น่าเชื่อถือและสามารถนำมาเปรียบเทียบในระดับโลกได้

ผลสัมฤทธิ์

การติดตามแรงบันดาลใจหลักของเป้าหมายย่อย 4.7 ในอันที่จะได้มาซึ่งการได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองโลกและการพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ใช่เรื่องง่าย ทว่าเราสามารถเพิ่มความเข้าใจพื้นฐานที่เป็นอิสระในเรื่องประวัติศาสตร์โลก ภูมิศาสตร์ องค์กรระหว่างประเทศ และกระบวนการต่างๆ ในระดับโลกมาเป็นจุดตั้งต้นได้ แต่แทบจะไม่มีการประเมินความรู้ความเข้าใจในส่วนนี้เลย ในหลายๆ ประเทศมีนักเรียนเพียงสองในสามที่คุ้นเคยกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ปัญหาท้าทายสำคัญอยู่ที่ความขัดแย้งระหว่างค่านิยมพื้นบ้านกับพันธกิจทั่วโลกที่เพิ่มมากขึ้น โครงการที่เพิ่งเปิดตัวได้ไม่นานพยายามหาแนวทางพัฒนากรอบการติดตามตรวจสอบเป้าหมายย่อย 4.7 ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา ในปี 2016 ยูเนสโกและสมาคมระหว่างประเทศเพื่อการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาได้ริเริ่มร่วมกันทำงานอย่างเป็นทางการในการวัดความเป็นพลเมืองโลกและความรู้ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน องค์กรวัดผลการเรียนรู้ระดับประถมศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA-PLM) มุ่งเน้นไปที่ความเป็นพลเมืองโลกสำหรับเด็กชั้นประถมปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการประเมินผลเชิงเปรียบเทียบที่สอดคล้องกับสภาพในท้องถิ่นของเด็กนักเรียน

สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา กับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

เป้าหมายย่อย 4.A

เป้าหมายย่อย 4.A ตระหนักว่าการทำให้เด็กเป็นศูนย์กลาง การมีส่วนร่วมในแบบประชาธิปไตย และการจัดให้เด็กทุกกลุ่มเรียนร่วมกัน คือหลักการของโรงเรียนที่เป็นมิตรกับเด็ก แต่การติดตามผลทั่วโลกก็ไม่สามารถครอบคลุมปัจจัยทั้งหมดได้ ที่กระทำได้มีอยู่ 3 ปัจจัยได้แก่ 1) โครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียน 2) การใช้ไอซีที 3) ความรุนแรงและการทำร้ายภายในโรงเรียน

โครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียน

“
ในบรรดาประเทศที่มีการพัฒนา
น้อยที่สุด มีโรงเรียนประถมศึกษา
เพียง 52% ที่จัดหาแหล่งน้ำได้
เพียงพอในปี 2013

การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านน้ำ สุขาภิบาล และสุขอนามัย ในสถานศึกษา สามารถส่งผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและด้านสุขภาพ ถึงกระนั้นก็มีโรงเรียนประถมศึกษาเพียง 71% ที่จัดหาแหล่งน้ำได้เพียงพอในปี 2013 หรือคิดเป็นสัดส่วนเพียง 52% ในบรรดาประเทศที่มีการพัฒนาน้อยที่สุด 49 ประเทศ

เมื่อโรงเรียนไม่มีความปลอดภัย ผลกระทบจากภัยธรรมชาติก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น มีบางประเทศที่เฝ้าระวังเรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างใกล้ชิด แต่ไม่ใช่ทั้งหมดที่จะสามารถติดตามลงลึกในรายละเอียดได้ มีการพัฒนาเครื่องมือเพื่อช่วยให้นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของโรงเรียน

ผู้พิการจำเป็นต้องเผชิญอุปสรรคทางกายภาพและทางสังคมน้านในการเข้ารับการศึกษาในโรงเรียน เป็นเรื่องยากที่จะรู้ว่าสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนเหมาะสมสำหรับเด็กที่พิการหรือไม่ ทั้งนี้เพราะยังไม่มีกรนิยาม ‘โรงเรียนที่เด็กพิการสามารถเข้าเรียนได้’ และสมรรถนะในการติดตามผลมักจะมีขีดจำกัด

เทคโนโลยีข่าวสารและสารสนเทศภายในโรงเรียน

หลักการพื้นฐานในการติดตามผลด้านไอซีทีในระบบการศึกษาคือ แผนปฏิบัติการเจนีวา 2003 ซึ่งเป็นผลพวงจากการประชุมสุดยอดของโลกว่าด้วยสังคมสารสนเทศ ซึ่งมี 2 เป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษา

การใช้ไอซีทีในโรงเรียนจำเป็นต้องมีกระแสไฟฟ้าที่พร้อมใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ การขาดกระแสไฟฟ้าหลักในหลายประเทศของอนุภูมิภาคซาราฮารเป็นอุปสรรคขัดขวางการใช้ไอซีที ส่วนสาธารณรัฐแอฟริกากลาง ในความเป็นจริงยังไม่มีโรงเรียนประถมหรือมัธยมที่เชื่อมต่อกับระบบไฟฟ้าในประเทศนี้และมาดากัสการ์ มีจำนวนผู้เรียนมากกว่า 500 คนต่อคอมพิวเตอร์หนึ่งเครื่อง

ความรุนแรงและการถูกทำร้ายภายในโรงเรียน

ภัยคุกคามหรือพฤติกรรมรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในบริเวณโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นระหว่างทางไปโรงเรียน ที่บ้าน หรือในโลกโซเชียลด้วยเช่นกัน ในขณะที่เรามักจะพุ่งเป้าความสนใจไปยังเหตุการณ์ที่รุนแรงมากๆ อย่างเช่นการยิงกราด แต่ที่จริงแล้วรูปแบบความรุนแรงที่พบเห็นได้ทั่วไปกลับมีผลกระทบเชิงลบมากที่สุดสำหรับชีวิตในวัยเรียนของเด็กและวัยรุ่น เรื่องพวกนี้มีแนวโน้มที่จะไม่ได้รับการรายงาน เพราะบ่อยครั้งมักเป็นเรื่องต้องห้ามที่พูดไม่ได้

การกลั่นแกล้งเป็นรูปแบบการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนที่มีการระบุไว้ในเอกสารมากที่สุด แนวโน้มจากการสำรวจในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระหว่างประเทศในปี 2011 พบว่าประมาณ 41% ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายงานว่าถูกกลั่นแกล้งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในเดือนที่ผ่านมา การ

“

ในช่วงปี 2009-2012 ประมาณ 40% ของเด็กอายุ 13-15 ปี ใน 37 ประเทศรายงานว่าได้เข้าไปพัวพันกับเรื่องชกต่อย

”

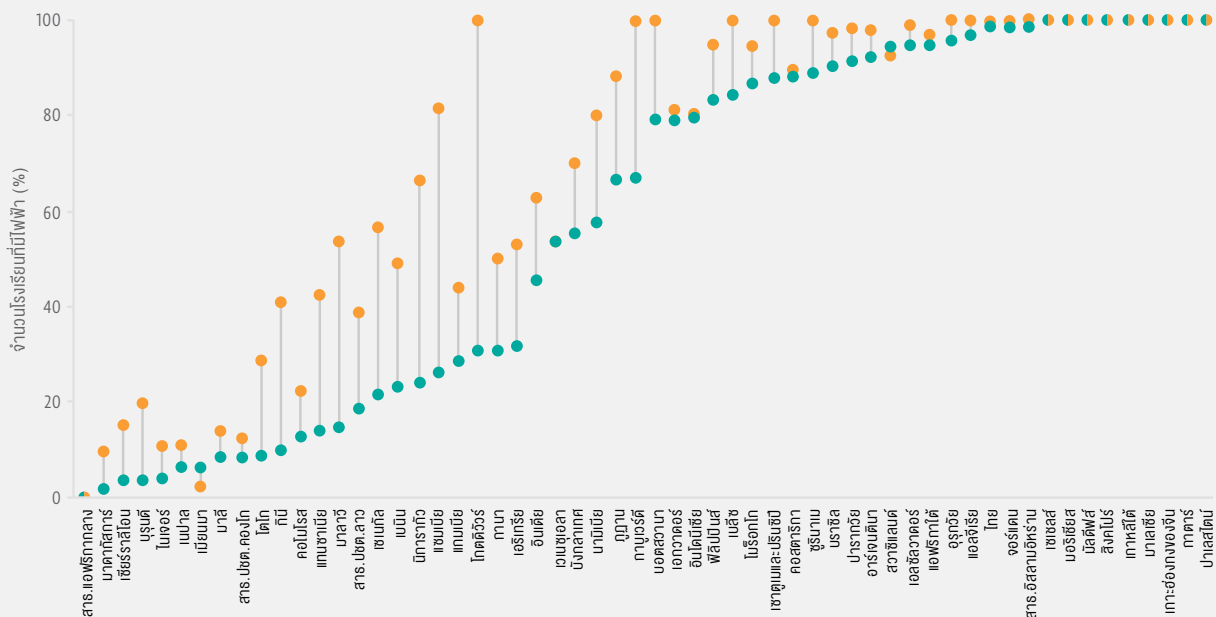
ทำร้ายร่างกายเกิดขึ้นเป็นประจำ ในช่วงปี 2009-2012 ประมาณ 40% ของเด็กอายุ 13-15 ปีใน 37 ประเทศรายงานว่าได้เข้าไปพัวพันกับเรื่องชกต่อย ส่วนความรุนแรงทางเพศก็เป็นรูปแบบความรุนแรงที่มีอันตรายร้ายแรงมากในโรงเรียน ทว่าขนาดและขอบเขตของเรื่องนี้ยังคงถูกปกปิด ในภาพรวมแล้ว ผลการสำรวจระหว่างประเทศจำเป็นต้องมีการประสานงานเรื่องคำถามที่จะนำมาใช้ เพื่อสร้างหลักประกันให้มีการวัดแนวโน้มความรุนแรงในโรงเรียนทั่วโลกอย่างสม่ำเสมอ

การติดตามเรื่องการทำร้ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาก็สำคัญด้วยเช่นกันในการรับมือกับเรื่องนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องนำตัวผู้กระทำผิดมารับผิดชอบการกระทำของตนด้วย กองกำลังทหารเคยใช้พื้นที่ของโรงเรียนถึง 26 ประเทศในช่วงปี 2005-2015 และในช่วงปี 2009-2012 เกิดการโจมตีที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาถึง 1,000 ครั้งหรือมากกว่านั้นในแต่ละประเทศ จากทั้งหมด 6 ประเทศ

แผนภูมิ 14:

ส่วนใหญ่ของโรงเรียนประถมศึกษาในประทศที่ยากจนที่สุดบางประเทศยังไม่มีไฟฟ้าใช้

สัดส่วนของโรงเรียนประถมและมัธยมที่มีไฟฟ้าใช้ ปี 2009-2014

แหล่งที่มา: ธนาคารโลก UIS

ทุนการศึกษา

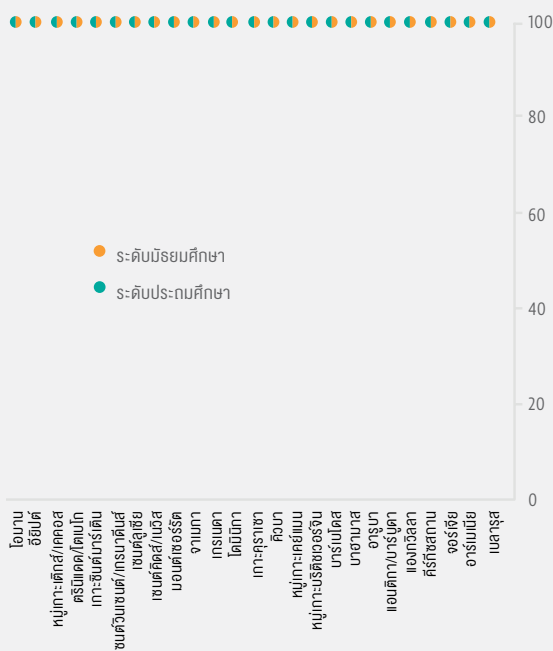
เป้าหมายย่อย 4.B

เป้าหมายย่อย 4.B ซึ่งมุ่งเน้นเฉพาะบางประเทศนั้นไม่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการของโลก เนื่องจากเป้าหมายย่อยข้อนี้ก็เหมือนข้ออื่นๆ ที่มุ่งลดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างประเทศ ทว่าอาจทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำภายในประเทศแย่กว่าเดิม ทั้งนี้เพราะผู้ได้รับทุนการศึกษามักจะไม่ได้มาจากครอบครัวฐานะยากจน นอกจากนี้ผู้รับทุนจำนวนมากไม่กลับไปทำงานยังประเทศของตน นี่จึงแสดงให้เห็นว่าทุนการศึกษามักจะกลายเป็นการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของประเทศที่ร่ำรวยมากกว่าจะเอื้อประโยชน์แก่ประเทศยากจน

“ ข้อมูลที่รวบรวมจากโครงการทุนรัฐบาล 54 โครงการสำหรับรายงานชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่ามีการให้ทุน 25,000 ทุนในปี 2015

การกำหนดเป้าหมายย่อย 4.B นั้นมีข้อด้อยในหลายๆ แง่มุม ทั้งนี้มีการแนะนำว่าทุนการศึกษาหมายถึงทุนที่มอบให้นักศึกษาที่จะไปเรียนต่อยังสถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศเท่านั้น โดยไม่ให้ทุนศึกษาต่อในประเทศบ้านเกิด ยิ่งไปกว่านั้นยังระบุอีกว่ารัฐต้องมีส่วนช่วยออกทุนบางส่วนด้วย

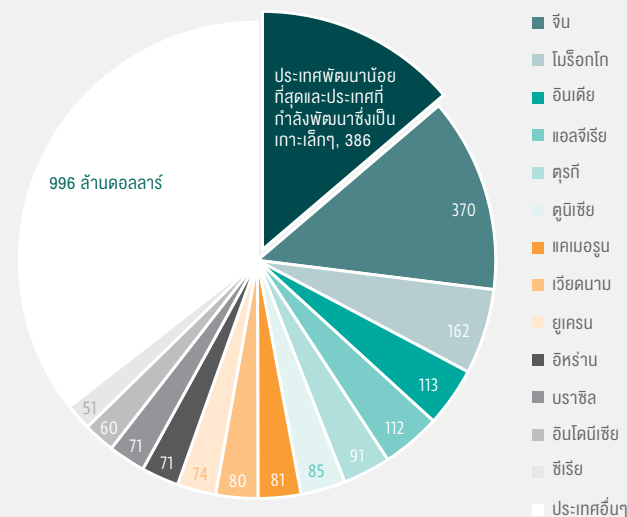
อัตราส่วนการเดินทางไปเรียนต่อต่างประเทศ (อัตราร้อยละของนักศึกษาจากประเทศหนึ่งๆ ที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศจากจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยรวมของประเทศนั้นๆ) อยู่ที่ 1.8% สำหรับประเทศกำลังพัฒนา อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศ โดยเฉพาะประเทศในหมู่เกาะขนาดเล็กที่กำลังพัฒนา สถิติสูงเกินกว่านี้มาก อย่างในเซนต์ลูเชียมีการให้ทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ 5 ทุนสำหรับนักเรียนทุกๆ 10 คนในประเทศ

แผนภูมิ 15:

ครึ่งหนึ่งของงบช่วยเหลือทั้งหมดสำหรับทุนการศึกษาและค่าใช้จ่ายของนักเรียนที่ประเมินไว้กระจุกตัวอยู่ในประเทศรายได้ปานกลาง 13 ประเทศ

การกระจายทุนการศึกษาและค่าใช้จ่ายของนักเรียนที่ประเมินไว้ จำแนกตามประเทศที่ได้รับทุน ปี 2014

แหล่งที่มา: การวิเคราะห์ของกับรายงาน GEM (ปี 2016) โดยอิงจากข้อมูล DAC ของ OECD

นำแปลที่ไม่มีหลักฐานรวบรวมจำนวนทุนการศึกษาทั้งหมดทั่วโลก โดยไม่ต้องคิดให้ไกลไปถึงข้อมูลด้านสัญชาติของผู้รับทุนหรือสาขาวิชาที่ให้ทุน สำหรับข้อมูลที่เก็บรวบรวมเพื่อรายงาน GEM จากโครงการทุนรัฐบาล 54 โครงการแสดงให้เห็นว่ามีทุนการศึกษา 22,500 ทุนในปี 2015 ซึ่งจำนวนนักศึกษาจากประเทศรายได้ต่ำและรายได้ปานกลางระดับล่างที่เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศคิดเป็น 1% ของจำนวนนักศึกษาที่ไปเรียนต่อต่างประเทศทั้งหมด

เราจำเป็นต้องมีกลไกระดับโลกสำหรับติดตามเรื่องทุนการศึกษาเพื่อรายงานตามตัวชี้วัด เช่น จำนวนทุนการศึกษาที่ได้รับ จำนวนปีที่ได้รับทุนการศึกษา จำนวนผู้รับทุนที่เรียนจนสำเร็จการศึกษา และจำนวนผู้รับทุนที่เดินทางกลับบ้านเกิดเมืองนอน

ข้อมูลเกี่ยวกับงบช่วยเหลือเป็นเพียงข้อมูลบางส่วนในโครงการให้ทุนการศึกษาเท่านั้น ในปี 2014 ยอดงบช่วยเหลือ 2,800 ล้านดอลลาร์ได้รับการจัดสรรเป็นทุนการศึกษาและค่าใช้จ่ายของนักเรียนทุน 386 ล้านดอลลาร์จากยอดนี้ได้รับการจัดสรรให้แก่ประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดและประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งเป็นเกาะเล็ก ๆ

ครูอาจารย์

เป้าหมายย่อย 4.C

เกิดความไม่พึงพอใจที่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ปฏิบัติต่อครูเสมือนเป็น ‘วิธีการดำเนินงาน’ ซึ่งเสี่ยงต่อการประเมิณบทบาทสำคัญของวิชาชีพครูในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพดีและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่ำกว่าความเป็นจริง การกำหนดเป้าหมายย่อยข้อนี้ยังไม่มี ความชัดเจนและมีข้อจำกัดเกี่ยวกับแนวคิดในประเด็นหลักๆ ที่เกี่ยวกับครู

รายงาน GEM ระบุถึงนัยจากการติดตามพันธกิจต่างๆ ภายใต้อกรอบแผนปฏิบัติการการศึกษา 2030 เพื่อ ‘สร้างหลักประกันให้แก่ครูอาจารย์และ นักการศึกษาว่าจะได้รับการสร้างเสริมสมรรถนะ ได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมอย่างดี มีคุณภาพ มีแรงจูงใจ และได้รับการสนับสนุนทางวิชาชีพ’

การจัดหาครูผู้มีคุณภาพได้อย่างเพียงพอ

ห้องเรียนที่แออัดยังคงเป็นปัญหาที่เหมือนกันในประเทศยากจนที่สุดหลายประเทศ ซึ่งหมายถึงว่ามีครูผู้สอนไม่เพียงพอ และยังมีปัญหาท้าทายหลัก 2 ประการที่เกี่ยวข้องกับการขาดแคลนครูคือ: 1) สถิติค่าเฉลี่ยของจำนวนครูบดบังเรื่องความเหลื่อมล้ำภายในประเทศอย่างมีนัยสำคัญ 2) ปริมาณของครูผู้สอนไม่อาจแยกออกจากเรื่องคุณภาพได้ ผู้กำหนดนโยบายมักจะรับมือกับการเพิ่มจำนวนนักเรียนและการเพิ่มขนาดชั้นเรียน โดยการลดมาตรฐานในการว่าจ้างครูผู้สอน

ข้อมูลด้านอุปทานของครูที่มี ‘คุณภาพ’ ที่เป้าหมายย่อยข้อนี้พูดถึง ซึ่งมีแนวโน้มเข้าใจกันในแง่ของคุณวุฒิการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยากยิ่ง ในปี 2014 โดยเฉลี่ยมีครู 82% ที่มีคุณวุฒิพื้นฐานขั้นต่ำสอนเด็กปฐมวัย, 93% สอนในระดับประถมศึกษา และ 91% สอนในระดับมัธยมศึกษา

ตัวชี้วัดของโลกสำหรับเป้าหมายย่อย 4.C (อัตราร้อยละของครูที่ได้รับการฝึกอบรมขั้นต่ำ) ครอบคลุมได้กว้างขึ้น แต่ยังคงขาดเกณฑ์ที่จะใช้เปรียบเทียบกับมาตรฐานระดับชาติ อย่างไรก็ตามมีหลักฐานที่ชัดเจนว่าครูจำนวนมากยังไม่ได้รับการฝึกอบรมขั้นต่ำ ในภูมิภาคแคริบเบียนมีครูระดับประถมศึกษา 85% ได้รับการฝึกอบรม ในแอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีครูระดับปฐมวัย 73% ได้รับการฝึกอบรม และในอนุภูมิภาคซารารามีครูระดับปฐมวัยที่ได้รับการฝึกอบรมน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง และครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนสามในสี่ได้รับการฝึกอบรม

ในช่วงปี 2002-2014 ยอดงบประมาณช่วยเหลือเพื่อการฝึกอบรมครูเพิ่มขึ้นถึงสามเท่า คิดเป็นมูลค่า 251 ล้านดอลลาร์หรือเท่ากับ 2% ของยอดงบประมาณช่วยเหลือการศึกษาโดยตรง กลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุดได้รับ 41% ของยอดงบประมาณช่วยเหลือทั้งหมดเพื่อการฝึกอบรมครู ส่วนในประเทศเกาะที่กำลังพัฒนาได้รับ 7%

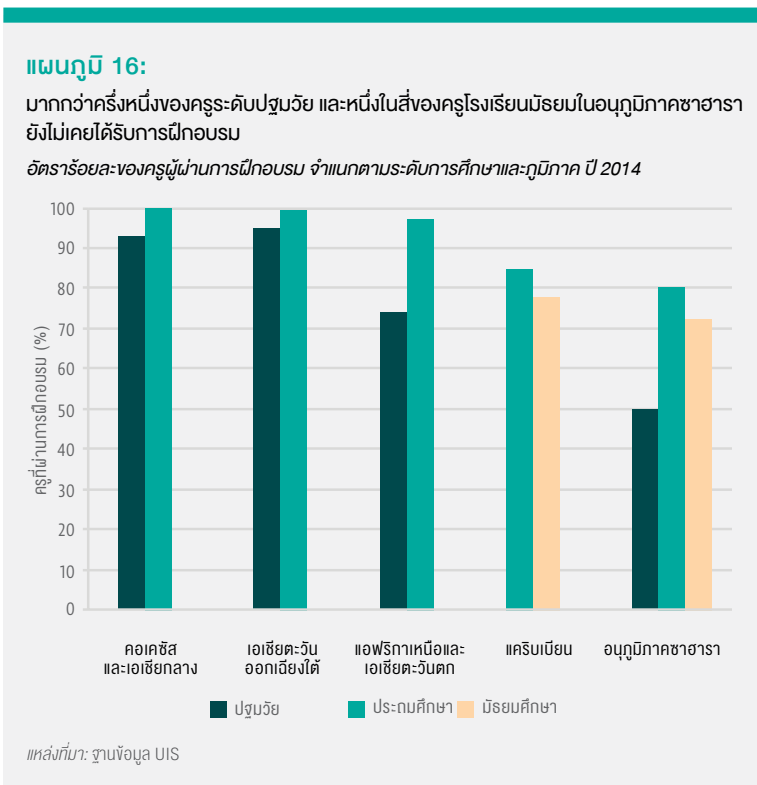
แรงจูงใจของครูและการสนับสนุน

มาตรการจูงใจและส่งเสริมครูถือเป็นเรื่องของนโยบายหลักที่สะท้อนให้เห็นในกรอบแผนปฏิบัติการการศึกษาปี 2030 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากครูในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ เช่น แรงจูงใจและความพึงพอใจในงานเป็นภารกิจที่ทำหายอย่างยิ่ง

รายงานฉบับนี้มองไปที่ปัจจัยภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐเป็นส่วนใหญ่ อาทิ การปฏิรูปเงินเดือนและการมีครูที่เลี้ยง การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง สภาวะในการทำงานและการกำหนดเรื่องค่าตอบแทน จากผลการสำรวจนานาชาติด้วยการเรียนการสอน ปี 2013 พบว่าประมาณ 25% ของครูระดับมัธยมต้นที่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่าห้าปีระบุว่า พวกเขาไม่มีความสุขพอให้ค่าปรับที่ส่วนในชิลีมีเพียง 6% และในอิตาลีมี 9%

ภาพรวมค่าตอบแทนที่ดึงดูดใจเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสรรหาครูและการรักษาครูที่ดีที่สุดในวิชาชีพ ในสาธารณรัฐโดมินิกันโดยทั่วไปครูได้รับค่าตอบแทนประมาณ 70% ของอาชีพอื่นๆ ในขณะที่ครูชาวอูรูกวัย ได้ค่าตอบแทนมากกว่าเล็กน้อย

โดยรวมแล้ว หนทางยังอีกยาวไกลกว่าเราจะสามารถจับต้องข้อมูลที่เชื่อถือได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงินเดือน เงื่อนไขในการทำงาน และการลาออกจากอาชีพครู

การคลัง

เป้าหมายย่อย 4.5

แผนปฏิบัติการ 2030 ครอบคลุมเป้าหมายย่อย 3 ประการที่เกี่ยวข้องกับแนวทางปฏิบัติ แต่ไม่มีข้อใดเลยที่พูดถึงการเงินการคลังในด้านการศึกษา ทั้งๆ ที่สาเหตุหลักอย่างหนึ่งที่ทำให้โลกไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชนในปี 2015 ได้ เป็นเพราะขาดมาตรการการคลังที่เหมาะสมและเท่าเทียม

ถึงแม้จะไม่มีภาระงบประมาณด้านการเงินการคลังก็ตาม แต่เราจำเป็นต้องมีข้อมูลด้านนี้ที่เกี่ยวกับการศึกษาอย่างต่อเนื่องและรอบด้าน เพื่อการวางแผนในภาคการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อติดตามผลพันธกิจของภาคีหุ้นส่วนการศึกษาทุกฝ่ายภายใต้แผนปฏิบัติการการศึกษาของโลก

บัญชีการศึกษาแห่งชาติ

การอภิปรายถกเถียงด้านการคลังในภาคส่วนการศึกษาแทบจะไม่คำนึงถึงเรื่องที่ว่าแหล่งของงบใช้จ่ายเพื่อการศึกษา (งบของรัฐ งบช่วยเหลือจากต่างประเทศ และงบใช้จ่ายของครัวเรือน) จะผสมผสาน หรือส่งผลกระทบต่ออย่างไร? เมื่อภาคส่วนสาธารณสุขต้องเผชิญปัญหาท้าทายที่คล้ายคลึงกันนี้ ก็ได้จัดทำบัญชีสาธารณสุขแห่งชาติขึ้น เพื่อจัดเก็บและประมวลผลข้อมูลด้านค่าใช้จ่ายในภาคสาธารณสุข

เมื่อไม่นานมานี้มีโครงการใหม่โครงการหนึ่งที่ต้องการนำเสนอมาตรการการทำบัญชีการศึกษาแห่งชาติ (National Education Account: NEA) ใน 8 ประเทศ อาทิ รัฐบาลเนปาลจัดสรรงบการศึกษาไว้ 3.5% ของ GDP ซึ่งน้อยกว่างบของเวียดนาม 2.6% แต่เมื่อนำงบใช้จ่ายเพื่อการศึกษาจากครัวเรือนและแหล่งอื่นๆ มารวมกับงบของรัฐด้วย สถานการณ์ก็กลับตาลปัตร กลายเป็นว่าเนปาลจัดสรรงบศึกษามากกว่าเวียดนาม 1.5%

ยกระดับข้อมูลด้านการเงินการคลัง

การจะทำให้ NEA เข้มแข็งมั่นคงได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาข้อมูลการเคลื่อนไหวของงบค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของรัฐ ของภาคีหุ้นส่วนการศึกษาและของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของภาครัฐ

กรอบแผนปฏิบัติการด้านการศึกษา 2030 นำเสนอ ‘เกณฑ์เปรียบเทียบที่สำคัญ’ ไว้ให้ 2 แนวทางคือ 1) จัดสรรงบการศึกษาอย่างน้อย 4-6% ของ GDP และ/หรือ 2) จัดสรรอย่างน้อย 15-20% ของงบประมาณรวมของรัฐเพื่อการศึกษา งบการศึกษาทั่วโลกอยู่ที่ 4.6% ของ GDP และมีการจัดสรรงบการศึกษาเพียง 14.2% จากงบค่าใช้จ่ายทั้งหมดของรัฐ ไม่ต่ำกว่า 35 ประเทศจัดสรรงบต่ำกว่า 4% ของ GDP และน้อยกว่า 15% ของงบประมาณทั้งหมดของรัฐ

ตาราง 3

ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของภาครัฐ จำแนกตามภูมิภาค และรายได้ของกลุ่มประเทศ ปี 2014

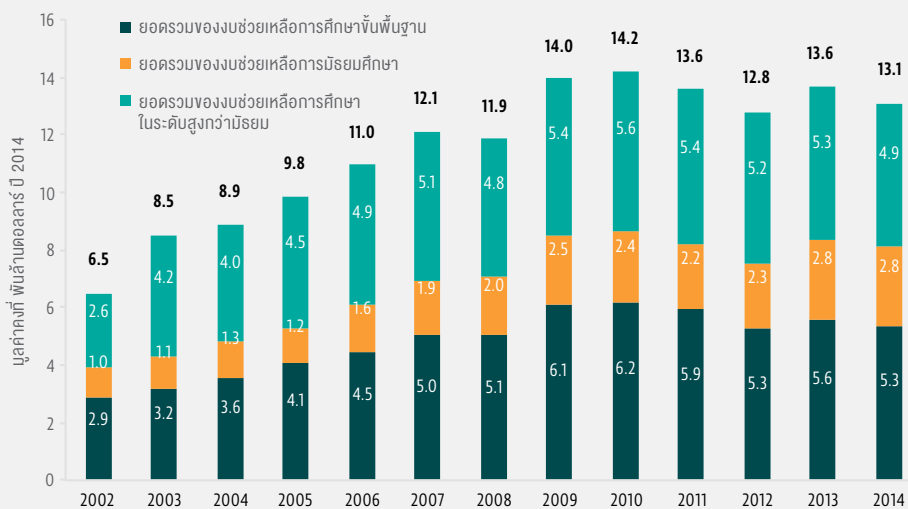
	งบการศึกษาของภาครัฐ% ของ GDP	จำนวนประเทศที่จัดสรรงบการศึกษาน้อยกว่า 4% ของ GDP	งบการศึกษาของภาครัฐ % ของงบประมาณรัฐ	จำนวนประเทศที่จัดสรรงบการศึกษาน้อยกว่า 15% ของงบประมาณรัฐ	จำนวนประเทศที่จัดสรรให้ น้อยกว่า 4% ของ GDP และน้อยกว่า 15% ของงบประมาณรัฐ
โลก		51	14.2	70	35
รายได้ต่ำ	3.9	13	16.7	9	9
รายได้ปานกลางระดับล่าง	4.1	13	15.6	13	10
รายได้ปานกลางระดับบน	4.6	9	15.7	11	7
รายได้สูง	4.9	16	11.9	37	9
คอเคซัสและเอเชียกลาง	2.8	4	12.9	3	3
เอเชียตะวันออก และตะวันออกเอียงใต้	3.9	7	15.4	6	4
ยุโรปและอเมริกาเหนือ	5.0	7	12.1	31	5
ละตินอเมริกาและแคริบเบียน	4.9	7	16.1	6	3
แอฟริกาเหนือและเอเชียตะวันตก	...	3	...	5	3
แปซิฟิก	...	2	...	2	1
เอเชียใต้	3.8	5	15.3	4	4
อนุภูมิภาคซาฮารา	4.3	16	16.6	13	12

หมายเหตุ: ตัวเลขที่แสดงมาจากคำนิยามฐานแหล่งที่มา: ธนาคารข้อมูล UIS

แผนภูมิ 17:

งบช่วยเหลือเพื่อการศึกษาที่ยังต่ำกว่าของปี 2010

ภาพรวมของการกระจายงบช่วยเหลือเพื่อการศึกษา ช่วงปี 2002-2014

แหล่งข้อมูล: การวิเคราะห์ของกับรายงาน GEM โดยอิงจากข้อมูล CRS ของ OECD

การวิเคราะห์ที่ตัวชี้วัดสำคัญๆ ด้านงบการศึกษาของรัฐชี้ให้เห็นความไม่เสถียรของข้อมูล มีเพียง 60% ของประเทศทั่วโลกเท่านั้นที่มีข้อมูลงบการศึกษาโดยรวม ซึ่งคิดเป็นอัตราร้อยละของ GDP ในแต่ละปี นับตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา การจะสร้างหลักประกันให้มีข้อมูลที่เที่ยงตรงกับค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาได้นั้น สิ่งที่สำคัญยิ่งคือ จะต้องมีการจัดการที่ดีเกี่ยวกับงบประมาณของรัฐในระดับชาติ

การทบทวนด้านงบประมาณของรัฐต้องให้ความสำคัญเรื่องความเท่าเทียมและขอบเขตการดำเนินงานเพื่อชดเชยการเสียเปรียบด้านการศึกษา การเปรียบเทียบแนวทางปฏิบัติระหว่างประเทศนั้นเป็นไปได้ แต่ก็ต้องทุ่มเหออย่างหนัก เพื่อร่วมกันหาฉันทมติในเรื่องกรอบงานและต้องลงมือประเมินผลในภาคปฏิบัติด้วย การดึงประเทศต่างๆ มาร่วมงานนี้ ควรเน้นที่การจัดสร้างกลไกทบทวนปรับปรุงในลักษณะเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะเอื้อต่อการเรียนรู้จากกันและกันได้

งบช่วยเหลือเพื่อการศึกษา

การจะปิดช่องว่างด้านงบการศึกษาซึ่งยังขาดอยู่ถึง 39,000 ล้านดอลลาร์ต่อปีได้นั้น เราจำเป็นต้องเพิ่มงบช่วยเหลืออย่างน้อย 6 เท่า ว่างบช่วยเหลือในปี 2014 กลับน้อยกว่างบช่วยเหลือสูงสุดในปี 2010 ถึง 8% อย่างไรก็ตาม เราอาจเติมเต็มช่องว่างนี้ได้ หากประเทศที่ให้การช่วยเหลืออุทิศ 0.7% ของรายได้มวลรวมประชาชาติ (Gross National Income: GNI) เพื่อการนี้ และจัดสรร 10% ของงบช่วยเหลือให้แก่การศึกษาขั้นพื้นฐานและการมัธยมศึกษา นับตั้งแต่ปี 2005 เป็นต้นมา ยอดรวมของงบช่วยเหลือผันผวนอยู่ราวๆ 0.3% ของรายได้ประชาชาติของประเทศที่ช่วยเหลือ

ประเทศยากจนควรได้รับงบช่วยเหลือในลำดับแรกๆ แต่ในปี 2014 กลุ่มประเทศรายได้ต่ำได้รับเพียง 28% จากยอดรวมของงบช่วยเหลือการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขณะที่ต้องดูแลเด็กที่ยังไม่จบชั้นประถมศึกษาถึง 43%

นอกจากนี้ควรมีการติดตามระดับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเช่นกัน ในปี 2015 ภาคการศึกษาได้รับ 198 ล้านดอลลาร์ หรือน้อยกว่า 1.9% ของยอดรวมของงบช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของครัวเรือน

ยอดรวมค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของครัวเรือนในประเทศยากจนสูงกว่ายอดรวมของประเทศร่ำรวยค่อนข้างมาก ความสามารถลดทอนค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ได้จึงนับเป็นหัวใจของการบรรลุเป้าหมายย่อยข้อใหม่ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องความเสมอภาค ประเทศส่วนใหญ่มีข้อมูลด้านค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือนอยู่แล้ว การวิเคราะห์เพื่อรายงาน GEM ชี้ให้เห็นว่า อย่างน้อย 99 ประเทศในกลุ่มรายได้ต่ำและปานกลางได้ครอบคลุมคำถามต่างๆ ในเรื่องนี้ในการสำรวจค่าใช้จ่ายแห่งชาติ ช่วงปี 2008-2014 โดยมี 67 ประเทศที่รวมคำถามแบบแจกแจงค่าใช้จ่ายแยกเป็นแต่ละรายการ อย่างไรก็ตาม แทบจะไม่มีกรนำมาข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์เลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบรรดาผู้กำหนดนโยบายไม่รู้ว่ามีข้อมูลดังกล่าว หรือไม่เห็นความสำคัญ หรือสมรรถนะในการวิเคราะห์และหาข้อสรุปที่เหมาะสมของพวกเขายังมีขีดจำกัด

ระบบการศึกษา

“

แม้ว่ากรอบการปรับปรุงระบบและนโยบายการศึกษาระดับโลก อาจจะเป็นพันธกิจที่ฟังประสงค์กว่าในการปฏิบัติจริง แนวทางระดับภูมิภาคหรืออนุภูมิภาคมีความเป็นไปได้มากกว่า

”

ดังกล่าว ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ครั้งล่าสุดในปี 2011 อย่างไรก็ตาม ยูเนสโกยังมีฐานข้อมูลโลกด้านระบบการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาที่ไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมทั้งระบบ TVET ด้วย

ส่วนข้อมูลจากโครงการวิเคราะห์ระบบเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีกว่าของธนาคารโลก (The World Bank's Systems Approach for Better Education Results: SABER) ซึ่งเปิดตัวในปี 2011 เป็นข้อมูลการวิเคราะห์นโยบายในเชิงลึก โดยได้สำรวจระบบการศึกษาระดับชาติใน 13 แห่งด้วยกัน แต่หากจะนำไปใช้เป็นเครื่องมือติดตามผลของโลกก็จำเป็นต้องหาฉันทามติอย่างน้อยใน 2 ประเด็นดังนี้ 1) ขอบเขต ความสม่ำเสมอ และความครอบคลุมของการปฏิสัมพันธ์ทางการศึกษา 2) แต่ละประเทศต้องมีส่วนร่วมและแสดงความเป็นเจ้าของงานติดตามผลให้มากขึ้น

เครื่องมือระดับภูมิภาคเพื่อการติดตามผลด้านระบบการศึกษา

การติดตามผลในระดับภูมิภาคอาจจะดีกว่าการติดตามผลในระดับโลก ทั้งนี้เพราะสมาชิกในภูมิภาคเดียวกันมักจะแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านระบบการศึกษาของตนเองโดยสมัครใจ ซึ่งประจักษ์ชัดจาก 3 ตัวอย่างที่โดดเด่น ได้แก่: 1) เครือข่ายยูริดีส์ว่าด้วยระบบการศึกษาและนโยบายของยุโรป (The Eurydice Network on Education Systems and Policies in Europe) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 1980 และได้ขยายเครือข่ายครอบคลุม 40 หน่วยงานระดับชาติ ใน 36 ประเทศ 2) โครงการจัดทำตัวชี้วัดระบบการศึกษาของ OECD (The OECD's Indicators of Education Systems: INES) เปิดตัวในปี 1992 หนึ่งในสามเครือข่ายได้ปรับเปลี่ยนเป็นเครือข่าย INES ที่ติดตามผลผ่านตัวชี้วัดในระดับระบบ (the INES Network for System – Level Indicators: NESLI) ในปี 2009 และ 3) องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศที่พูดภาษาสเปนและโปรตุเกสในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา (The Ibero-American States) มียุทธศาสตร์ด้านการศึกษา และหน่วยงานพิเศษที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ความก้าวหน้าด้านตัวชี้วัดซึ่งส่วนหนึ่งมีความเชื่อมโยงกับระบบ

รายงาน GEM จึงขอเรียกร้องให้มีการติดตามผลของตัวชี้วัดระบบการศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดการเสวนาพูดคุยและส่งเสริมให้รัฐบาลเรียนรู้จากกันและกันในระดับภูมิภาค

การศึกษาตามเป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืนในข้ออื่นๆ

“
นอกจาก SDG ข้อ 4 แล้ว ยังมีการกล่าวถึง การศึกษาโดยตรงจาก ตัวชี้วัดของโลกตาม เป้าหมายการพัฒนา อย่างยั่งยืนอีก 5 หัวข้อ”

แผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2030 ตระหนักถึงความสำคัญของเป้าหมายการศึกษาที่แยกเป็นเอกเทศ แต่ขณะเดียวกันก็เห็นความจำเป็นว่าการบรรลุเป้าหมายข้ออื่นๆ ต้องกระทำผ่านการศึกษา นอกจากนี้เป้าหมาย SDG ข้อ 4 ด้านการศึกษาแล้ว เป้าหมายข้ออื่นๆ ก็มีตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงภาคการศึกษาทั้งโดยตรงและทางอ้อม

ความเชื่อมโยงกับการศึกษาโดยตรง

มีการกล่าวถึงการศึกษาโดยตรงจากตัวชี้วัดของโลกใน 5 หัวข้อที่อยู่นอกเหนือ SDG ข้อ 4 ด้านการศึกษาคือ 1) งบค่าใช้จ่ายของรัฐด้านการศึกษา สาธารณสุข และการปกป้องทางสังคม 2) การใช้การศึกษาเป็นหนทางสู่การบรรลุผลด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย 3) เยาวชนที่ไม่ได้เล่าเรียน ไม่ได้ทำงานหรือฝึกอาชีพ 4) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก 5) การศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความเชื่อมโยงกับการศึกษาทางอ้อม

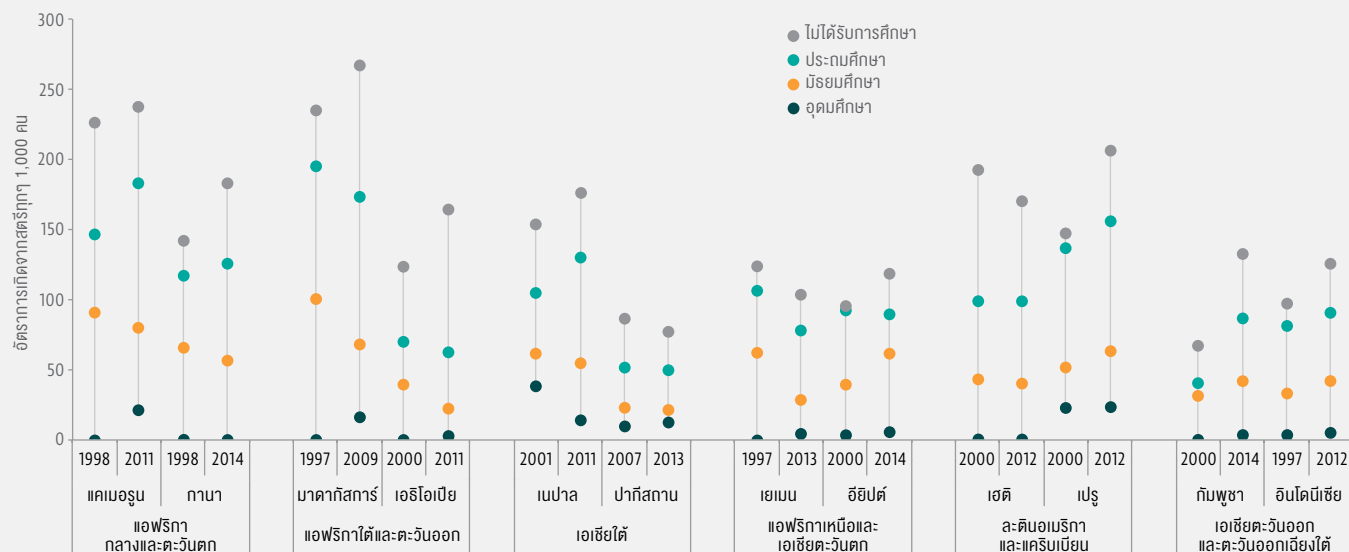
นอกเหนือจากตัวชี้วัดในการติดตามผลที่เชื่อมโยงกับการศึกษาอย่างชัดเจนแล้ว รายงาน GEM ฉบับต่อๆ มาจะให้ความสำคัญกับความเชื่อมโยงทางอ้อมกับการศึกษาใน SDG ข้ออื่นๆ ด้วย เช่น 1) การศึกษาในสถานะปัจจัยที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาในด้านอื่นๆ 2) กลุ่มตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งสัมพันธ์กับวิชาชีพและการอุดมศึกษา 3) บทบาทที่มีศักยภาพของการศึกษาผู้ใหญ่

การจำแนกตัวชี้วัดของโลกที่เกี่ยวข้องตามระดับการศึกษาจะช่วยเพิ่มความกระจ่างเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำที่ฝังลึก ซึ่งเป็นอุปสรรคกีดขวางการบรรลุเป้าหมายต่างๆ ของ SDG กลุ่มตัวชี้วัดดังกล่าวครอบคลุมและเชื่อมโยงกับเรื่องดังต่อไปนี้- ความยากจน ทูโชนา การแต่งงานในวัยเด็ก การเข้าถึงสุขภาพที่ถูกสุขลักษณะ การเข้าถึงไฟฟ้า การว่างงาน ประชากรในชุมชนแออัด การนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ซ้ำ การเสียชีวิตจากภัยพิบัติ ความรุนแรง และอัตราการเกิด ตัวอย่างเช่น ผลการสำรวจ 54 ประเทศในกลุ่มรายได้ต่ำและปานกลางในช่วงปี 2008-2015 พบว่าจำนวนเฉลี่ยของการคลอดทารกในสตรีทุกๆ 1,000 คนอยู่ที่ 176 ในกลุ่มสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษา, 142 ในกลุ่มที่จบประถมศึกษา, 61 ในกลุ่มที่จบมัธยมศึกษา และ 13 ในกลุ่มที่จบอุดมศึกษา

แผนภูมิ 18:

การศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ของการพัฒนา

อัตราการให้กำเนิดทารกของเยาวชนสตรี (อัตราการให้กำเนิดของสตรีในวัย 15-19 ปีทุกๆ 1,000 คน) ช่วงปี 1997-2014

แหล่งที่มา: ปร-มวลสถิติการสำรวจประชากรและสาธารณสุข (ปี 2016)

ภารกิจเร่งด่วนในการติดตามผลการศึกษาก้าวไกลตามเป้าหมายต่างๆ ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การทบทวนวิเคราะห์ปัญหาท้าทายของการติดตามผลในแต่ละเป้าหมายย่อยของ SDG ข้อ 4 ชี้ให้เห็นความจำเป็นที่ต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของแผนปฏิบัติงานทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และระดับโลก ทั้งนี้เพื่อสร้างหลักประกันให้มีข้อมูลเปรียบเทียบที่เพียงพอสำหรับการบ่มเพาะการเสวนาในระดับโลกว่าด้วยเรื่องความก้าวหน้าสู่ SDG ข้อ 4 การกระทำเช่นนี้มีได้เป็นอุปสรรคต่อการติดตามผลความคืบหน้าทางการศึกษาของตนเองในระดับชาติ ซึ่งมุ่งเน้นที่บริบทและความต้องการจำเป็นที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละประเทศ

กรอบการติดตามผลที่นำเสนอเป็นการจัดเวทีให้หน่วยงานทั้งในระดับชาติและนานาชาติได้แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านความก้าวหน้าและปัญหาท้าทายที่เกี่ยวกับการวัดผล กลุ่มความร่วมมือด้านเทคนิค (The Technical Cooperation Group) ซึ่งเพิ่งจัดตั้งขึ้นและมีตัวแทนประเทศอย่างคับคั่ง จะช่วยพัฒนากรอบงานนี้ต่อไป รวมทั้งจะช่วยในภาคปฏิบัติอีกด้วย จึงนับเป็นความก้าวหน้าของการเสวนาในระดับนานาชาติด้านการติดตามผลการศึกษา

ระดับชาติ: สร้างสมรรถนะในด้านหลักๆ 6 ด้าน

นำเสนอขั้นตอนหลัก 6 ขั้นตอนเพื่อให้แต่ละประเทศเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการติดตามผลระดับชาติให้มีความก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัดภายใน 3-5 ปี ขณะเดียวกันก็มีส่วนร่วมในการติดตามผลการศึกษาระดับโลกด้วย

- 1) ความเสมอภาค** จำเป็นต้องมีความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับหน่วยงานด้านสถิติ เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำพื้นฐานและเพื่อการใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น
- 2) ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้** แต่ละประเทศจำเป็นต้องสร้างหลักประกันให้การวัดผลการเรียนรู้จากกลุ่มตัวอย่างระดับชาติมีความมั่นคง จนสามารถนำมาใช้ติดตามผลความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในระยะยาวได้
- 3) คุณภาพ** แต่ละประเทศจำเป็นต้องติดตามงานด้านหลักสูตร ตำราเรียน และหลักสูตรการผลิตครูอาจารย์อย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างหลักประกันให้พันธกิจสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายย่อย 4.7
- 4) การเรียนรู้ตลอดชีวิต** แต่ละประเทศจำเป็นต้องติดตามความต้องการจำเป็น โอกาส และความสำเร็จด้านการศึกษาของประชากรผู้ใหญ่ ซึ่งจะต้องใช้พิจารณาในการตัดสินใจเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 5) ระบบที่หลากหลาย** องค์การระดับภูมิภาคนำเสนอเวทีที่เหมาะสม เพื่อให้แต่ละประเทศแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านคุณลักษณะของระบบการศึกษา และเรียนรู้จากกันและกัน
- 6) การเงินการคลัง** ส่งเสริมให้แต่ละประเทศใช้แนวทางจัดทำบัญชีการศึกษาแห่งชาติ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้นว่ามี การเชื่อมโยงด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของภาครัฐ ของงบบุช่วยเหลือ และของครัวเรือนอย่างไร

ระดับภูมิภาค: ส่งเสริมการเรียนรู้อันเพื่อน

การใช้เครือข่ายระดับภูมิภาคเป็นกลไกการเรียนรู้จากเพื่อนสู่เพื่อน ช่วยให้แต่ละประเทศสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ เช่น 1) ข้อมูลด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายที่ใช้ในการแก้ไขข้อด้อยในการจัดการศึกษา 2) ข้อมูลด้านขอบเขตการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและความเป็นพลเมืองโลก

ระดับโลก: บ่มเพาะธรรมาภิบาลและการประสานงาน

นำเสนอ 3 ขั้นตอนเพื่อประสานงานด้านเครื่องมือวัดผลและการวิจัยในประเด็นต่างๆ ของโลก ดังนี้ 1) จัดทำโครงการสำรวจครัวเรือนระดับนานาชาติ ด้านการศึกษา เพื่อเติมเต็มช่องว่างหลักๆ ในหลายมิติ 2) ใช้แนวทางติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับประเทศที่ให้ความช่วยเหลือเพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานซ้ำซ้อน 3) ควรจัดตั้งศูนย์วิจัยเรื่องประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลการศึกษาในระดับโลก โดยเน้นเป็นพิเศษในการช่วยสร้างฉันทามติด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่สำคัญ

การจะปฏิวัติด้านข้อมูลทางการศึกษาได้นั้น จำต้องมีฉันทามติในเรื่องแนวคิดพื้นฐาน การลงทุนเสริมสร้างระบบ และการประสานงานให้มั่นคงเพื่อสร้างหลักประกันว่าด้วยการเข้าถึง การเปิดกว้าง และความรับผิดชอบที่มีต่อข้อมูลที่น่าเสนอ

ชั้นวางรองเท้าในโรงเรียนแห่งหนึ่ง
ที่เมืองจิตตะกองในบังกลาเทศ
ซึ่งแสดงให้เห็นจำนวนเด็กที่มา
เรียนในวันนั้น

CREDIT: Ripon Barua/UNESCO

การศึกษาเพื่อมนุษย์ และโลกของเรา:

สร้างสรรค์อนาคตให้ยั่งยืนเพื่อปวงชน

‘การศึกษาเพื่อมนุษย์และโลกของเรา: สร้างสรรค์อนาคตให้ยั่งยืนเพื่อปวงชน’ เป็นการสำรวจความเชื่อมโยงอันซับซ้อนระหว่างการศึกษา กับแผนปฏิบัติการใหม่เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2030 ซึ่งครอบคลุม 6 เสาหลัก ได้แก่ โลกของเรา ความเจริญก้าวหน้า มนุษย์ สันติภาพ ชุมชนเมือง และภาคีหุ้นส่วน รายงานฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาจะไม่สามารถให้คุณประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ หากว่าอัตราการมีส่วนร่วมไม่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในเวลาอันรวดเร็ว และไม่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นปัจจัยชี้้นำการปฏิรูประบบการศึกษา นอกจากนี้ยังเตือนให้เห็นถึงผลกระทบที่เลวร้ายอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ความขัดแย้ง การบริโภคนิยมในลักษณะไม่ยั่งยืน และช่องว่างทางการศึกษาระหว่างคนจนกับคนรวยที่กว้างขึ้นเรื่อยๆ

สรุปรายงานการติดตามผลการศึกษานานาชาติ (GEM Report) ฉบับนี้เป็นฉบับแรกของชุดรายงานที่จะประเมินความก้าวหน้าด้านการศึกษาตามเป้าหมายใหม่ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDG) รายงาน GEM นำเสนอข้อชี้แนะที่อ้างอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าด้วยเรื่องนโยบาย ยุทธศาสตร์ และโครงการต่างๆ ที่จำเป็นต่อการทำให้วิสัยทัศน์การศึกษา 2030 เป็นจริงขึ้นมาได้ ทั้งนี้มีการวิเคราะห์ปัญหาท้าทายในการติดตามความคืบหน้าตามเป้าหมายการศึกษาใหม่ทั้งใหญ่และย่อย เพื่อสร้างหลักประกันการพัฒนาด้านการเข้าถึง การมีส่วนร่วม การเรียนจนสำเร็จช่วงชั้น การเรียนรู้ ตลอดจนการลดความเหลื่อมล้ำ รายงาน GEM นำเสนอแหล่งข้อมูลที่เป็นทางการ ซึ่งจะช่วยให้อ่านสามารถนำไปใช้อภิปรายถกเถียงเพื่อให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาได้สำหรับการตัดสินใจในทุกๆ ระดับ

รายงาน GEM เป็นสิ่งพิมพ์ที่ดำเนินการนำเสนออย่างเป็นอิสระโดยอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการส่งเสริมให้เกิดการเสวนาจากข้อมูลตามสภาพการณ์จริง และเพิ่มความตระหนักรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้าและปัญหาท้าทายด้านการศึกษา ชุดรายงานนี้ได้ทำการประเมินความก้าวหน้าทางการศึกษาใน 200 ประเทศและดินแดนตั้งแต่ปี 2002 เป็นต้นมา จากประสบการณ์ที่เกี่ยวเนื่องในช่วงเวลาดังกล่าว ผมนวกกับพันธกิจใหม่ในการติดตามความก้าวหน้าด้านการศึกษาตามเป้าหมาย SDG รายงาน GEM จึงจะทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของโลกสำหรับการติดตามผลและกระบวนการวิเคราะห์ปรับปรุงการศึกษาต่อเนื่องไปอีก 15 ปีข้างหน้า

